

Jaarverslag 2019

Stichting Pensioenfonds Alliance

Stichting Pensioenfonds Alliance

Correspondentieadres:

Stroombaan 14, 1181 VX Amstelveen

Postbus 134, 1180 AC Amstelveen

E-mail : pensioenfondsalliance@achmea.nl

Telefoon : +31 13 462 3500

Website : www.alliancepensioenen.nl

Statutaire zetel : Amsterdam

Stichtingenregister : Amsterdam, dossier 41199776

INHOUDSOPGAVE

Pagina

BESTUURSVERSLAG

KARAKTERISTIEKEN VAN HET PENSIOENFONDS	4
Kerncijfers	10
VERSLAG VAN HET BESTUUR	12
Hoofdpijnen	13
Goed pensioenbestuur	18
Financiën	30
Herstelplan	32
Beleggingen	33
Uitvoeringskosten	38
Pensioenregeling	40
Actuariële paragraaf	41
Risicoparagraaf	42
Aandachtspunten voor het bestuur in 2020	48
OORDEEL VAN HET VERANTWOORDINGSORGAAN	49
SAMENVATTING VERSLAG VISITATIECOMMISSIE	52

JAARREKENING

Balans per 31 december	57
Staat van baten en lasten	58
Kasstroomoverzicht	60
Algemene toelichting	61
Toelichting op de balans	68
Toelichting op de staat van baten en lasten	91

OVERIGE GEGEVENS

Actuariële verklaring	100
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	102

BIJLAGEN

Verloopstaat deelnemers	108
-------------------------	-----

KARAKTERISTIEKEN VAN HET PENSIOENFONDS

PROFIEL EN ORGANISATIE

Profiel

Stichting Pensioenfonds Alliance, statutair gevestigd te Amsterdam, is opgericht op 1 januari 1934 onder de naam "Pensioenfonds van de Maggi's Producten Maatschappij N.V.". Later is de naam gewijzigd in Stichting Pensioenfonds Alliance. Het fonds is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41199776. Het fonds is aangesloten bij de koepelorganisatie de Pensioenfederatie.

Het fonds heeft tot doel het uitvoering geven aan het pensioenreglement, zoals dat geldt voor de aangesloten werkgevers. Hiertoe wordt voor 3 aangesloten werkgevers en ruim 5.500 deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden een vermogen van ongeveer € 714 miljoen belegd.

Organisatie

Samenstelling van het bestuur per 31 december 2019

Naam	Geboorte datum	Functie	Vertegenwoordiging	Benoemd per	Einde termijn
G. Griffioen	13-08-1955	voorzitter	werkgevers	2014	2026
mw. C.H.M. Raats	23-01-1976	lid	werkgevers	2018	2030
M. Schreurs	07-03-1967	vice-voorzitter	werkgevers	2017	2029
F.F. Albrecht	12-04-1970	lid	werkgevers	2017	2029
H.J.A. van de Kamer	11-04-1955	lid	werknemers	2009	2023
mw. D. van der Ende	29-01-1985	lid	werknemers	2013	2021
M.G. Leenstra	06-09-1949	lid	pensioengerechtigden	2013	2023
mw. A. Van Geluk	05-06-1951	lid	pensioengerechtigden	2016	2021

De heren M.G. Leenstra en H.J.A. van de Kamer waren in december 2019 aftredend volgens het rooster van aftreden. Zij hebben zich beide herkiesbaar gesteld. Bij de kandidaatstelling voor de verkiezingen hebben zich geen andere kandidaten aangemeld. Beide bestuursleden zijn daarom per 19 december 2019 voor 4 jaar herbenoemd als bestuurslid. DNB heeft ingestemd met beide herbenoemingen.

Overige betrokken functionarissen:

Naam	Functie
F.A. Heijnis (Aon)	secretaris
W. Oosterbeek	compliance officer

Dagelijks Bestuur

Het dagelijks bestuur van het fonds wordt gevormd door de voorzitter en één bestuurslid namens de pensioengerechtigden. Het dagelijks bestuur heeft bevoegdheden conform de statuten en reglementen van het fonds. Het dagelijks bestuur van het fonds wordt gevormd door de heren G. Griffioen en M.G. Leenstra. De secretaris ondersteunt het dagelijks bestuur.

Beleggingsadviescommissie

Het bestuur heeft een beleggingsadviescommissie benoemd met als opdracht het monitoren van de fiduciair manager en de vermogensbeheerders en het uitvoeren van het beleggings- en risicobeleid ten opzichte van de strategische benchmark.

De beleggingsadviescommissie is samengesteld uit 3 leden van het bestuur en 1 extern lid met ondersteuning van de secretaris, een adviseur en een externe deskundige.

Samenstelling per 31 december 2019:

Naam	Functie in de beleggingsadviescommissie
M.G. Leenstra	voorzitter
F.F. Albrecht	lid
M. Schreurs	lid
P. Yot	extern lid
F.A. Heijnis	secretaris
H. Radder (Russell)	adviseur
H. van Erp (Caceis)	externe deskundige

Per 1 januari 2020 is de heer P. Yot als extern lid opgevolgd door de heer C.R. Ravara.

Communicatiecommissie

De communicatiecommissie heeft tot taak het bestuur te adviseren op welke wijze de deelnemers op een begrijpelijke manier kunnen worden voorgelicht over alle aspecten van pensioen. De commissie is samengesteld uit 2 bestuursleden en de secretaris.

Samenstelling per 31 december 2019:

Naam	Functie in de communicatiecommissie
mw. D. van der Ende	Voorzitter
H.J.A. van de Kamer	Lid
F.A. Heijnis	Secretaris

Commissie risicomanagement

De commissie risicomanagement heeft tot taak het bestuur te adviseren over het risicomanagement van het fonds. De commissie is samengesteld uit 2 bestuursleden en wordt ondersteund door de compliance officer, een externe deskundige en de secretaris.

Samenstelling per 31 december 2019:

Naam	Functie in de commissie
mw. A. van Geluk	Voorzitter
F.F. Albrecht	Lid
F. van Rijn (WTW)	Externe deskundige
W. Oosterbeek	Compliance officer
F.A. Heijnis	Secretaris

Intern Toezicht

Het bestuur heeft ervoor gekozen het intern toezicht vorm te geven middels een (externe) visitatiecommissie. Het intern toezicht heeft tot taak:

- beoordelen van de beleids- en bestuursprocedures en - processen en checks en balances;
- beoordelen van de wijze van aansturen van het fonds;
- beoordelen lange termijn risico's.

De visitatiecommissie brengt eens per jaar rapport uit aan het bestuur, het verantwoordingsorgaan en de werkgevers. In het voorjaar van 2020 is de visitatie uitgevoerd door Visitatie Commissie Holland (VCH). Een samenvatting van het rapport van de visitatiecommissie over het jaar 2019 is achter in dit verslag opgenomen.

Verantwoordingsorgaan

Het Verantwoordingsorgaan was in 2019 als volgt samengesteld:

Naam	Vertegenwoordiging
H.M.J. Kempers (geboortedatum 18-4-1955)	Werkgevers
R.N. Langedijk (geboortedatum 5-11-1944)	Pensioengerechtigden
A.F.M. Sanders (geboortedatum 21-4-1954)	Werknemers

Per 1 januari 2020 is de heer H.M.J. Kempers afgetreden als lid van het VO in verband met zijn uitdiensttreding bij Nestlé. Per 21 januari 2020 is hij opgevolgd door de heer N. Klein Douwel (14-1-1983). Het bestuur bedankt de heer Kempers voor zijn jarenlange inzet en betrokkenheid bij het pensioenfonds.

Het verantwoordingsorgaan heeft tot taak een oordeel te geven over het handelen van het bestuur. Tevens vormt het verantwoordingsorgaan een oordeel over het door het bestuur uitgevoerde beleid en de beleidskeuzes die voor de toekomst zijn gemaakt. Voorts heeft het verantwoordingsorgaan ook enkele adviesbevoegdheden.

Aangesloten werkgevers

Naam	Vestigingsplaats
Nestlé Nederland B.V.	Amstelveen
Galderma Benelux B.V.	Breda
Nespresso Nederland B.V.	Amstelveen

Galderma Benelux maakt per 1 oktober 2019 geen deel meer uit van het Nestlé-concern.

Gedurende het jaar 2020 blijft Galderma op eigen verzoek nog aangesloten bij Pensioenfonds Alliance in afwachting van de overgang naar een nieuwe eigen pensioenregeling.

Uitvoeringsorganisaties

Het fonds heeft de actuariële en administratieve werkzaamheden alsmede het vermogensbeheer uitbesteed aan de volgende organisaties:

Achmea Pensioenservices	Deelnemersadministratie Uitkeringenadministratie Financiële administratie	Tilburg
Caceis	Beleggingsadministratie	Amsterdam
Caceis	Custodian, Risicomanager	Amsterdam
Zwitserleven	Herverzekeraar	Amstelveen
HarbourVest Partners	Vermogensbeheer (Private Equity)	Boston (USA)
NN Investment Partners	Vermogensbeheer (Aandelen en vastrentende waarden)	's Gravenhage
CBRE Global Investors	Vermogensbeheer (Vastgoed)	Schiphol
PIMCO Global Advisors Limited	Vermogensbeheer (Vastrentende waarden)	Dublin (Ierland)
Robusta Asset Management Ltd.	Vermogensbeheer (Private Equity)	Dublin (Ierland)
State Street Global Advisors	Vermogensbeheer (Aandelen vastgoed)	Boston (USA)
Schroders Investment Management Ltd.	Vermogensbeheer (Aandelen)	London (UK)
BlackRock	Vermogensbeheer (Aandelen)	San Francisco (USA)
MFS Investment Management	Vermogensbeheer (Aandelen)	Boston (USA)
Cardano	Matching portefeuille	Rotterdam
Russell Investments	Fiduciair manager	London (UK)

Actuaris, adviserend

Aon

Amsterdam

Actuaris, certifierend

Triple A – Risk Finance Certification B.V.

Amsterdam

Certificerende accountant

Mazars Accountants N.V.

Rotterdam

KERNCIJFERS

	2019	2018	2017	2016	2015
Deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden					
Actieve deelnemers	1.164	1.170	1.142	1.138	1.081
Gewezen deelnemers	2.179	2.072	2.056	1.954	1.894
Pensioengerechtigden	2.160	2.223	2.244	2.240	2.246
	<u>5.503</u>	<u>5.465</u>	<u>5.442</u>	<u>5.332</u>	<u>5.221</u>

Premiebijdragen, saldo overdrachten van rechten, pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten (x € 1.000)

Premiebijdragen voor risico pensioenfonds (van werkgevers en werknemers)	11.168	10.901	10.362	9.812	9.344
Kostendeekkende premie	15.151	14.071	14.416	12.537	10.467
Gedempte kostendeekkende premie	8.393	8.178	7.804	7.379	6.690
Saldo overdrachten van rechten voor risico pensioenfonds	-158	596	-94	-76	-79
Pensioenuitkeringen	19.782	20.433	19.720	19.991	20.230
Pensioenuitvoeringskosten	1.379	1.528	1.049	933	1.148

De premiebijdragen voor risico pensioenfonds is vermeld inclusief de premie voor de VPL-regeling.

Technische voorzieningen, stichtingskapitaal en reserves, vermogen (x € 1.000) en dekkingsgraad (%)

Technische voorzieningen					
- voor risico fonds	617.164	545.153	540.303	556.162	529.972
Stichtingskapitaal en reserves	94.789	42.222	71.732	40.872	39.789
Beleggingen					
- voor risico fonds	716.151	594.717	619.847	620.806	600.879
Overige activa	580	1.553	653	303	705
Saldo overige vorderingen en schulden	-4.778	-8.895	-8.465	-24.075	-31.823
Pensioenvermogen	<u>711.953</u>	<u>587.375</u>	<u>612.035</u>	<u>597.034</u>	<u>569.761</u>
Actuele dekkingsgraad	115,4	107,7	113,3	107,3	107,5
Beleidsdekkingsgraad	112,4	112,3	111,2	101,6	109,2
Reële dekkingsgraad	91,5	92,4	91,3	84,2	89,9
Vereiste dekkingsgraad	121,3	121,3	122,2	124,8	128,0
Minimaal vereiste dekkingsgraad	104,2	104,3	104,3	104,2	104,2

Onder de reële dekkingsgraad wordt verstaan de dekkingsgraad zoals bedoeld in artikel 133b van de Pensioenwet.

	2019	2018	2017	2016	2015
Verdeling beleggingsportefeuille voor risico fonds (x € 1.000)					
Vastgoedbeleggingen	78.461	67.328	67.419	61.545	55.123
Aandelen	247.862	209.496	232.555	236.388	219.023
Vastrentende waarden	293.168	264.453	272.069	237.225	206.718
Derivaten	94.372	47.591	41.093	33.685	18.938
Overige beleggingen	-	-	-	29.580	70.801
Totaal beleggingen	713.863	588.868	613.136	598.423	570.603
Derivaten met negatieve waarde	2.288	5.849	6.711	22.383	30.276
Totaal beleggingen activa	716.151	594.717	619.847	620.806	600.879

Reglementsvariabelen

Franchise:

- Actieven geboren na 1949	13.785	13.344	13.123	12.953	12.642
- Actieven geboren voor 1950	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	23.031

	2020	2019	2018	2017	2016
Toeslagverlening 1 januari boekjaar	%	%	%	%	%
- actieve deelnemers	0,50	0,56	0,22	-	-
- inactieve deelnemers (slapers)	0,39	0,47	0,15	-	-

VERSLAG VAN HET BESTUUR

VERSLAG VAN HET BESTUUR

Het bestuur van Stichting Pensioenfonds Alliance doet u hierbij verslag van de ontwikkelingen over het jaar 2019. Behalve de financiële resultaten vindt u tevens informatie over de maatschappelijke en economische ontwikkelingen die voor Alliance van belang zijn.

HOOFDLIJNEN

Missie

Stichting Pensioenfonds Alliance is opgericht om uitvoering te geven aan de door de aangesloten werkgevers t.w. Nestlé Nederland B.V., Nespresso Nederland B.V. en Galderma Benelux B.V. en sociale partners vastgestelde pensioenregeling.

Het pensioenfonds heeft als missie alle huidige en toekomstige deelnemers te voorzien van de pensioenuitkeringen zoals in de reglementen vastgesteld en die, waar mogelijk, te indexeren voor loonontwikkeling voor de actieven en prijsinflatie voor niet actieven en pensioengerechtigden.

Onze deelnemers staan centraal in ons denken en doen, hetgeen geborgd wordt door de paritaire samenstelling van ons bestuur.

Kernwaarden

De kernwaarden die het bestuur hanteert zijn als volgt:

- Betrouwbaarheid
- Continuïteit
- Openheid
- Integriteit

Visie

De ontwikkelingen ten aanzien van pensioenen volgen zich in snel tempo op. Het pensioenfonds heeft als ambitie om, binnen de wettelijke kaders, met een effectieve, efficiënte en solide uitvoering en een afgewogen risicobeleid een goed pensioenresultaat te realiseren.

Strategie

Om haar missie, visie en kernwaarden te kunnen uitvoeren en hoge kwaliteit te leveren, volgt het fonds het door haar uitgezette beleid, hanteert de normen voor goed pensioenfondsbestuur en werkt goed samen met de werkgever en centrale ondernemingsraad, het verantwoordingsorgaan en de visitatiecommissie.

Uitvoerende partijen op het gebied van vermogensbeheer en pensioenuitvoering worden zorgvuldig uitgekozen en regelmatig geëvalueerd.

Samenstelling van het bestuur

In het verslagjaar waren er geen wijzigingen in de samenstelling van het bestuur.

Deelnemers

Onderstaand een overzicht van het verloop van de deelnemersaantallen.

	Actief	Slaper	Arb Ong	Pensioen- gerechtigd	Totaal
Beginstand	1.107	2.072	63	2.223	5.465
Toetreding / hertoetreding	221	-5	0	0	216
Pensionering	0	-37	-1	38	0
Arbeidsongeschiktheid	0	0	0	0	0
Revalidering	0	0	0	0	0
Overlijden	0	-3	-2	-107	-112
Ingang nabestaandenpensioen	0	0	0	45	45
Premievrij gemaakt door uitdienst	-227	227	0	0	0
Waardeoverdracht	0	-71	0	0	-71
Afkoop emigratie / klein pensioen	0	-7	0	-5	-12
Beëindiging wezenpensioen	0	0	0	0	0
Overige oorzaken	2	3	1	-34	-28
Eindstand	1.103	2.179	61	2.160	5.503

De post "overig" bij pensioengerechtigd betreft voornamelijk deelnemers met meerdere polissen. Het overzicht is daarmee gebaseerd op unieke deelnemers en niet op alle polissen.

Premiebeleid

Het premiebeleid is gebaseerd op het nieuwe Financieel Toetsingskader. Uitgangspunt is een premie op basis van een gedempte rekenrente van 3%. De gedempte kostendeekkende premie wordt verhoogd met 3%-punt van de premiedeler. Deze verhoging is in het vierde kwartaal van 2015 voor vijf jaar vastgelegd en wordt aan het eind van deze vijfjaarsperiode herzien.

Bovendien geldt na deze vijf jaar dat het jaarlijks vast te stellen premiepercentage maximaal 1%-punt verschilt van het vastgestelde premiepercentage in het voorgaande jaar. Daarnaast betaalt de werkgever jaarlijks een vast bedrag voor de financiering van de VPL-aanspraken. De feitelijke premie mag alleen lager zijn dan de kostendeekkende premie wanneer aan strikte voorwaarden is voldaan.

De kostendeekkende premie, de feitelijke premie en de gedempte kostendeekkende premie zijn als volgt:

	2019	2018
Kostendeekkende premie	15.151	14.071
Feitelijke premie (incl. premie VPL-regeling)	11.168	10.901
Gedempte kostendeekkende premie	8.393	8.178

De kostendeekkende premie wordt bepaald aan de hand van de rentetermijnstructuur en bestaat uit de volgende componenten:

- de actuarieel benodigde premie voor de inkoop van nieuwe pensioenverplichtingen en risicopremies;
- een opslag voor uitvoeringskosten;
- een opslag voor het in stand houden van het eigen vermogen.

De specificatie van de kostendeekkende premie is als volgt:

	2019	2018
Benodigd voor nieuwe aanspraken en risicopremies	11.453	10.386
Premies bestemd voor voorwaardelijke toeslagverlening	0	0
Solvabiliteitsopslag	2.527	2.400
Kostenopslag	1.171	1.285
Totaal	15.151	14.071

De specificatie van de feitelijke premie is als volgt:

	2019	2018
Benodigd voor nieuwe aanspraken en risicopremies	3.704	3.227
Bestemd voor voorwaardelijke toeslagverlening	2.861	3.068
Solvabiliteitsopslag	816	745
Kostenopslag	1.012	1.138
Subtotaal	8.393	8.178
Risico-opslag conform Abtn	2.534	2.261
Subtotaal	10.927	10.439
Werkgeversbijdrage VPL	241	462
Totaal	11.168	10.901

De specificatie van de gedempte premie is als volgt:

	2019	2018
Benodigd voor nieuwe aanspraken en risicopremies	3.704	3.227
Premies bestemd voor voorwaardelijke toeslagverlening	2.861	3.068
Solvabiliteitsopslag	816	745
Kostenopslag	1.012	1.138
Totaal	8.393	8.178

De gedempte kostendekkende premie is bepaald op basis van een disconteringsvoet van 3% en bestaat uit dezelfde componenten als de kostendekkende premie. In afwijking daarvan kent de gedempte premie conform wettelijk voorschrift een opslag voor de voorwaardelijke toeslagverlening. De gedempte premie is lager dan de kostendekkende premie zonder demping van de disconteringsvoet. De feitelijke premie is de werkelijk van werkgevers en werknemers ontvangen premie.

Toeslagbeleid, actieve deelnemers

Het fonds heeft de ambitie om de opgebouwde rechten van actieve deelnemers jaarlijks te indexeren. Deze indexatie wordt gebaseerd op de verhoging van de schaalsalarissen in de door Nestlé Nederland B.V. afgesloten CAO1. Alle toeslagen dienen te worden gefinancierd uit beleggingsrendement. Het toeslagbeleid is gebaseerd op het nieuwe Financieel Toetsingskader waarbij de toeslagen afhankelijk zijn van de zogenaamde beleidsdekkingsgraad. De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de dekkingsgraad over de afgelopen 12 maanden.

In de vergadering van 24 januari 2019 is besloten om per 1 januari 2019 een toeslag te verlenen op de opgebouwde aanspraken van de actieve deelnemers van 0,56% (dat is 22,3% van de loonontwikkeling van 2,5% in de Nestlé CAO1). De verhoging is gebaseerd op de maximale verhoging op basis van de beleidsdekkingsgraad ultimo 2018 van 112,3% en de richtlijnen ten aanzien van toekomstbestendig indexeren.

In november 2019 heeft het bestuur besloten om voortaan de beleidsdekkingsgraad per 30 november in plaats van die per 31 december van het voorafgaande jaar als uitgangspunt te nemen voor de toeslagverlening. Het toeslagbesluit wordt voortaan voor 1 januari genomen zodat de eventuele toeslag nog in de pensioenuitkeringen van januari kan worden verwerkt en er geen verrekening hoeft plaats te vinden. Dit vermindert de complexiteit van de uitvoering van de regeling.

In de vergadering van 19 december 2019 heeft het bestuur besloten om per 1 januari 2020 een toeslag te verlenen op de opgebouwde aanspraken van de actieve deelnemers van 0,50% (dat is 14,3% van de loonontwikkeling van 3,5% in de Nestlé CAO1). De verhoging is gebaseerd op de maximale verhoging op basis van de beleidsdekkingsgraad eind november 2019 van 111,8% en de richtlijnen ten aanzien van toekomstbestendig indexeren.

Toeslagbeleid, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden

Het fonds heeft de ambitie om de ingegane pensioenen en de rechten van slapers jaarlijks te verhogen met de prijsindexatie. Deze indexatie wordt gebaseerd op het Consumenten Prijsindexcijfer (CPI-index) van de maand oktober ten opzichte van oktober van het voorgaande jaar. Ook ten aanzien van het toeslagbeleid voor de slapers heeft het bestuur besloten om vanaf 1 januari 2015 de regels van het nieuwe Financieel Toetsingskader toe te passen.

In de vergadering van 24 januari 2019 is besloten om per 1 januari 2019 een toeslag te verlenen op de opgebouwde rechten van de gewezen deelnemers en pensioengerechtigden van 0,47% (dat is 22,3% van de CPI-index van 2,10%). De verhoging is gebaseerd op de maximale verhoging op basis van de beleidsdekkingsgraad ultimo 2018 van 112,3% en de richtlijnen ten aanzien van toekomstbestendig indexeren.

In de vergadering van 19 december 2019 heeft het bestuur besloten om per 1 januari 2020 een toeslag te verlenen op de opgebouwde aanspraken van de gewezen deelnemers en pensioengerechtigden van 0,39% (dat is 14,3% van CPI-index van 2,7%). De verhoging is gebaseerd op de maximale verhoging op basis van de beleidsdekkingsgraad eind november 2019 van 111,8% en de richtlijnen ten aanzien van toekomstbestendig indexeren.

Inhaaltoeslagen

Onder bepaalde omstandigheden kunnen inhaaltoeslagen worden toegekend. Inhaaltoeslagen zijn toeslagen die worden toegezegd, voor zover in het verleden niet voor 100% is geïndexeerd. Om inhaaltoeslagen te kunnen toekennen is een hoge dekkingsgraad vereist. Inhaaltoeslagen zijn daarom op korte termijn niet te verwachten.

Het bestuur van het fonds heeft toegezegd om elk jaar een specificatie te geven van het verschil tussen de volledige en de werkelijk toegekende toeslagen. Eventuele inhaaltoeslagen worden per individuele deelnemer vastgesteld rekening houdend met de fiscale regels.

Voor de actieve deelnemers is deze specificatie in de volgende tabel opgenomen.

Toeslag per	Volledige toeslag	Toegekende toeslag	Vershil
1 januari 2009	3,53%	0,00%	3,53%
1 januari 2010	1,51%	1,51%	0,00%
1 januari 2011	1,25%	0,51%	0,74%
1 januari 2012	2,00%	0,00%	2,00%
1 januari 2013	2,00%	0,00%	2,00%
1 januari 2014 1)	2,00%	0,72%	1,28%
1 januari 2015	2,33%	0,54%	1,79%
1 januari 2016	2,00%	0,00%	2,00%
1 januari 2017	2,00%	0,00%	2,00%
1 januari 2018	2,00%	0,22%	1,78%
1 januari 2019	2,50%	0,56%	1,94%
1 januari 2020	3,50%	0,50%	3,00%
Totale achterstand			22,06%

1) In de toeslag van 0,72% is een eenmalige indexatie begrepen van 0,51% gefinancierd uit extra premie

Voor de premievrije deelnemers en de pensioengerechtigden is deze specificatie in de volgende tabel opgenomen.

<i>Toekenning per</i>	<i>Volledige toeslag</i>	<i>Toegekende toeslag</i>	<i>Vershil</i>
1 januari 2009	2,78%	0,00%	2,78%
1 januari 2010	0,71%	0,71%	0,00%
1 januari 2011	1,57%	0,64%	0,93%
1 januari 2012	2,61%	0,00%	2,61%
1 januari 2013	2,87%	0,00%	2,87%
1 januari 2014	1,56%	0,16%	1,40%
1 januari 2015	1,05%	0,24%	0,81%
1 januari 2016	0,66%	0,00%	0,66%
1 januari 2017	0,42%	0,00%	0,42%
1 januari 2018	1,33%	0,15%	1,18%
1 januari 2019	2,10%	0,47%	1,63%
1 januari 2020	2,70%	0,39%	2,31%
<i>Totale achterstand</i>			<i>17,60%</i>

Beleggingsrendement prepensioenspaarkapitaal

Er bestaat een ambitie om de prepensioenspaarsaldi jaarlijks te verhogen met het beleggingsrendement. De daadwerkelijke toeslag is afhankelijk van de hoogte van de beschikbare middelen. Het beleggingsrendement is gelijk aan het U-rendement over het afgelopen jaar.

In de vergadering van 24 januari 2019 heeft het bestuur besloten om per 1 januari 2019 een beleggingsrendement toe te kennen aan het prepensioenspaarkapitaal van 0,28% (= U-rendement over 2018). De beleidsdekkingsgraad ultimo 2018 was 112,3% en er was geen sprake van korten van pensioenen.

De prepensioenspaarsaldi zijn per 1 september 2019 voor de meeste deelnemers aan deze regeling overgebracht naar aanspraken in de basisregeling. Ongeveer 40 deelnemers hebben niet ingestemd met deze overdracht.

In de vergadering van 28 januari 2020 heeft het bestuur besloten om per 1 januari 2020 een beleggingsrendement toe te kennen aan het prepensioenspaarkapitaal van -/- 0,11% (= U-rendement over 2019).

GOED PENSIOENFONDSBESTUUR

Belangrijke thema's binnen de Pension Fund Governance principes zijn de richtlijnen van de Code Pensioenfondsen, deskundigheidsbevordering, communicatie met deelnemers en zelfevaluatie van het bestuur.

Code Pensioenfondsen

De Code Pensioenfondsen is opgesteld door de Pensioenfederatie en de Stichting van de Arbeid, die hiermee normen formuleren voor 'goed pensioenfondsbestuur'. De Code Pensioenfondsen is van toepassing verklaard in de Pensioenwet. De pensioenfondsen leven de Code Pensioenfondsen na volgens het 'pas-toe-of-leg-uit'-beginsel. Het bestuur onderschrijft de Code Pensioenfondsen en geeft nadere invulling aan de normen uit de Code Pensioenfondsen.

In 2018 zijn de normen van de Code Pensioenfondsen geactualiseerd. In de nieuwe code is gekozen voor een thematische verdeling van de normen.

De acht thema's die worden benoemd zijn:

- Vertrouwen waarmaken
- Verantwoordelijkheid nemen
- Integer handelen
- Kwaliteit nastreven
- Zorgvuldig benoemen
- Gepast belonen
- Toezicht houden en inspraak waarborgen
- Transparantie bevorderen

Het bestuur houdt bij de vorming en uitvoering van het beleid zoveel mogelijk rekening met de normen uit deze code. Het fonds analyseert elk jaar in hoeverre het fonds voldoet aan de normen uit de code. Het fonds heeft begin 2020 een nieuwe analyse uitgevoerd op het naleven van de principes van de Code Pensioenfondsen 2018. Deze analyse is besproken in het bestuur.

Vastgesteld is dat het fonds ten aanzien van twee onderdelen uit de Code nog niet volledig aan de normen van de code voldoet.

Het verantwoordingsorgaan voldoet nog niet aan de norm ten aanzien van diversiteit, omdat er geen vrouw deel van uitmaakt (norm 33). Met betrekking tot de diversiteit van het verantwoordingsorgaan zal het bestuur ervoor zorgdragen dat bij het vervullen van eventuele vacatures rekening wordt gehouden met de normen ten aanzien van de diversiteit. Voorts voldoet het fonds niet aan de norm dat een bestuurslid slechts twee keer kan worden herbenoemd en in totaal slechts 12 jaar deel kan uitmaken van het bestuur (norm 34).

Met het oog op de continuïteit in het bestuur is in de statuten vastgelegd dat een bestuurslid vanaf 1 juli 2014 niet langer dan een aaneengesloten periode van twaalf jaar bestuurslid kan zijn, tenzij zwaarwegende omstandigheden naar oordeel van het bestuur een langere periode rechtvaardigen. Ultimo 2019 waren er twee bestuursleden die langer dan 12 jaar aangesloten bestuurslid waren. Bij hun herbenoeming in december 2019 heeft het bestuur gebruik gemaakt van de genoemde uitzonderingsbepaling in de statuten. Beide herbenoemingen zijn goedgekeurd door DNB.

Met betrekking tot de acht rapportagenormen waarover het fonds dient te rapporteren is in onderstaand schema aangegeven op welke wijze het fonds hieraan voldoet.

Rapportagenorm	Voldoet het fonds aan de norm?	Vindplaats toelichting jaarverslag of website
Norm 5 Het bestuur legt verantwoording af over het beleid dat het voert, de gerealiseerde uitkomsten van dit beleid en de beleidskeuzes die het eventueel voor de toekomst maakt. Het bestuur weegt daarbij de verschillende belangen af van de groepen die bij het fonds betrokken zijn. Ook geeft het bestuur inzicht in de risico's van de belanghebbenden op korte en lange termijn, gerelateerd aan het overeengekomen ambitieniveau	Ja	Het bestuur rapporteert in het Verslag van het bestuur vanaf blz. 12 in dit jaarverslag in diverse paragrafen over het beleid dat het in 2019 voerde, de gerealiseerde uitkomsten van dat beleid en de beleidskeuzes die het bestuur maakte
Norm 31 De samenstelling van fondsorganen is wat betreft geschiktheid, complementariteit, diversiteit, afspiegeling van belanghebbenden en continuïteit, vastgelegd in beleid. Zowel bij de aanvang van een termijn, als ook tussentijds bij de zelfevaluatie vindt een check plaats	Ja	Het bestuur rapporteert in het Verslag van het bestuur vanaf blz. 12 in dit jaarverslag in de paragraaf 'Diversiteit' over de samenstelling van fondsorganen en geschiktheid
Norm 33 In zowel het bestuur als in het VO is er tenminste één vrouw en één man. Er zitten zowel mensen van boven als van onder de 40 jaar in. Het bestuur stelt een stappenplan op om diversiteit in het bestuur te bevorderen	Nee, in het VO zitten alleen mannen.	Het bestuur rapporteert in het Verslag van het bestuur vanaf blz. 12 in dit jaarverslag in de paragraaf 'Diversiteit' over de samenstelling van fondsorganen en over het bevorderen van de diversiteit
Norm 47 Het intern toezicht betreft de Code Pensioenfondsen bij de uitoefening van zijn taak	Ja	De visitatiecommissie betreft de Code bij de uitoefening van zijn taak en rapporteert hierover in het eindrapport waarvan een samenvatting is opgenomen in dit jaarverslag.
Norm 58 Het bestuur geeft publiekelijk inzicht in missie, visie en strategie	Ja	In het verslag van het bestuur beschrijft het bestuur de missie, visie en strategie
Norm 62 Het bestuur legt zijn overwegingen omtrent verantwoord beleggen vast en zorgt ervoor dat deze beschikbaar zijn voor belanghebbenden	Ja	Het bestuur licht in het verslag van het bestuur de overwegingen toe om maatschappelijk verantwoord te beleggen
Norm 64 Het bestuur rapporteert in het jaarverslag over de naleving van de interne gedragscode en de Code Pensioenfondsen, net als over de evaluatie van het functioneren van het bestuur	Ja	Het bestuur licht in het verslag van het bestuur de naleving van beide codes en de evaluatie van het functioneren van het bestuur toe
Norm 65 Het bestuur zorgt voor een adequate klachten- en geschillenprocedure die voor belanghebbenden eenvoudig toegankelijk is. In het jaarverslag rapporteert het bestuur over de afhandeling van klachten en veranderingen in regelingen of processen die daaruit voortvloeien	Ja	Het bestuur rapporteert in het verslag van het bestuur over de behandeling van klachten en geschillen

Integraal risicomanagement

Ook in 2019 heeft het bestuur hier veel aandacht aan besteed met behulp van de commissie risicomanagement, de compliance officer en externe deskundige ondersteuning. In maart 2019 is het Integraal Risicomanagement Beleid vastgesteld. Integraal risicomanagement (IRM) is het middel om kansen en risico's en de beheersing daarvan af te stemmen op de missie, visie en strategie en doelstellingen van het fonds.

Onder een risico wordt daarbij verstaan iedere mogelijke gebeurtenis die van invloed is op het realiseren van de missie, visie, strategie en doelstellingen van het fonds. Management van de risico's draait niet om het uitsluiten van alle mogelijke risico's, maar om het vinden van een balans tussen kansen benutten (bewust risico's nemen) en bewust risico's verminderen, vermijden of overdragen. Hiertoe dient een afweging te worden gemaakt tussen de kosten en de opbrengst van risicobeheersing.

De noodzakelijke mate van beheersing wordt bepaald door de risicohouding van het fonds. In welke mate is het fonds bereid risico's te lopen (risicobereidheid) en in welke mate kan het fonds risico lopen gegeven de kenmerken van het fonds.

Het doel van het IRM is:

- inzichtelijk maken in welke mate risico wenselijk/acceptabel is
- inzicht geven in de verschillende risico's
- overzicht bieden van de risico's om prioriteiten te kunnen stellen
- mogelijkheden bieden om risico's te beheersen tot naar een wenselijk niveau.

De financiële risico's, met name met betrekking tot het vermogensbeheer, worden in eerste instantie vooral gemonitord door de beleggingsadviescommissie met behulp van een externe risicomanager. In 2019 is verder gewerkt aan het integreren van de financiële en niet-financiële risico's in één risicoraamwerk.

In de kwartaal rapportages 2019 zijn ook de belangrijkste financiële risico's opgenomen. Later in dit bestuursverslag wordt nader ingegaan op de activiteiten van de commissie risicomanagement in 2019.

Effectiviteit communicatie

Het bestuur heeft in 2017 via een aselechte steekproef onderzoek gedaan naar de effectiviteit van de ingezette communicatiemiddelen. Dit was een zogenaamde nulmeting. De algemene conclusie van het onderzoek was dat de deelnemers over het algemeen traditioneel zijn in hun gebruik van media en contact met het pensioenfonds.

Omdat geadresseerde post het bekendste, meest gebruikte en gewaardeerde medium is, kan en zal het fonds voorlopig niet overgaan naar volledig digitale communicatie. Deelnemers zijn vooral geïnteresseerd in de nieuwsbrief van het fonds dus daar zal veel aandacht voor blijven. De communicatie vanuit het fonds wordt als goed beoordeeld en leidt niet tot gewenste actie op korte termijn.

In het risicobereidheidsonderzoek dat in het eerste kwartaal van 2019 is uitgevoerd zijn ook enkele vragen opgenomen over de communicatie vanuit het fonds. De uitkomsten hiervan zullen worden meegenomen in de toekomstige communicatie uitingen. Te zijner tijd zal een nieuw deelnemersonderzoek over communicatie worden gehouden.

Verantwoord beleggen

Het bestuur heeft in 2018 via een informatiesessie uitgebreid aandacht besteed aan het gewenste beleid omtrent verantwoord beleggen. Als voorbereiding daarop hebben alle leden van het bestuur en het verantwoordingsorgaan een uitgebreide vragenlijst ingevuld onder begeleiding van Russell, de fiduciair manager van het fonds.

Het beleid is nader uitgewerkt en vastgelegd in het Investment Plan 2019. Het fonds houdt zich bij het beleggingsbeleid aan de van toepassing zijnde Nederlandse en Europese wet- en regelgeving. Ook worden de principes van de Verenigde Naties ten aanzien van verantwoord beleggen gevolgd. Later in dit verslag wordt hier verder op ingegaan. In het risicobereidheidsonderzoek van 2019 zijn ook enkele vragen gesteld over maatschappelijk verantwoord beleggen.

De deelnemers aan het onderzoek zijn in grote meerderheid van mening dat maatschappelijk verantwoord beleggen belangrijk is voor het pensioenfonds. Een grote groep wil dat bij maatschappelijk verantwoord beleggen een redelijke balans wordt gevonden tussen financiële en maatschappelijke doelen. De voorkeur voor maatschappelijk verantwoord beleggen gaat uit naar thema's zoals duurzame energie en gezondheid en welzijn.

Dit beeld bevestigt in grote lijnen de wijze waarop het fonds het beleid voor maatschappelijk verantwoord beleggen vorm heeft gegeven.

Diversiteit

Het bestuur heeft het diversiteitsbeleid vastgelegd in een beleidsnota. Het bestuur van Alliance vindt het belangrijk dat de fondsorganen zoveel mogelijk complementair zijn samengesteld en dat alle belanghebbenden van het fonds zich vertegenwoordigd weten. Waar dat kan streeft Alliance er naar dat het bestuur en het verantwoordingsorgaan een afspiegeling zijn van het actuele deelnemersbestand.

Diversiteit binnen de organen van Alliance wordt nadrukkelijk nagestreefd vanuit het besef dat het de horizon van het bestuur en het verantwoordingsorgaan verbreedt en daardoor een beter bestuur en een betere verantwoordingsfunctie met zich meebrengt.

Bij de samenstelling en de opvolging van het bestuur en het verantwoordingsorgaan wordt daarom naast de vereiste deskundigheid, competenties en professioneel gedrag, rekening gehouden met diversiteit zoals beschreven in de Code Pensioenfondsen.

Voor wat betreft de diversiteit voldoet de samenstelling van het bestuur aan de richtlijnen van de Code Pensioenfondsen omdat er zowel minimaal één vrouw als minimaal één persoon jonger dan 40 jaar deel uitmaken van het bestuur.

Het verantwoordingsorgaan voldoet nog niet aan deze richtlijn aangezien het verantwoordingsorgaan uitsluitend bestaat uit mannen. Met het verantwoordingsorgaan zijn afspraken gemaakt over het opvolgingsbeleid van dit orgaan om er naar te streven dat bij het opvullen van een vacature rekening wordt gehouden met het diversiteitsbeleid van het fonds.

Intern toezicht

In het voorjaar van 2019 is een visitatie uitgevoerd over het jaar 2018 door de visitatiecommissie van VCH Holland. De visitatiecommissie heeft het intern toezicht uitgevoerd door middel van het bestuderen van fondsdocumentatie en door het voeren van gesprekken met het bestuur en het verantwoordingsorgaan.

Het eindrapport is uitgebracht op 30 april 2019 en bevat enkele aanbevelingen op het gebied van governance, geschiktheid, beleggingen en risicomanagement. De samenvatting van het rapport van de visitatiecommissie is in het jaarverslag over 2018 opgenomen.

De aanbevelingen zijn door het bestuur besproken met het verantwoordingsorgaan en alle aanbevelingen zijn inmiddels opgevolgd.

Verantwoordingsorgaan (VO)

Het VO bestaat uit een vertegenwoordiging van de pensioengerechtigden, werknemers en werkgevers. Onderdeel van de jaarverslagcyclus is het afleggen van verantwoording door het bestuur aan het verantwoordingsorgaan. Het oordeel van het VO over 2019 is opgenomen in dit jaarverslag.

Het VO heeft onder meer recht op:

- overleg met het bestuur;
- overleg met de externe accountant en externe actuaris;
- overleg met intern toezicht;
- informatie;

en heeft het recht om advies uit te brengen over:

- de vergoedingsregeling van bestuursleden;
- wijzigen van het beleid ten aanzien van VO;
- vorm en inrichting van het intern toezicht;
- de interne klachten- en geschillenprocedure;
- het communicatie- en voorlichtingsbeleid;
- liquidatie, fusie of splitsing van het pensioenfonds;
- het sluiten, wijzigen of beëindigen van een uitvoeringsovereenkomst;
- het omzetten van het pensioenfonds in een andere rechtsvorm;
- samenvoegen van pensioenfondsen;
- de samenstelling van de feitelijke premie en de hoogte van de premiecomponenten.

Het VO kan ook ongevraagd advies uitbrengen aan het bestuur.

In 2019 heeft een delegatie van het bestuur tweemaal regulier overleg gevoerd met het verantwoordingsorgaan.

Besproken zijn onder meer de algemene ontwikkelingen bij het fonds, de resultaten van het risicobereidheidsonderzoek en de ALM-studie, de waardeoverdracht van de prepensioenspaarsaldi naar de basisregeling, de vaststelling van de pensioenpremie 2020 en de strategie en toekomst van het fonds.

Ook is het verantwoordingsorgaan nauw betrokken geweest bij de inventarisatie van de meningen en de discussie over maatschappelijke verantwoord beleggen.

Het VO heeft in 2019 positieve adviezen uitgebracht over de uitkomsten van de haalbaarheidstoets, de omzetting van het prepensioenspaarkapitaal in aanspraken in de basisregeling, de invulling van de visitatie over 2019 en de premievaststelling voor 2020.

Deskundigheidsbevordering

Alle bestuursleden hebben minimaal de basiscursus voor pensioenen (SPO Governance Leergang niveau A) gevolgd.

Voorts worden regelmatig trainingsdagen georganiseerd voor leden van het bestuur en/of leden van de beleggingsadviescommissie.

Daarnaast zijn bestuursleden bezig met additionele trainingen op niveau B van de governance leergang van SPO.

Het bestuur heeft een geschiktheidsplan met daarbij als bijlage een opleidingsplan dat elk jaar wordt geactualiseerd. Ook leden van het VO volgen de op hun vakgebied betrekking hebbende opleiding.

In 2018 is de evaluatie van het functioneren van het bestuur en de bestuursleden uitgevoerd door het voeren van individuele gesprekken van alle bestuursleden met de voorzitter.

In 2019 is besloten om begin 2020 een competentietoets en een zelfevaluatie van het bestuur uit te laten voeren onder begeleiding van het onafhankelijke bureau Montae.

De uitkomsten worden met het bestuur besproken.

Naleving wet- en regelgeving

Het bestuur is niet bekend met overtredingen van wet- en regelgeving in 2019.

In het boekjaar is een nieuw herstelplan vastgesteld omdat eind 2018 sprake was van een reservetekort. Het herstelplan wordt nader toegelicht in de paragraaf "Financiën".

In december 2018 is toestemming van DNB verkregen voor de omzetting van het prepensioenspaarkapitaal naar de basisregeling. Deze omzetting heeft per 1 september 2019 plaatsgevonden, behalve een kleine groep heeft bezwaar gemaakt tegen omzetten. De spaarkapitalen van deze kleine groep worden volgens het reglement behandeld.

Gedragscode

Jaarlijks wordt door de bestuursleden een verklaring ondertekend dat zij zich in het afgelopen jaar hebben gehouden aan de gedragscode.

Het fonds heeft een gedragscode en er is een taakomschrijving voor de compliance officer. Beide documenten zijn gebaseerd op de standaard gedragscode van de Pensioenfederatie. De compliance officer heeft een rapportage opgesteld over de naleving van de gedragscode door de aan het fonds verbonden personen in 2019. Hieruit zijn geen bijzonderheden naar voren gekomen.

Compliance regelingen

Het fonds beschikt over een klachten- en geschillenregeling, een klokkenluidersregeling en een incidentenregeling. In 2019 zijn er geen klachten ontvangen van belanghebbenden.

Ook zijn er geen meldingen gedaan op basis van de klokkenluidersregeling en de incidentenregeling.

Toezichthouder

Het afgelopen jaar zijn aan het pensioenfonds geen dwangsommen of boetes opgelegd.

De Nederlandsche Bank (DNB) heeft geen aanwijzingen aan het fonds gegeven, noch is een bewindvoerder aangesteld of is bevoegdheidsuitoefening van organen van het fonds gebonden aan toestemming van de toezichthouder. In juli 2019 heeft een regulier toezicht gesprek met DNB plaatsgevonden. Uit het gesprek is gebleken dat het bestuur op de goede weg is en dat er geen aanpassingen in het beleid noodzakelijk zijn.

Met DNB is ook gesproken over de beoogde inrichting van de sleutelfuncties in het kader van IORP II. Daar wordt verder in dit bestuursverslag nader op ingegaan.

Communicatiecommissie

De deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden zijn in 2019 geïnformeerd over de indexatie, de financiële situatie van het fonds, de voortgang van het herstel ten opzichte van het herstelplan en de overgang naar een nieuwe pensioenuitvoerder per 1 januari 2019.

Alle actieve deelnemers hebben in september 2019 een pensioenoverzicht ontvangen. Het pensioenoverzicht is gebaseerd op het model voor het Uniform Pensioen Overzicht (UPO) dat de Stichting voor de Arbeid in samenspraak met de pensioenfondsen heeft opgesteld. Met name aan de toelichting bij de UPO is veel aandacht besteed om deze leesbaarder en begrijpelijker te maken. De UPO aan de pensioengerechtigden is in december 2019 verzonden.

In het najaar van 2018 is door het bestuur het Communicatieplan 2019-2020 vastgesteld.

In dit plan is rekening gehouden met de eisen op basis van de Wet pensioencommunicatie waarbij de focus ligt op het versterken van pensioenbewustzijn, pensioenbekwaamheid en handelingsperspectief.

Het fonds is in de loop van 2019 overgegaan op de zogenaamde nieuwe digitale klantbediening die wordt aangeboden door de pensioenuitvoerder Achmea Pensioenservices.

Hierbij hoort een geheel vernieuwde website waarbij een directe koppeling is met het pensioenadministratiesysteem. Deelnemers kunnen via hun DigiD inloggen op een persoonlijke omgeving waarbij zij hun pensioenaanspraken kunnen zien en waarbij zij zelf prognoses kunnen maken van hun te bereiken pensioen.

Daarnaast is Pensioen 1-2-3 online beschikbaar.

Speerpunt voor de communicatiecommissie is voorts het actueel houden van de website. De website verschaft geïnteresseerden informatie over het fonds, de financiële situatie van het fonds en de pensioenregeling. Maandelijks wordt op de website gepubliceerd over de ontwikkeling van de financiële positie en de dekkingsgraad van het fonds. Voorts zal in 2020 getracht worden om zoveel mogelijk e-mail adressen van deelnemers te verzamelen zodat het fonds steeds meer kan overgaan op digitale communicatie.

Commissie Risicomanagement

De commissie adviseert het bestuur over het beleid op het gebied van Integraal Risico Management (IRM).

Het pensioenfonds wordt op meerdere dimensies geconfronteerd met risico's. Risico's zijn van invloed op het realiseren van de missie, visie en doelstellingen en spelen daarmee een belangrijke rol in het besturen van het pensioenfonds.

In het IRM proces maakt het fonds onderscheid naar de verschillende processtappen alsmede onderscheid naar de verdeling tussen bestuur, interne audit, IRM commissie en uitvoering.

Deze stappen en dit onderscheid wordt als volgt grafisch weergegeven:

Naast de financiële risico's, welke in eerste instantie bewaakt en beheerst worden door de beleggingsadviescommissie, dienen ook de niet-financiële risico's te worden bewaakt en beheerst.

Voor de niet financiële risico-indeling wordt uitgegaan van de indeling zoals genoemd door DNB "Firm/Focus":

- Integriteitsrisico
- Omgevingsrisico
- Operationeel risico
- Uitbestedingsrisico
- IT-risico
- Juridisch risico

Alle niet-financiële risico's zijn geïnventariseerd en elk kwartaal wordt een rapportage met een update van het risicomanagement besproken. Voorts wordt er elk kwartaal een volledige analyse uitgevoerd van een van de niet-financiële risico's. Daarbij wordt beoordeeld of er aanleiding is om de inschatting van de kans en impact van het risico aan te passen en wordt de volledigheid en de werking van de beheersmaatregelen beoordeeld en waar nodig aangepast. Verder heeft de commissie zich in 2019 gericht op het afronden van het IRM beleidsdocument, het uitvoeren van een nieuwe systematische risicoanalyse (Sira).

Voorts is een aanvang gemaakt met een evaluatie en herijking van het IRM framework.

Beleggingsadviescommissie

De beleggingsadviescommissie (BAC) heeft vijf keer vergaderd in 2019.

Onderwerpen die zijn besproken waren onder meer de volgende:

- de monitoring van de beleggingen via diverse rapportages en via presentaties van de diverse vermogensbeheerders;
- beoordeling van de risicorapportages van de risicomanager;
- voorbereiding van het Investment Plan 2020;
- de rente- en valutaontwikkelingen en het beleid ten aanzien van het niveau van afdekking van deze risico's;
- het monitoren van het beleid van dynamische renteaafdekking in het kader van een verdere 'derisking' van de beleggingsportefeuille. De renteaafdekking zal daarbij, uitgaande van een stijgende dekkingsgraad, stapsgewijs worden verhoogd tot 75% van de pensioenverplichtingen. Eind 2019 bedroeg de renteaafdekking 65% van de pensioenverplichtingen;
- bespreking van de mogelijkheden om een deel van de hoge waarde van de derivaten-portefeuille (swaps) in het kader van de renteaafdekking af te romen en te beleggen in andere categorieën;
- vaststelling van de uitgangspunten van de in 2019 gehouden ALM-studie en analyse van de uitkomsten daarvan ter voorbereiding op de bespreking in het bestuur;
- het nader vormgeven van het beleid van het evaluatie- en selectieproces van vermogensbeheerders;
- de voorbereiding van de mogelijke gevolgen voor de portefeuille van de Brexit;
- de selectie van een nieuwe vermogensbeheerder voor niet-beursgenoteerd vastgoed;
- besloten is om de belegging in het Nederlandse winkelfonds van CBRE langzamerhand te vervangen door een belegging in een Europees vastgoed fonds van Aberdeen;
- in 2019 is verder gewerkt aan het inhoud geven aan het eerder geformuleerde duurzaamheidsbeleid (ESG).

Aandachtspunten van het bestuur

In het jaarverslag van 2018 heeft het bestuur aangegeven dat in 2019 onder meer aandacht zou worden besteed aan de hieronder genoemde zaken. Zoals achter elk onderwerp is aangegeven, zijn alle zaken ook daadwerkelijk aan de orde geweest in 2019.

Voor enkele onderwerpen wordt voor meer informatie verwezen naar de toelichting onder de paragraaf Bestuursvergaderingen.

- Jaarlijkse evaluatie van de strategie ten aanzien van de toekomst van het fonds en de diverse uitvoeringsmogelijkheden voor de pensioenregeling.
'Dit is gebeurd bij de update van het strategiedocument in november 2019.'
- De verdere invulling van de sleutelfuncties volgens IORP en aan de hand van de richtlijnen terzake.
'Dit is gebeurd na afstemming met DNB in het reguliere overleg in juli 2019. Zie voor meer toelichting later in de paragraaf Bestuursvergaderingen.'
- De communicatie met alle belanghebbenden onder meer met behulp van de in de loop van het jaar in te voeren nieuwe interactieve website inclusief een pensioenplanner en voorlichtingscampagnes.
'Dit is gebeurd; de nieuwe website met een interactieve pensioenplanner is gelanceerd en de deelnemers zijn uitgebreid voorgelicht via diverse nieuwsbrieven over deze nieuwe digitale klantbediening.'
- Het opvolgen van het transitieplan van de pensioenadministratie naar de nieuwe uitvoerder.
'Dit is gebeurd; er zijn nog diverse bijeenkomsten van de stuurgroep voor de transitie geweest en de transitie manager heeft gedurende 2019 de diverse activiteiten bij APS gemonitord en het bestuur daarover geïnformeerd. Zie voor meer toelichting later in de paragraaf Bestuursvergaderingen.'
- Het analyseren van vereenvoudigingsvoorstellen van de pensioenreglementen en deze voorleggen aan sociale partners.
'Dit is gebeurd; een aantal vereenvoudigingsvoorstellen zijn na overleg met sociale partners verwerkt in het pensioenreglement.'

- Het vaststellen en registreren van rechten op inhaalindexatie voor de individuele deelnemer.
'Dit is gebeurd; in september 2019 heeft het bestuur, op basis van twee uitgebreide memo's, ingestemd met de vaststelling van de inhaalindexatie uit het verleden en de wijze van vastlegging van de inhaalindexatie voor de toekomst door APS.'
- Het uitvoeren van een zorgvuldige omzetting van de prepensioenspaarregeling in aanspraken in de basisregeling.
'Dit is gebeurd; voor het grootste deel van de deelnemers zijn de prepensioenspaarsaldi per 1 september 2019 omgezet in aanspraken in de basisregeling. Zie voor meer toelichting later in de paragraaf Bestuursvergaderingen.'
- Het beleggingsbeleid waarbij een goede afweging zal plaatsvinden tussen het behalen van zoveel mogelijk rendement met inachtneming van het beperken van de risico's en met inachtneming van kostenbeheersing.
'Dit is gebeurd; het bestuur heeft zich hierbij laten adviseren door de beleggingsadviescommissie. Zie voor meer informatie de paragraaf Beleggingen.'
- Het uitvoeren een risicobereidheidsonderzoek onder de deelnemers en fondsorganen.
'Dit is gebeurd; zie voor meer toelichting hierna in de paragraaf Bestuursvergaderingen.'
- Het uitvoeren van een nieuwe ALM-studie en de selectie van de consultant voor de uitvoering.
'Dit is gebeurd; zie voor meer toelichting hierna in de paragraaf Bestuursvergaderingen.'

Bestuursvergaderingen

Het bestuur heeft in 2019 negen keer vergaderd. Dit betrof zes reguliere vergaderingen en drie korte extra vergaderingen in verband met diverse ontwikkelingen.

Voorts is er een trainingsdag gehouden. Naast de reguliere onderwerpen stonden de volgende onderwerpen op de agenda van de bestuursvergaderingen:

- de deskundigheid en de evaluatie van het functioneren van het bestuur;
- diverse beleggingsonderwerpen waarbij besluiten werden genomen op basis van een door de beleggingsadviescommissie uitgebracht advies;
- vaststelling van diverse geactualiseerde formele documenten zoals de pensioenreglementen, de reglementen van de diverse commissies en de Abtn;
- het herstelplan 2019 en de monitoring van de financiële positie;
- de toeslagverlening per 1 januari 2019 en per 1 januari 2020;
- de vaststelling van de pensioenpremie in 2020;
- de vaststelling van het Investment Plan 2020;
- de diverse risicorapportages van Caceis (KasBank);
- het risicomanagement voor de financiële en niet-financiële risico's;
- de haalbaarheidstoets en het overleg met sociale partners over pensioenzaken;
- de omzetting van het prepensioen in aanspraken in de basisregeling;
- de nadere inrichting van de sleutelfuncties in het kader van IORP II;
- de afwikkeling van de transitie van de pensioenadministratie van RiskCo naar Achmea Pensioenservices per 1 januari 2019;
- de resultaten van het nieuwe risicobereidheidsonderzoek;
- de uitkomsten van de in de loop van het jaar gehouden ALM-studie.

Een aantal onderwerpen wordt elders in dit jaarverslag besproken. Op de laatste zes onderwerpen wordt hierna verder ingegaan.

Haalbaarheidstoets en overleg met sociale partners

De wettelijke verplichte haalbaarheidstoets geeft inzicht in de samenhang tussen de financiële opzet van het fonds, het verwachte pensioenresultaat en de risico's die daarbij gelden. De resultaten van de haalbaarheidstoets 2019 kwamen iets lager uit dan die van 2018.

Het verwachte pensioenresultaat is gedaald van 97,5% naar 93,5% en de afwijking in het slechtweerscenario is gestegen van 32,9% naar 33,7%. Op de slechtweerscenario's hebben de slechtere economische veronderstellingen een relatief grotere impact.

De afwijking in het slechtweerscenario is minder dan 35%, waardoor de afgesproken norm van 35% gehaald wordt. Het fonds heeft over de uitkomsten van haalbaarheidstoets, net als in voorgaande jaren, overleg gevoerd met sociale partners, dat zijn de Centrale Ondernemingsraad (COR) en de werkgever.

Dat is wettelijk bepaald maar dat paste ook goed binnen de afspraak die al was gemaakt om met sociale partners op regelmatige basis over de pensioenontwikkelingen te spreken.

Het overleg vindt in principe tweemaal per jaar plaats.

Nadat sociale partners schriftelijk op de hoogte waren gebracht over de resultaten van de haalbaarheidstoets, heeft het eerste reguliere overleg plaatsgevonden in juli 2019. In dit overleg is onder meer gesproken over het jaarverslag 2018, de ontwikkeling van de financiële positie, de verwachtingen ten aanzien van premie voor 2020 en de uitkomsten van het risicobereidheidsonderzoek.

In december 2019 is een tweede overleg gevoerd met sociale partners en daarbij is onder meer gesproken over diverse actuele ontwikkelingen bij het fonds, de financiële positie, de vaststelling van de premie voor 2020 en de afrekening van de VPL-premie in 2020.

Bij de discussie over de premie voor 2020 is onder meer aandacht besteed aan de ontwikkeling van de premiedekkingsgraad in de afgelopen jaren. Zoals bekend is er sprake van een cdc-regeling waarbij de hoogte van de premie in principe voor 5 jaar is vastgelegd.

Als gevolg van de steeds verder gedaalde rente is er tijdens de afgelopen jaren steeds een verlies op premie gemaakt. De zogenaamde premiedekkingsgraad was de afgelopen jaren steeds lager dan 100%.

In bijgevoegde tabel zijn de premiedekkingsgraad en het resultaat op premie gedurende de huidige cdc-periode vermeld.

	2019	2018	2017	2016
Premiedekkingsgraad	82,1%	88,4%	85,8%	95,6%
Resultaat op premie	-/- 1.471	-/- 710	-/- 1.470	-/- 432

De premiedekkingsgraad kan alleen omhoog worden gebracht door een verhoging van de premie of door een verlaging van de opbouw van het pensioen voor actieve deelnemers.

Uiteindelijk is na uitgebreide discussie in het kader van de evenwichtige belangenafweging besloten om ook nog in 2020 te accepteren dat de premiedekkingsgraad naar verwachting lager zal zijn dan 100%. De premie en de pensioenopbouw zijn daarom niet gewijzigd ten opzichte van 2019. Sociale partners en het verantwoordingsorgaan hebben hier mee ingestemd.

Omzetting prepensioen naar aanspraken in de basisregeling

DNB heeft op 24 december 2018 toestemming verleend voor de interne collectieve waardeoverdracht van de prepensioenspaarsaldi naar aanspraken in de basisregeling.

De omzetting heeft uiteindelijk per 1 september 2019 plaatsgevonden.

Ongeveer 40 deelnemers hebben niet ingestemd met de overdracht. Voor deze deelnemers blijft hun prepensioenspaarsaldo geregistreerd in de pensioenadministratie.

Per 1 januari 2020 zijn deze prepensioenspaarsaldi verlaagd met -/- 0,11%, het u-rendement over 2019.

Inrichting van de sleutelfuncties in het kader van IORP II

In 2019 heeft het bestuur zich verder voorbereid op de beoogde inrichting van de drie sleutelfuncties in het kader van IORP II. Dit is ook besproken met de relatiebeheerders van DNB in het jaarlijkse reguliere overleg op 4 juli 2019. Het bestuur heeft Pieter Heesterbeek (certificerend actuaire) benoemd als sleutelfunctiehouder voor de actuariële functie. De vervuller rol voor deze functie wordt ingevuld binnen de onderneming Triple A. Over 2019 heeft de actuariële sleutelfunctiehouder per kwartaal een rapportage opgesteld die in het bestuur is besproken. Het voornemen is dat de sleutelfunctie risicobeheer zal worden ingevuld door het bestuurslid Annamarië van Geluk. Zij is ook voorzitter van de commissie risicomanagement (CRM). Deze commissie zal de vervuller rol op zich nemen voor de risicobeheer functie.

Als beoogde sleutelfunctiehouder interne audit is door het bestuur in eerste instantie Gerrit Griffioen voorgesteld. Hij is de voorzitter van het bestuur en heeft uit hoofde van de functies die hij bij Nestlé heeft vervuld veel ervaring met audits. DNB heeft echter aangegeven dat zij bezwaar heeft tegen de combinatie van voorzitter van het bestuur en sleutelfunctiehouder interne audit. De sleutelfunctiehouder moet volledig onafhankelijk kunnen opereren en dat is moeilijk te combineren met de rol van voorzitter.

Na bezwaren vanuit de Pensioenfederatie heeft DNB het onder strikte voorwaarden voor relatief kleine pensioenfondsen toch mogelijk gemaakt om deze rollen te combineren.

Het fonds heeft er echter begin 2020 voor gekozen om de interne auditfunctie uit te besteden aan een onafhankelijke derde partij. De beoogde sleutelfunctiehouder interne audit is de heer Fred Pranata van het bedrijf Protiviti. De vervuller rol zal worden uitgevoerd door het bedrijf InAudit.

De beoogde inrichting van de drie sleutelfuncties is ter goedkeuring voorgelegd aan DNB.

Afwikkeling transitie pensioenadministratie naar Achmea Pensioenservices (APS)

Per 1 januari 2019 wordt de pensioenadministratie uitgevoerd door APS.

De pensioenuitkeringen werden in januari 2019 voor de eerste keer via APS uitbetaald en dit is zonder problemen verlopen.

De stuurgroep die de transitie heeft begeleid is in het eerste halfjaar van 2019 nog regelmatig bijeen gekomen om diverse zaken te bespreken onder begeleiding van Mastermind.

Het ging daarbij onder meer om diverse vereenvoudigingsvoorstellen die vanuit APS zijn voorgesteld naar aanleiding van de inrichting van de pensioenregeling in de systemen van APS, de inrichting van de nieuwe website voor het fonds en de maandelijkse aanlevering van de mutaties door de werkgever aan APS via de zogenaamde uniforme pensioen aanlevering (UPA). Dit laatste proces heeft helaas enige vertraging opgelopen en is in de loop van het jaar gerealiseerd. Al met al kijkt het bestuur met tevredenheid terug op de overdracht van de pensioenadministratie van RiskCo naar APS. Begin 2020 is door de externe accountant Mazars nog een extra controle gehouden op de juistheid van de transitiebestanden en deze controle heeft geen bijzonderheden aan het licht gebracht.

Risicobereidheidsonderzoek

In het voorjaar van 2019 is onder begeleiding van het adviesbureau Sprenkels & Verschuren een nieuw risicobereidheidsonderzoek gehouden onder het bestuur, het verantwoordingsorgaan en de deelnemers van het pensioenfonds. Het onderzoek bestond uit vragen over de risicohouding en risicobereidheid, vragen over maatschappelijk verantwoord beleggen en vragen over de dienstverlening van het fonds. Het fonds betreft de resultaten van het onderzoek bij de vormgeving van het beleid onder meer met betrekking tot het beleggingsbeleid, het risicomanagement en het communicatiebeleid.

Elders in dit bestuursverslag wordt ingegaan op maatschappelijk verantwoord beleggen.

Hieronder zijn de overige bevindingen op hoofdlijnen weergegeven.

Aan het onderzoek ontleent het pensioenfonds met betrekking tot toeslagverlening, korten van rechten en met betrekking tot het beleggingsbeleid de volgende conclusies:

- De deelnemers hebben een voorkeur voor het nemen van enig risico ten behoeve van toeslagverlening en accepteren daarbij de onzekerheid die daarmee gepaard gaat.
- Deelnemers vinden toeslagverlening en voorkomen van korting even belangrijk.
- De meeste deelnemers vinden dat risicohouding niet dekkingsgraadafhankelijk moet zijn. Echter, in het geval de dekkingsgraad hoog is, is er wel een grotere groep deelnemers die voorstander is van risico-afbouw. Er zijn minder voorstanders van risico-afbouw als het fonds er minder goed voorstaat.

Met betrekking tot de dienstverlening zijn er vragen gesteld over de inhoud van de regeling, de financiële resultaten en de communicatie. De resultaten van het onderzoek stralen een positief gevoel uit over het fonds.

Op alle onderdelen scoort het fonds een ruime voldoende. De gemiddelde algemene beoordeling van de deelnemers ten aanzien van de dienstverlening ligt op een 7,3.

Op het gebied van pensioen bewustzijn is er mogelijk nog behoefte aan meer voorlichting.

ALM-studie

In het derde kwartaal van 2019 is door adviesbureau Ortec een nieuwe ALM-studie uitgevoerd. Dit gebeurt in principe een keer in de drie jaar.

De uitkomsten van de studie zijn eind september uitgebreid in het bestuur besproken.

De diverse alternatieve asset allocaties die zijn onderzocht leiden niet tot aanzienlijke verbeteringen in de resultaten. Veel alternatieven zorgen voor een toename van het vereist eigen vermogen en dus voor een toename van het risico en dat is niet toegestaan omdat het fonds nog steeds een reservetekort heeft. Alternatieven zouden wel mogelijk zijn met verschuivingen in de allocatie en een gelijk blijvend vereist eigen vermogen.

Dit verschuiven werd door het bestuur niet wenselijk geacht omdat dit niet zal bijdragen aan een betere positie van het fonds. Ook alternatieven voor de renteafdekking leiden niet tot grote wijzigingen.

Het huidige beleid inzake rente-afdekking en valuta-afdekking is bewust gekozen op basis van uitgebreide studies en het bestuur wenste hier vooralsnog aan vast te houden.

Het bestuur heeft daarom besloten om geen wijzigingen aan te brengen in het strategische beleggingsbeleid en in de strategische asset allocatie.

Het bestuur heeft geconcludeerd dat het thans geformuleerde strategische beleggingsbeleid nog steeds goed past bij de missie en risicohouding die voortvloeit uit het hiervoor beschreven risicobereidheidsonderzoek.

FINANCIËN

De financiële positie en de ontwikkeling daarvan kan als volgt worden toegelicht.

(bedragen x EUR 1.000,-)

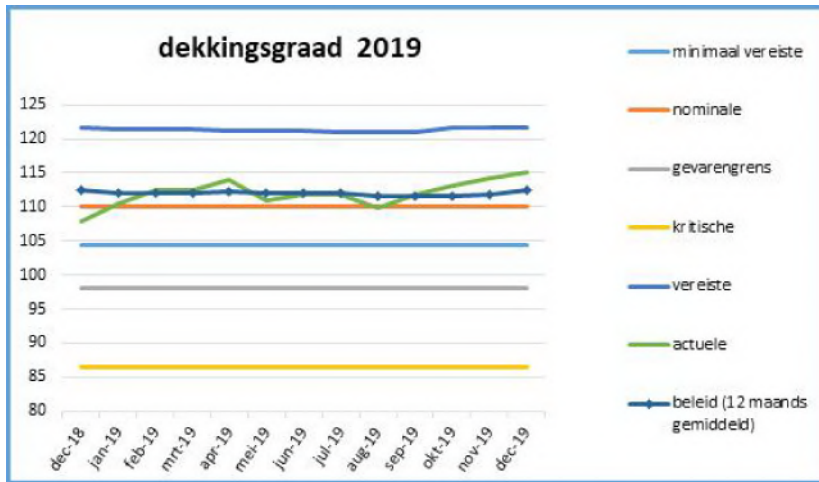
	Pensioen- Vermogen	Technische Voorzieningen	% Dekkings- Graad
Stand per 31 december 2018	587.375	545.153	107,7%
Renteontwikkeling	0	77.187	- 13,4%
Beleggingsresultaten	134.785	0	21,7%
Premiebijdragen	10.927	12.252	-0,5%
Uitkeringen	-19.782	-19.786	0,5%
Actuariële grondslagen	0	1.145	-0,2%
Waardeoverdrachten	-158	-165	0,0%
Overige	-1.194	1.378	-0,4%
Stand per 31 december 2019	711.953	617.164	115,4%

Ten opzichte van het voorgaande boekjaar kan het verloop van de dekkingsgraad als volgt worden geïllustreerd.

	2019	2018
Stand per 31 december vorig boekjaar	107,7%	113,3%
Renteontwikkeling	-13,4%	-4,3%
Beleggingsresultaten	21,7%	-2,5%
Premiebijdragen	-0,5%	-0,3%
Uitkeringen	0,5%	0,2%
Actuariële grondslagen	-0,2%	1,1%
Waardeoverdrachten	0,0%	0,0%
Overige	-0,4%	0,2%
Stand per 31 december boekjaar	115,4%	107,7%

Dekkingsgraad

Onderstaande grafiek illustreert het verloop van de dekkingsgraad in 2019.

HERSTELPLAN

De actuele dekkingsgraad eind 2018 was 107,7%. Omdat de beleidsdekkingsgraad (het 12-maands gemiddelde) eind 2018 met 112,3% lager was dan de vereiste dekkingsgraad van 121,6%, heeft het fonds in maart 2019 een nieuw herstelplan opgesteld en ingediend bij DNB. Het herstelplan is op 23 mei 2019 goedgekeurd door DNB. Het herstelplan toont aan dat het fonds over voldoende herstelkracht beschikt.

Indien de verwachtingen van het herstelplan uitkomen dan zal het fonds aan het einde van het jaar 2022 een beleidsdekkingsgraad hebben van 123,0% en daarmee voldoen aan de vereiste dekkingsgraad. Het bestuur blijft de ontwikkelingen ten aanzien van het herstelplan nauwgezet volgen. Zolang er sprake is van een reservetekort zal het fonds elk jaar een geactualiseerd 10-jaars herstelplan moeten opstellen. In het herstelplan wordt uitgegaan van een consistent premiebeleid, conform de huidige overeenkomsten met de werkgevers. In onderstaande grafiek is de verwachte ontwikkeling van de dekkingsgraad weergegeven volgens het herstelplan 2019.

In 2019 heeft de actuele dekkingsgraad zich ten opzichte van het herstelplan als volgt ontwikkeld:

	Verwacht 2019	Werkelijk 2019
Stand 1 januari 2019	107,7%	107,7%
Effecten op de dekkingsgraad:		
• Premie	-0,4%	-0,5%
• Rendement	5,0%	21,7%
• Uitkeringen	0,3%	0,5%
• Indexering	-0,5%	-0,2%
• Rente	0,0%	-13,4%
• Actuariële grondslagen	0,0%	-0,2%
• Overige effecten	0,1%	-0,2%
Dekkingsgraad ultimo 2019	112,2%	115,4%
Vereiste dekkingsgraad ultimo 2019	121,6%	121,3%

BELEGGINGEN

Strategische beleggingsmix

In 2019 is een nieuwe ALM-studie gehouden. De strategische beleggingsmix is niet gewijzigd. Ook de renteafdekking op basis van het dynamische beleid is in 2019 niet gewijzigd en bleef op 65%.

Toeslagverlening

Het fonds heeft voor de gewezen deelnemers en pensioengerechtigden een indexatieambitie van het Consumenten Prijsindexcijfer van oktober in vergelijking met oktober van het voorgaande jaar. Voor de actieve deelnemers geldt een indexatieambitie van de algemene loonontwikkeling binnen de CAO1 van Nestlé.

De economische ontwikkeling

Het jaar 2019 werd gekenmerkt door onzekerheid in de internationale handel. De handelsoorlog tussen de VS en China laaide vaak op en zorgde voor beweeglijkheid op de financiële markten. Echter door economische en fiscale stimuleringsmaatregelen van regeringen en centrale banken leidde dit tot impulsen en resulteerde in koersstijgingen op de aandelenmarkten. Niet uit het oog mag worden verloren het aanhoudende (monetaire) beleid van de Europese Centrale Bank voor het handhaven van prijsstabiliteit. Een voortdurend lage rente heeft al geleid tot verdere verlaging van bijvoorbeeld de Nederlandse hypotheekrentes.

Het stallen van geld door banken bij de ECB wordt 'gestraft' met een negatieve rente.

De Nederlandse groei werd beïnvloed door de mondiale groei en werd in de loop van 2019 geraakt door de stikstof- en PFAS-problematiek. De krapte op de arbeidsmarkt heeft als gevolg een lage werkloosheid en desondanks een beperkte loonstijging. Door de btw-verhoging in het lage tarief steeg de inflatie in Nederland harder dan in de rest van Europa. De inflatie zwakt in 2020 naar verwachting af, want dan is het btw-effect eruit.

De vastgoedsector kenmerkte zich door stijging van de woningprijzen. Daartegenover is er meer winkelleegstand dan het jaar ervoor. Begin 2019 was er nog 6,7% leegstand en eind van het jaar is dit opgelopen naar 7,7%. Deels komt dit door sluiting van Hudson's Bay.

In 2019 is een ALM-studie uitgevoerd. In deze studie is rekening gehouden met een lagere groei en daarmee ook een lager verwacht rendement in de komende jaren. Ook in deze studie is al rekening gehouden met de uitkomst van de commissie Dijsselbloem die parameters voorschrijft voor premie en dekkingsgraad berekeningen. In de ALM-studie worden verschillende scenario's doorgerekend, maar uiteindelijk is de bevestiging gekomen dat het huidige beleid het beste gecontinueerd kan worden.

Naar verwachting ontwikkelt de koopkracht zich volgend jaar positief door de stijging van de reële lonen en lastenverlichtingen. Er is een schatting van ongeveer 2% gemiddelde verbetering van de koopkracht.

Minister Koolmees heeft op 19 november 2019 een uitgebreide brief naar de 2e Kamer gestuurd met als titel 'Kamerbrief handelingsperspectief voorkomen onnodige pensioenkortingen'. De minister heeft de bedoeling om pensioenfondsen die in problemen zijn of komen te hulp te schieten, dit mede in het licht van het pensioenakkoord wat in juni is beklonken.

Financiële markten

Eind 2018 werd gedacht dat er in 2019 een recessie zou komen. Echter het tegendeel gebeurde, de groei vlakke misschien iets af, maar een recessie werd naar achteren geschoven. Na het slechte vierde kwartaal van 2018 veerden de effectenbeurzen op in 2019. De rendementen over het jaar 2019 overstegen alle verwachtingen en de wereldindex MSCI World liet een stijging zien van 30%. De emerging markets bleven daarbij achter maar realiseerden toch nog een stijging van 21%. Alliance realiseerde een rendement van 29,8% op de aandelenportefeuille.

De renteontwikkeling in 2019 was grillig, met een dieptepunt in augustus van het jaar. Zelfs de lange looptijden vertoonden negatieve rentes. In het 4e kwartaal kwam er een kentering en stegen de rentes weer. Maar de renteniveaus op de verschillende looptijden bleven eind 2019 nog altijd aanzienlijk lager dan aan de start van 2019. Voor Alliance was de rekenrente 0,74% eind 2019 (eind 2018 1,36%).

Dekkingsgraad pensioenfondsen

De gemiddelde dekkingsgraad van de Nederlandse pensioenfondsen is over heel 2019 gedaald van 104% naar 103%. De beleidsdekkingsgraad voor een gemiddeld pensioenfonds, gebaseerd op de gemiddelde dekkingsgraad van de afgelopen twaalf maanden, daalde in 2019 van 108% naar 103%. Deze eindstand voor 2019 is lager dan het gemiddelde wettelijke vereiste minimum van 104,3%. Door deze ontwikkeling van de (beleids)dekkingsgraad in 2019 was er sprake van een kortingsdreiging. Minister Koolmees bracht redding met een jaar uitstel: geen korting in 2020 zolang de dekkingsgraad minimaal 90% is. Kortingen per 1 januari 2021 blijven echter een realistisch scenario, tenzij er volgend jaar wederom sprake is van aanpassing van de kortingsregels.

De actuele dekkingsgraad van Alliance is in 2019 gestegen van 107,7% naar 115,4% einde van 2019. De beleidsdekkingsgraad (het gemiddelde van 12 maanden) bleef onveranderd en eindigde op 112,4%. Alliance profiteerde in 2019 van het rente afdekkingsbeleid, de renteafdekking was 65% gedurende het hele jaar.

Maatschappelijk Verantwoord Beleggen

In 2019 heeft Alliance haar beleid op het gebied van ESG (milieu, maatschappij en governance) verder geactualiseerd in het beleggingsplan 2020. De basis hiervoor is gelegd in 2018 met een risicobereidheidsonderzoek onder deelnemers, bestuursleden en organen.

ESG - strategie

Onderdeel van het ESG-beleid is de ESG-strategie die bestaat uit het ESG Investment Belief, ESG Mission Statement, ESG Objectives, zoals hieronder uiteengezet.

ESG Investment Belief:

Alliance gelooft dat het inbedden van ESG-overwegingen in het beleggingsbeleid belangrijk is vanuit een financieel, sociaal, reputatie en risicomanagementperspectief en dat deze overwegingen ingebed kunnen worden zonder het verwachte rendement op de langere termijn te beïnvloeden.

Mission Statement:

De doelstellingen van de ESG-strategie van Alliance zijn om te voldoen aan alle toepasselijke (nationale en internationale) wet- en regelgeving met betrekking tot ESG en om - voor zover praktisch mogelijk - de verwachtingen van haar deelnemers en de bredere samenleving in dit opzicht te voldoen. Alliance streeft ernaar ESG-overwegingen in alle activaklassen in de portefeuille in de loop van de tijd op een gecontroleerde en voorzichtige manier in te bedden, zonder het verwachte rendement en risicoprofiel van de totale portefeuille te beïnvloeden en tegelijkertijd het (eenmalige en doorlopende) kostenniveau onder controle te houden.

Governance:

Het bestuur is uiteindelijk verantwoordelijk voor het algemene ESG-beleid. De beleggingsadviescommissie adviseert het bestuur bij het ontwerp, de implementatie en het toezicht op het ESG-beleid. Het bestuur rapporteert aan het verantwoordingsorgaan over het ESG-beleid en de manier waarop het is geïmplementeerd.

ESG - implementatie

De ESG-doelstellingen worden expliciet in aanmerking genomen bij de keuze van een activaklasse (ondersteund door ALM-analyse) en bij de bepaling van de actieve of passieve implementatie van een activaklasse. ESG-implementatie vindt plaats door de selectie en monitoring van fondsen die voldoen aan de ESG-principes hieronder. Ingeval een fonds in de portefeuille niet (meer) voldoet aan deze principes, zal het bestuur ernaar streven het fonds te vervangen door een geschikt alternatief, zodra redelijk praktisch, rekening houdend met de impact op het rendement, het risico en de impact op het fonds.

Uitsluitingen:

Alliance belegt niet (direct of indirect) in bedrijven, entiteiten of landen die niet zijn toegestaan door toepasselijke wet- en regelgeving. Dit betekent dat bedrijven die betrokken zijn bij de productie van clustermunities zijn uitgesloten. Ook zijn investeringen in organisaties, entiteiten of landen die onder de toepasselijke sanctieregelgeving vallen zijn uitgesloten.

Screening:

Alliance streeft ernaar te beleggen in beleggingsfondsen die geen of slechts een beperkte blootstelling hebben aan 'controversiële' bedrijven, met de controverse op basis van schendingen van de Global Compact-principes van de VN, die 10 beginselen omvatten met betrekking tot mensenrechten, arbeid, milieu en anti-corruptie.

Integratie:

In het geval van actief beheerde beleggingsfondsen, streeft Alliance ernaar om te beleggen in fondsen die worden beheerd door managers die ESG-factoren aantoonbaar integreren in hun beleggingsproces, en tegelijkertijd erkennen dat deze factoren één van de factoren zijn in het selectieproces. Vooral een focus op Governance (inclusief het gedrag van het topmanagement) is belangrijk, omdat dit een aanzienlijke impact kan hebben op het risicoprofiel en de waardering van een belegging.

Positieve selectie:

Alliance heeft de ambitie om een positieve bijdrage te leveren aan een betere wereld, in het bijzonder met betrekking tot klimaatactie, schone energie en duurzame consumptie. Dit valt samen met de doelen 7, 8 en 12 zoals gedefinieerd in de VN-doelstellingen voor duurzame ontwikkeling. Deze ambitie kan mogelijk worden gerealiseerd door een fonds te selecteren dat op deze specifieke thema's is gericht, zolang het voldoet aan alle andere investeringscriteria. Belangrijk is om rekening te houden met de mogelijke ongewenste (sociale) bijwerkingen in het due diligence-proces, evenals de mogelijke risico's van verhoogde waarderingen van dergelijke fondsen.

Actief eigenaarschap:

Alliance streeft ernaar te beleggen in beleggingsfondsen die worden beheerd door managers die - waar relevant - een proxy-stem- en engagementbeleid hebben waarin ESG-overwegingen zijn verwerkt en die rapporteren over deze activiteiten.

ESG - monitoring

Alliance volgt de implementatie van het ESG-beleid op basis van de volgende rapporten:

- De custodian (bewaarder) rapporteert over bedrijven die niet op kwartaalbasis aan de investeringscriteria voldoen (op basis van doorkijkgegevens) en streeft ernaar ook ESG-scores te rapporteren.
- De fiduciële manager rapporteert op kwartaalbasis de ESG-beoordelingen van de actieve fondsbeheerders (op basis van hun voortdurende manager monitoring).
- De fondsbeheerders van de actief beheerde fondsen rapporteren de resultaten van hun ESG-integratie in de vergadering met de beleggingsadviescommissie.
- De fondsbeheerders (zowel actieve als passieve) rapporteren hun actieve eigendomsactiviteiten op zijn minst op jaarlijkse basis (indien van toepassing en relevant). De bovenstaande rapporten worden beoordeeld in de kwartaalvergaderingen van de beleggingsadviescommissie. Het bestuur, de beleggingsadviescommissie en het verantwoordingsorgaan bespreken minimaal één keer per jaar het ESG-beleid (dat wil zeggen de strategie, implementatie en monitoring). Alliance communiceert over haar ESG-beleid via haar jaarverslag, website en nieuwsbrief.

Rendement

Het fonds heeft 2019 afgesloten met een positief rendement van 23,3%, dat is 0,5%-punt boven de benchmark. Per beleggingscategorie is de volgende performance behaald.

Netto rendement

Beleggingscategorie	Performance 2019	Benchmark 2019
Aandelen	29,8%	29,2%
Vastrentende waarden (bedrijfsobligaties)	10,2%	9,3%
Alternatieve beleggingen:		
• Onroerend goed	17,9%	15,8%
• Private Equity	19,1%	19,1%
Totaal rendement (excl. afdekking renterisico, valutarisico en hoogwaardige obligaties)	16,7%	16,2%
Totaal rendement (incl. afdekking renterisico, valutarisico en hoogwaardige obligaties)	23,3%	22,8%

Alliance beoordeelt de beleggingsresultaten door middel van een vergelijking met een objectieve maatstaf (benchmark). De beleggingsresultaten waren 0,5% hoger dan de benchmark. Alle categorieën scoorden beter dan benchmark. Het rendement op private equity is gebaseerd op de laatst ontvangen fondsrapporthages (3e kwartaal 2019).

Asset mix

Ultimo 2019 was de strategische asset mix als volgt samengesteld.

	Strategische asset mix 31-12-2019	Strategische asset mix 31-12-2018
Onroerend goed	12,5%	12,5%
Aandelen	37,5%	37,5%
Vastrentende waarden	47,5%	47,5%
Overige zakelijke waarden:		
Private equity	2,5%	2,5%
Totaal beleggingen	100%	100%

De strategische asset mix en feitelijke allocatie kunnen als volgt worden samengevat.

	<i>Strategische mix</i>	<i>asset</i>	<i>Feitelijk allocatie per 31 december 2019</i>
			<i>%</i> <i>EUR</i>
Onroerend goed	12,5%		12,7% 78,4
Aandelen	37,5%		37,3% 231,2
Vastrentende waarden	47,5%		47,3% 293,2
Private equity	2,5%		2,7% 16,7
Subtotaal	100%		100% 619,5
Derivaten (swaps)			94,4
Totaal beleggingen			713,9

Het risico op wijzigingen in de koers van de Amerikaanse Dollar is voor een deel van de beleggingen afgedekt middels valutatermijncontracten. Het renterisico is deels afgedekt middels swaps. De actuele waarde van de valutatermijncontracten is in het bovenstaande overzicht opgenomen bij de vastrentende waarden. De bandbreedtes die worden aangehouden voor de vaststelling van de noodzaak om de beleggingen te herbalanceren variëren van +/- 2,5% tot +/- 5%.

Renteontwikkeling

De rente ultimo 2019 is ten opzichte van 2018 verder gedaald.

In 2017 heeft het bestuur besloten om een beleid van dynamische renteafdekking in te voeren waarbij de afdekking van het renterisico, uitgaande van een stijgende dekkingsgraad, langzamerhand in kwartaalstappen wordt verhoogd tot 75%.

De renteafdekking is in 2019 niet gewijzigd en ligt nog steeds op 65% (eind 2018 ook 65%).

De feitelijke afdekking van het renterisico op basis van de DNB-rentetermijnstructuur (UFR) bedroeg ultimo 2019 79,2%. Op basis van de dagelijkse nominale rentetermijnstructuur (swap-basis) bedroeg de afdekking 61,7%.

UITVOERINGSKOSTEN

Conform de aanbevelingen van de Pensioenfederatie wordt in dit jaarverslag nadere informatie vermeld over de uitvoeringskosten. De uitvoeringskosten bestaan uit de kosten van het pensioenbeheer en de kosten van het vermogensbeheer.

Kosten Pensioenbeheer

	2019	2018
<i>a. Kosten deelnemers en pensioengerechtigden</i>		
Pensioenadministratie	653	713
Communicatie met deelnemers	31	68
<i>b. Werkgeverskosten</i>	0	0
<i>c. Kosten Bestuur en Financieel Beheer</i>		
Bestuur en secretariaat	200	200
Bestuurskosten op basis vergoedingsregeling	23	24
Actuariskosten	213	196
Accountantskosten	69	39
Overige advieskosten	99	186
Toezichtkosten (DNB, AFM, Visitatie)	57	60
Opleidingskosten	16	21
Overige kosten	18	21
<i>Totale kosten Pensioenbeheer</i>	1.379	1.528
Aantal deelnemers (actieven en pensioen gerechtigden)	3.324	3.393
Kosten per deelnemer	€ 415	€ 450

De daling van de uitvoeringskosten in 2019 ten opzichte van 2018 is veroorzaakt doordat er in 2018 extra kosten waren in verband met de voorbereiding van de transitie van de pensioenadministratie van RiskCo naar Achmea Pensioenservices per 1 januari 2019. Dit betroffen in 2018 eenmalige kosten ter grootte van 357. Zonder deze eenmalige kosten bedroegen de kosten per deelnemer in 2018 € 345.

Kosten vermogensbeheer

Het fonds heeft het vermogensbeheer uitbesteed en beziet de vermogensbeheerkosten dan ook in relatie tot het rendement en het risico.

In het beleid is opgenomen dat er geen prestatie gerelateerde vergoedingen in de beheer mandaten worden toegestaan. Echter bij twee categorieën is hier wel sprake van, omdat deze categorieën zich typeren voor dergelijke beheervergoedingen.

Het betreft indirect vastgoed en private equity.

Relatief hoge kosten zijn er in de beleggingscategorie van private equity. Deze categorie scoort de laatste vijf jaar overigens het hoogste rendement.

Het rendement na kosten bedraagt ruim 14% over de periode 2015-2019.

Bij deze activiteiten is het kostenniveau inherent aan de categorie. In het geval opgave van werkelijke beheervergoedingen en of transactiekosten ontbreken, dan wordt uitgegaan van schattingen. Het bestuur realiseert zich dat kostenbeheersing een belangrijk streven is en zal daar ook in 2020 alert op blijven.

Een specificatie van de kosten van het vermogensbeheer, conform de aanbevelingen van de Pensioenfederatie is hierna opgenomen.

Kosten vermogensbeheer

	2019	2018
Kosten die in de jaarrekening ten laste zijn gebracht van de beleggingsopbrengsten:		
Beheerkosten aandelenfondsen	308	269
Administratie- en bewaarloonkosten	119	140
Kosten fiduciair management	379	286
Kosten ALM-studie	40	0
Kosten due diligence, selectietraject fiduciair	0	46
Kosten afdekking rente-,inflatie- en valutarisico	322	347
Kosten risicomanagement en rapportages	260	237
Totaal kosten t.l.v. beleggingsopbrengsten	1.428	1.325
Kosten die door de vermogensbeheerders rechtstreeks via de beleggingsfondsen zijn verrekend:		
	2019	2018
<i>Reguliere beleggingen</i>		
Vastgoed beheer- en overige kosten	153	158
Vastgoed transactiekosten	0	0
Vastrentende waarden beheer en overige kosten	801	817
Vastrentende waarden transactiekosten	214	232
Aandelen beheer- en overige kosten	465	461
Aandelen transactiekosten	53	69
Subtotaal	1.686	1.737
<i>Innovatieve beleggingen</i>		
Private equity	761	814
Totaal via fondsen berekende kosten	2.447	2.551
Totale kosten Vermogensbeheer	3.875	3.876
Gemiddeld belegd in reguliere beleggingen	634.460	589.837
Kosten als percentage van reguliere beleggingen	0,49%	0,52%
Gemiddeld belegd in innovatieve beleggingen	16.906	17.446
Kosten als percentage van innovatieve beleggingen	4,50%	4,67%
Gemiddeld totaal belegd vermogen	651.366	607.282
Kosten als percentage van totaal belegd vermogen	0,59%	0,64%

De kosten van de innovatieve beleggingen zijn aanzienlijk hoger dan die van de reguliere beleggingen.

PENSIOENREGELING

De uitruilfactoren die in de regeling zijn opgenomen zijn in 2019 geactualiseerd.

De kenmerken van de pensioenregeling per 1 januari 2019 zijn als volgt:

	Basisregeling	Aanvullende regeling
Pensioensysteem	Voorwaardelijke geïndexeerdemiddeloonregeling	Voorwaardelijk geïndexeerde middeloonregeling
Pensioenleeftijd	68	68
Pensioengevend salaris	12 keer de som van het schaalsalaris + eventuele persoonlijke toeslag + vakantietoeslag en eindejaarsuitkering Maximum salaris € 107.593	Variabele toeslagen met een minimum van 5% van het pensioengevend salaris
Franchise	13.785,-	n.v.t.
Pensioengrondslag	Pensioengevend salaris -/- franchise	Pensioengevend salaris
Opbouwpercentage	1,875%	1,875%
Partnerpensioen	Ja	Ja

ACTUARIËLE PARAGRAAF

Het saldo van baten en lasten over de afgelopen jaren wordt toegeschreven aan de volgende resultaten:

	2019	2018
Premie	-1.471	-710
Toeslagverlening	-5.159	-877
Intrest/beleggingsopbrengsten	136.023	-12.728
Kosten	-194	-478
Wijziging rente(termijnstructuur)	-77.187	-21.033
Uitkeringen	4	67
Kanssystemen	1.604	1.092
Waardeoverdrachten	7	36
Overgang op nieuwe sterftetafel	0	5.481
Aanpassing actuariële grondslagen	-1.145	-342
Overige resultaten	85	-18
Resultaat	<u>52.567</u>	<u>-29.510</u>

Naast de beleggingsresultaten is de belangrijkste contribuant aan het resultaat de wijziging in de rentetermijnstructuur.

Ultimo 2019 is sprake van een vermogenstekort van EUR 33,5 miljoen. Het vereist eigen vermogen is EUR 127,8 miljoen, terwijl het aanwezige vermogen EUR 94,3 miljoen bedraagt. De certificerend actuaris beoordeelt de vermogenspositie van het pensioenfonds als niet voldoende, vanwege dit vermogenstekort.

RISICOPARAGRAAF

Het pensioenfonds heeft te maken met diverse financiële en niet-financiële risico's.

Om deze risico's zo veel mogelijk te beheersen en de mogelijke impact van het optreden van de risico's te beperken heeft het fonds een beleid voor risicomanagement.

De commissie risicomanagement speelt een belangrijke rol in de voorbereiding en uitvoering van dit beleid. Deze commissie, die op bepaalde onderdelen wordt ondersteund door externe deskundigen, adviseert het bestuur over het te voeren beleid.

In deze paragraaf wordt eerst ingegaan op dit beleid en wordt vervolgens een omschrijving gegeven van de diverse risico's.

Ambitie, doelstellingen en risicobereidheid

Op grond van de Pensioenwet dient een pensioenfonds beleidsuitgangspunten te formuleren. Beleidsuitgangspunten zijn geformuleerd in concrete maatstaven.

Denk bijvoorbeeld aan de hoogte en volatiliteit van premie, toeslagen, korting, dekkingsgraad of bijstorting.

Sociale partners hebben aangegeven aan een stabiele premie de voorkeur te geven.

Uitgangspunt is een premie op basis van een gedempte rekenrente.

Gegeven de vaste premie stuurt het pensioenfonds derhalve met name op de toeslagverlening en korting van opgebouwde pensioenen. Het pensioenfonds streeft een stabiele toeslagverlening na. Uit het risicobereidheidsonderzoek dat is gehouden onder alle belanghebbenden is dat ook een van de conclusies: "indexatie is belangrijk, bij voorkeur stabiel, dan maar iets lager". Er wordt niet meer toeslag verleend dan naar verwachting in de toekomst te realiseren is.

Aan het risicobereidheidsonderzoek ontleent het pensioenfonds met betrekking tot korten van rechten en met betrekking tot het beleggingsbeleid de volgende conclusies:

"Korten van opgebouwde aanspraken is niet aanvaardbaar, meeste respondenten zijn het eens met de hoeveelheid aandelen; als het anders moet, dan bij voorkeur minder."

Met het beleggingsbeleid probeert het pensioenfonds te bereiken dat enerzijds de financiële positie beperkt kan verslechteren en de kans op korten acceptabel is en anderzijds het pensioenfonds voldoende herstelkracht heeft en de toeslagenambitie zo veel mogelijk waargemaakt kan worden.

Op grond van het voorgaande heeft het pensioenfonds de beleidsdoelstellingen als volgt geformuleerd:

Uitgangspunt is een premie op basis van een gedempte rekenrente. De gedempte kostendekkende premie wordt verhoogd met 3%-punt van de premiedeler. Deze verhoging is voor vijf jaar vastgelegd en wordt aan het eind van deze vijfjaarsperiode herzien.

Bovendien geldt na deze vijf jaar dat het jaarlijks vast te stellen bijdragepercentage maximaal 1%-punt verschilt van het vastgestelde bijdragepercentage in het voorgaande jaar.

Er wordt niet meer toeslag verleend dan naar verwachting in de toekomst te realiseren is.

Er wordt gestreefd naar een verwacht indexatieresultaat over een 15-jarige periode van circa 75%. De kans op korten van pensioenaanspraken is op basis van de ALM-studie 2019 over een 15-jarige periode maximaal 5,5%.

De beleidsdekkingsgraad bereikt binnen tien jaar tenminste het vereist eigen vermogen.

Er is geen bijstortingsverplichting van de werkgever.

Uiteraard kunnen die doelstellingen in de praktijk niet haalbaar blijken, bijvoorbeeld door een aanzienlijke daling van de aandelenmarkten. De meeste pensioenfondsen zullen dan te maken krijgen met aanzienlijke lagere dekkingsgraden en derhalve beperkte toeslagverlening en een grote kans op korten van opgebouwde pensioenen. Het pensioenfonds zal dan mogelijkwerwijs zijn beleidsdoelstellingen moeten aanpassen aan de marktomstandigheden.

De risicohouding van het fonds neemt een belangrijke plaats in. Vooraf moet worden vastgesteld welk risico acceptabel is. Het grootste risico van een pensioenfonds vloeit voort uit het beleggingsrisico.

Bij het vaststellen van de risicohouding is het van belang de risicohouding van de stakeholders mee te nemen. De vraag is welke risico's de deelnemers bereid zijn te lopen om de doelstellingen van het fonds te realiseren en de mate waarin het fonds beleggingsrisico's kan lopen gezien de kenmerken van het fonds.

In dat kader heeft het bestuur in 2019 een nieuw onderzoek laten uitvoeren naar de risicobereidheid en het risicodraagvlak onder het bestuur, het verantwoordingsorgaan en de deelnemers. Uit het onderzoek heeft het bestuur geconcludeerd dat het thans geformuleerde beleggingsbeleid het beste past bij de risicohouding die voortvloeit uit voren beschreven onderzoek.

De risicohouding komt tot uitdrukking in de gekozen ondergrenzen voor de haalbaarheidstoets en voor de korte termijn in de hoogte van het vereist eigen vermogen en een bandbreedte hiervoor.

De risicohouding op korte termijn wordt vertaald in het vereist eigen vermogen en een bandbreedte daaromheen. Het vereist eigen vermogen ultimo 2019 is 121,3% en er geldt een bandbreedte van -4,2%-punt onder en +5,3%-punt boven de 121,3%.

Deze bandbreedte van het vereist eigen vermogen is berekend op basis van de bandbreedte in het strategisch beleggingsbeleid.

De risicohouding op de lange termijn is:

Ondergrens verwacht pensioenresultaat 90%. Het beleidsuitgangspunt dat het indexatieresultaat over 15 jaar 75% bedraagt, leidt ertoe dat een pensioenresultaat van 100% niet haalbaar is. De gekozen ondergrens is 90%.

Ondergrens verwacht pensioenresultaat vanuit de evenwichtssituatie 90%. In de evenwichtssituatie is er geen sprake meer van een tekort, maar van een toereikende solvabiliteit.

Maximale afwijking verwacht pensioenresultaat in het slechtweerscenario is 35%.

Dit is gebaseerd op een ondergrens van een verwacht pensioenresultaat in het slechtweerscenario van 65%.

Risico-inschatting en beheersmaatregelen

Het risicomanagement van het fonds bestaat uit twee componenten.

Het beleid, de uitvoering en de monitoring van de financiële risico's zijn belegd bij de beleggingsadviescommissie (BAC). De BAC adviseert het bestuur over het beleid en wordt hierbij ondersteund door een onafhankelijke risicomanager. Ten aanzien van de financiële risico's, ook wel de beleggingsrisico's, zijn diverse beheersmaatregelen genomen die de risico's voor het fonds beperken. Deze beheersmaatregelen zijn vastgelegd in onder meer de Abtn, het beleggingsplan en de verklaring van beleggingsbeginselen. De monitoring van de risico's wordt uitgevoerd door de risicomanager. Op dagbasis worden de belangrijkste risico's gevolgd en per kwartaal worden er twee risicorapportages opgeleverd die zowel in de BAC als in de bestuursvergaderingen worden toegelicht en besproken.

Het beleid, de uitvoering en de monitoring van de risico's zijn belegd bij de commissie risicomanagement (CRM). De CRM adviseert het bestuur over het beleid en wordt hierbij ondersteund door een externe deskundige en de compliance officer. De CRM bespreekt regelmatig alle risico's. Daarbij worden de ontwikkelingen besproken en de naleving en werking van de beheersmaatregelen. Er wordt daarbij beoordeeld of er aanleiding is om de kans en de impact van de risico's aan te passen.

Uitgangspunt is de vaststelling van een zogenaamde bruto kans en impact van een (sub)risico die door het treffen van beheersmaatregelen worden teruggebracht tot een voor het fonds aanvaardbaar netto risico. Elk kwartaal wordt een door de CRM uitgevoerde analyse van de risico's in het bestuur besproken.

Impact van onzekerheden op de financiële positie

De mogelijke impact op de resultaten van het fonds en de financiële positie wordt door het bestuur elk kwartaal besproken aan de hand van de analyse die daarover is opgenomen in de risicomonitor die wordt opgesteld door de risicomanager.

Dit betreft dan met name het renterisico en de impact hiervan op de dekkingsgraad.

Er wordt daarbij aangegeven wat de gevolgen zijn voor de dekkingsgraad van een aanzienlijke daling of stijging van de rente in combinatie met een aanzienlijke daling of stijging van het rendement op zakelijke waarden. Door deze regelmatige impactanalyse heeft het bestuur een goed inzicht op de belangrijkste financiële risico's.

Risico's en onzekerheden en impact in het verslagjaar

Tijdens het verslagjaar hebben zich met betrekking tot de belangrijkste financiële risico's of onzekerheden geen ontwikkelingen voorgedaan die impact hadden op het fonds.

De ontwikkeling van de dekkingsgraad heeft in 2019 een stabiele groei laten zien van 107,7% eind 2018 tot 115,4% eind 2019.

In 2017 is gekozen voor een beleid van verdere risicobeperking ('derisking') waarbij geleidelijk aan de afdekking van het renterisico zal worden verhoogd van 45% tot 75% van de pensioenverplichtingen. Dit beleid heeft geleid tot een beperktere daling van de actuele dekkingsgraad.

Ten aanzien van de niet-financiële risico's zijn er slechts kleine aanpassingen geweest in de inschatting van bruto en netto kans en impact van bepaalde (sub)risico's.

Verbeteringen in het risicomanagement

Het bestuur is van mening dat het beleid op het gebied van risicomanagement goed op orde is en dat het bestuur 'in control' is met het oog op een beheerste en integere bedrijfsvoering.

Hierna wordt een korte beschrijving gegeven van de risico's waar het fonds mee te maken heeft bij de uitvoering van de pensioenregeling.

Solvabiliteitsrisico

Het fonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het fonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen. De solvabiliteit wordt uitgedrukt als de dekkingsgraad van het fonds, dat wil zeggen de verhouding tussen de bezittingen en verplichtingen van het fonds.

Het risico dat het fonds over onvoldoende vermogen beschikt om de verplichtingen af te dekken, het solvabiliteitsrisico, is een van de belangrijkste risico's. De solvabiliteit wordt gemeten volgens algemeen geldende normen voor pensioenfondsen die voortvloeien uit de Pensioenwet. Indien de solvabiliteit onvoldoende is, is er onvoldoende ruimte voor (volledige) indexatie of bestaat het risico dat de pensioenaanspraken verminderd moeten worden.

Ultimo 2019 verkeert het fonds nog in een situatie van een reservetekort.

De actuele dekkingsgraad is in 2019 gestegen van 107,7% naar 115,4%.

De beleidsdekkingsgraad bleef stabiel op 112,4%.

De vereiste dekkingsgraad eind 2019 is 121,3%.

Het tekort op grondslagen volgens het Financieel ToetsingsKader is als volgt:

	2019	2018
Vereist eigen vermogen	131.565	115.968
Aanwezig vermogen	94.789	42.222
Tekort	36.776	73.746

Het bestuur beschikt over een aantal instrumenten om risico's te beheersen:

- Beleggingsbeleid.
- Premiebeleid.
- Herverzekeringsbeleid.
- Toeslagenbeleid.

De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten vindt plaats na analyses ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. Daarbij wordt onder meer gebruik gemaakt van ALM-studies. Een ALM-studie is een analyse van de structuur van de pensioenverplichtingen en van verschillende beleggingsstrategieën en de ontwikkeling daarvan in diverse economische scenario's.

De uitkomsten van deze analyses vinden hun weerslag in door het bestuur vast te stellen beleggingsrichtlijnen als basis voor het uit te voeren beleggingsbeleid. De beleggingsrichtlijnen geven normen en limieten aan waarbinnen de uitvoering van het beleggingsbeleid moet plaatsvinden. Ze zijn gericht op het beheersen van de volgende belangrijkste (beleggings-) risico's. Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt gebruik gemaakt van derivaten voor beperking van de risico's.

Beleggingsrisico's

In 2019 is het beleggingsbeleid heroverwogen aan de hand van de Asset & Liability Management (ALM) studie. De strategische asset allocatie is echter niet aangepast.

Ultimo 2019 is de vereiste dekkingsgraad 121,3%.

Marktrisico's

Het marktrisico is het risico dat de waarde van de beleggingen in zakelijke waarden verandert door wijzigingen in marktprijzen. Door de vaststelling van de strategische beleggingsmix over verschillende beleggingscategorieën en een spreiding over verschillende regio's wordt het risico teruggebracht tot aanvaardbare waarden.

Renterisico's

Het renterisico is het risico dat de waarde van de portefeuille vastrentende waarden en de waarde van de verplichtingen van het fonds verandert als gevolg van ongunstige veranderingen in de marktrente.

De gevoeligheid voor wijzigingen in de marktrente wordt veroorzaakt doordat de duration van de verplichtingen en de beleggingen niet gelijk zijn. Om dit risico te ontgaan heeft het bestuur het renterisico grotendeels afgedekt middels renteswaps. Bij een renteswap wordt een vaste lange rente geruild tegen een variabele korte rente. Het pensioenfonds ontvangt in dit geval een lange rente, vergelijkbaar met de kasstroom van een langlopende obligatie en betaalt daarvoor een variabele korte rente. Renteveranderingen hebben hierdoor slechts voor het ongedekte deel invloed op de dekkingsgraad zowel in positieve als in negatieve zin.

In 2017 is besloten tot invoering van een dynamische renteafdekking in het kader van een verdere 'derisking' van de beleggingsportefeuille. De renteafdekking zal daarbij, uitgaande van een stijgende dekkingsgraad, langzamerhand worden verhoogd van 45% tot 75% van de pensioenverplichtingen. Eind 2019 bedroeg de strategische afdekking van het renterisico op basis van dit beleid 65%.

De duration van de verplichtingen en de vastrentende waarden is als volgt:

	2019	2018
Duration verplichtingen	18,3	16,9
Duration vastrentende waarden (incl. derivaten)	20,7	20,1

De duration van de beleggingen betreft uitsluitend de duration van de vastrentende waarden inclusief de derivaten en dus niet de gehele beleggingsportefeuille.

Ten behoeve van de renteswaps zijn ISDA/CSA overeenkomsten afgesloten met een aantal tegenpartijen zodat het kredietrisico van het fonds adequaat wordt afgedekt middels onderpand staatsobligaties van Nederland, Duitsland en Frankrijk.

Actuariële risico's

Het fonds maakt gebruik van de in september 2018 gepubliceerde AG-prognosetafel 2018.

De actuariële grondslagen zijn in 2019 op een aantal punten gewijzigd.

De excassokostenopslag is gewijzigd van 2,2% naar 2,5%.

Voorts zijn bij het berekenen van de voorziening voor niet opgevraagde pensioenen in 2019 voor het eerst bepaalde vindkansen vastgesteld.

In 2019 is het merendeel van de kapitalen uit de prepensioenspaarregeling omgezet in een levenslang ouderdomspensioen met ingangslleeftijd 65 jaar met een bijbehorend levenslang partnerpensioen.

De fondsspecifieke correcties op de sterftেকansen zijn in 2019 niet gewijzigd. De risico's ten aanzien van de partnerpensioenen, arbeidsongeschiktheidspensioenen en premievrije pensioenopbouw bij arbeidsongeschiktheid zijn door het fonds herverzekerd bij een externe, onder toezicht van De Nederlandsche Bank staande, verzekeringsmaatschappij.

Valutarisico's

Voor beleggingen in vreemde valuta loopt het fonds het risico dat de waarde van de beleggingen verandert door wijzigingen in de valutakoersen. Onderdeel van het strategische beleggingsbeleid is dat deze risico's deels worden afgedekt.

Het valutarisico wordt zodanig afgedekt dat er nog een valutarisico overblijft van 30%. Daarbij wordt uitsluitend de Amerikaanse dollar afgedekt.

De totale onderliggende waarde van de valutatermijncontracten bedraagt per 31 december 2019 Amerikaanse Dollar 191 miljoen (EUR 184 miljoen).

De actuele waarde ultimo 2019 van deze contracten bedroeg positief EUR 3,1 miljoen.

De waarde van de overige beleggingen in vreemde valuta die niet zijn afgedekt bedroeg ultimo 2019 EUR 185,2 miljoen.

Kredietrisico

Kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het fonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het fonds (potentiële) vorderingen heeft. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan partijen die obligatieleningen uitgeven.

Voorts heeft dit risico betrekking op het risico dat de waarde van bepaalde beleggingen, zoals bedrijfsobligaties, daalt ten gevolge van een stijging van de creditspreads.

Beheersing vindt plaats doordat met name belegd wordt in obligatiefondsen met een gediversificeerde portefeuille. In de toelichting op de balans is een overzicht opgenomen van de verdeling van vastrentende waarden naar markten en naar kredietwaardigheid van de debiteuren (credit ratings).

Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen, waardoor het fonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen kan voldoen. Waar de overige risicomponenten vooral de langere termijn betreffen (solvabiliteit), gaat het hierbij om de kortere termijn. Dit risico kan worden beheerst door in het strategische en tactische beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities. Er moet eveneens rekening worden gehouden met de directe beleggingsopbrengsten en andere inkomsten zoals premies.

Ultimo 2019 zijn er voldoende beleggingen, die onmiddellijk zonder waardeverlies te gelde kunnen worden gemaakt om eventuele onvoorziene uitstroom van geldmiddelen te financieren. Het fonds beschikt over een cashflow planning die jaarlijks wordt afgestemd met de fiduciair manager.

Concentratierisico

Concentraties kunnen ertoe leiden dat het fonds bij grote veranderingen in bijvoorbeeld de waardering (marktrisico) of de financiële positie van een tegenpartij (kredietrisico) grote (veelal financiële) gevolgen hiervan ondervindt.

Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie in de beleggingsportefeuille in producten, regio's of landen, economische sectoren of tegenpartijen. Naast concentraties in de beleggingsportefeuille kan ook sprake zijn van concentraties in de verplichtingen en de uitvoering.

Om concentratierisico's in de beleggingsportefeuille te beheersen maakt het bestuur gebruik van diversificatie en limieten voor beleggen in landen, regio's, sectoren en tegenpartijen. Deze uitgangspunten zijn door het fonds vastgesteld op basis van de ALM-studie. De uitgangspunten zijn vastgelegd in de contractuele afspraken met de vermogensbeheerders en het bestuur monitort op kwartaalbasis de naleving hiervan.

Verzekeringstechnisch risico

De belangrijkste actuariële risico's zijn de risico's van langlevens en overlijden.

Het langlevensrisico is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld verondersteld wordt bij de bepaling van de voorziening voor pensioenverplichtingen. Als gevolg hiervan volstaat de opbouw van het pensioenvermogen niet voor de uitkering van de pensioenverplichting. Door toepassing van prognosetafel AG2018 is het langlevensrisico geheel opgenomen in de waardering van de pensioenverplichtingen.

Het overlijdensrisico betekent dat het fonds in het geval van overlijden mogelijk een nabestaandenpensioen moet uitkeren waarvoor geen voorzieningen zijn getroffen.

Om dit risico te verminderen heeft het fonds een deel hiervan herverzekerd bij een externe onder toezicht van DNB staande verzekeringsmaatschappij.

Dit is een stop-loss contract met een looptijd tot en met 31 december 2019, waarbij ook het arbeidsongeschiktheidsrisico is herverzekerd. Per 1 januari 2020 is deze stop-loss verzekering voor 5 jaar onder dezelfde voorwaarden verlengd.

Uitbestedingsrisico

Het bestuur voert periodiek gesprekken met haar uitvoerders waarin de voortgang en performance worden geëvalueerd.

De pensioenadministratie was in 2019 uitbesteed aan Achmea Pensioenservices en de financiële- en beleggingsadministratie is uitbesteed aan Caceis (Kas Bank).

Met beide uitvoerders is een overeenkomst afgesloten waarin de werkzaamheden en performancenormen zijn beschreven in een Service Level Agreement (SLA).

Periodiek vindt evaluatie plaats. Beide organisaties beschikken over een recent ISAE 3402 type II rapport. Achmea Pensioenservices beschikt ook over een ISAE3000 rapport.

Overige niet-financiële risico's

Onder overige risico's wordt verstaan omgevingsrisico, operationeel risico, IT-risico, juridisch risico en integriteitsrisico's. In 2019 is verder gewerkt aan het invullen van het risicoraamwerk onder meer door regelmatig assessments te houden voor de overige genoemde risico's.

AANDACHTSPUNTEN VOOR HET BESTUUR IN 2020

Het bestuur zal in 2020 onder meer aandacht besteden aan de volgende zaken:

- de jaarlijkse evaluatie van de strategie ten aanzien van de toekomst van het fonds en de diverse uitvoeringsmogelijkheden voor de pensioenregeling mede in het kader van het nieuwe Pensioenakkoord;
- de kaderstelling met betrekking tot de pensioenregeling voor de nieuwe cdc-periode vanaf 2021;
- de verdere invulling van de sleutelfuncties volgens IORP en aan de hand van de richtlijnen terzake;
- de communicatie met alle belanghebbenden onder meer met behulp van de in de loop van het jaar in te voeren nieuwe interactieve website inclusief een pensioenplanner en voorlichtingscampagnes;
- het nader onderzoeken van de mogelijkheden om de complexiteit van de pensioenregeling verder te verminderen;
- het actualiseren van alle fondsdocumenten en de jaarplannen van alle commissies;
- het bespreken van de uitkomsten van de competentietoets en de evaluatie van het functioneren van het bestuur;
- het verder optimaliseren van het beleggingsbeleid op basis van de in het beleggingsplan 2020 opgenomen actiepunten.

De uitbraak van het coronavirus gedurende de eerste maanden van 2020 heeft grote gevolgen voor de wereldwijde economie. Op 11 maart 2020 heeft de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) de uitbraak van het COVID-19 virus officieel bestempeld als een pandemie. De gevolgen van de uitbraak van het coronavirus worden aangemerkt als gebeurtenissen na balansdatum en hebben geen invloed op de jaarrekening 2019. Omdat in vele landen verregaande maatregelen zijn getroffen wordt omvangrijke economische schade verwacht. De beurskoersen zijn in maart 2020 aanzienlijk gedaald en daardoor is ook de dekkingsgraad van het pensioenfonds aan het einde van het eerste kwartaal van 2020 aanzienlijk gedaald ten opzichte van eind 2019.

De daling van 115,4% eind 2019 tot 99,8% eind maart 2020 heeft niet geleid tot het in werking treden van het financieel crisisplan. In april 2020 herstelde de dekkingsgraad zich weer enigszins tot 104,0%. Bij het opmaken van de jaarstukken is de volledige impact van de uitbraak van het coronavirus nog niet duidelijk. Dit zal namelijk mede afhangen van de wijze waarop de uitbraak van het coronavirus kan worden beheerst. Door de grote onzekerheid is het moeilijk om de verschillende scenario's in kaart te brengen.

De beheerste en integere bedrijfsvoering van het fonds komt echter niet in gevaar. De diverse organisaties waaraan de taken van het fonds zijn uitbesteed hebben de noodzakelijke maatregelen genomen om de voortgang van de activiteiten in stand te houden. Voorts heeft het fonds aanvullende maatregelen genomen om de liquiditeitspositie op orde te houden en de uitbetaling van de pensioenuitkeringen te kunnen waarborgen.

Het fonds verwacht geen problemen met de betaling van de pensioenpremie door de werkgever aangezien sprake is van een solvabele onderneming. Het fonds is een lange termijn belegger en volgt de beleggingscyclus uit het beleggingsplan 2020, tenzij er een onvoorziene impact is door deze coronacrisis.

Amsterdam, 9 juni 2020

STICHTING PENSIOENFONDS ALLIANCE,

Namens het Bestuur

Vertegenwoordigers van de werkgevers

Vertegenwoordigers van de werknemers
en pensioengerechtigden

G. Griffioen, voorzitter

M.G. Leenstra

mw. C.H.M. Raats

H.J.A. van de Kamer

M. Schreurs

mw. A. van Geluk

F.F. Albrecht

OORDEEL VAN HET VERANTWOORDINGSORGAAN

Het Verantwoordingsorgaan (VO) bestond in 2019 uit:

- A.F.M. Sanders, voorzitter
- R.N. Langedijk, secretaris
- H.M.J. Kempers, lid

Het VO heeft in 2019 achtmaal vergaderd, waarvan tweemaal met het dagelijks bestuur over de actuele gang van zaken met betrekking tot het pensioenfonds alsmede over de ontwikkelingen die van belang zijn in dit kader voor het VO. Het VO heeft daarnaast eenmaal gesproken met het bestuur van Alliance en de visitatiecommissie over de uitgebrachte visitatie over 2019. Dit gesprek heeft in 2020 plaatsgevonden.

Het bestuur heeft advies gevraagd en gekregen met betrekking tot de premie voor 2020 en met betrekking tot het voorgenomen besluit om de prepensioen spaarregeling om te zetten naar aanspraken in de basisregeling. Ook heeft het VO advies gegeven over de invulling van de visitatie door VCH (Visitatiecommissie Holland) in het kader van de jaarlijkse visitatie.

In 2019 heeft het VO overeenkomstig de afspraken met het dagelijks bestuur alle relevante stukken in de vorm van notulen van bestuursvergaderingen, dagelijks bestuursvergaderingen en beleggingscommissie vergaderingen ontvangen. Het VO heeft volledig toegang tot de "teamroom" van het pensioenfonds. Dit is een database met documenten en informatie ten behoeve van het bestuur van het pensioenfonds. Daarnaast ontvangt het VO alle periodieke informatie en updates met betrekking tot het herstelplan en de beleggingsresultaten zoals die ook binnen het bestuur worden besproken. Bovengenoemde informatiestromen geven een goed inzicht in de gang van zaken binnen het pensioenfonds en de activiteiten van het bestuur voor zowel de actuele situatie als voor nieuwe ontwikkelingen.

Voor de verdere beoordeling van het bestuursbeleid door het VO over 2019 zijn wij in het bezit gesteld van:

- het concept jaarverslag over 2019 van het pensioenfonds;
- het concept actuariael rapport 2019;
- het concept rapport 2019 van de certificerend actuaris en
- het concept rapport 2019 van de accountant.

Voorts heeft het VO gesproken met de accountant (Mazars) en de certificerend actuaris (Triple A) van het pensioenfonds over het verslagjaar 2019.

Bevindingen

Premie en indexatie

Het premiebeleid is voor de jaren 2016 t/m 2020 vastgelegd. Wel worden jaarlijks door bestuur en actuaris de uitgangspunten van het premiebeleid tegen het licht gehouden met de mogelijkheid om op vooraf gedefinieerde punten de premie aan te passen.

Uit het jaarverslag 2019 blijkt uit de cijfermatige opstelling dat in 2019 een negatief resultaat is ontstaan (€ 1.471 K) op de inkoop van de premie voor de actieve deelnemers. In het jaarverslag wordt hier geen nadere toelichting op gegeven. In het rapport van de certificerend actuaris wordt dit gerapporteerd als z.g. "premiedekkingsgraad" die in 2019 uitkomt op 85,5%.

De toelichting die de certificerend actuaris in zijn rapportage geeft, luidt als volgt:

'De premiedekkingsgraad geeft de mate aan waarin de toename van de "Technische Voorziening" door pensioenopbouw wordt gefinancierd vanuit de premie. In combinatie met de dekkingsgraad is het een maatstaf voor de evenwichtigheid van de premiestelling. Als de premiedekkingsgraad afwijkt van de dekkingsgraad, wijzigt de dekkingsgraad door pensioenopbouw. In die situatie vindt een impliciete overdracht van pensioenvermogen plaats tussen premiebetalers en overige deelnemers van het fonds. In het kader van de beoordeling van de evenwichtigheid vermelden wij de premiedekkingsgraad, die overigens geen wettelijke status heeft.'

Bovenstaand citaat houdt in dat een deel van de benodigde premie t.b.v. de actieve deelnemers is gefinancierd uit het

vermogen van het pensioenfonds.

Per 1 januari 2019 zijn de rechten van zowel actieve deelnemers, gewezen deelnemers en gepensioneerden deels aangepast aan de loonindex respectievelijk de prijsindex. In 2019 heeft er een indexering plaatsgevonden van het prepensioen spaarkapitaal middels het zogenaamde U-rendement.

Beleggingsbeleid

Het beleggingsbeleid heeft in 2019 veel aandacht gekregen van het bestuur. Het bestuur wordt hierin geadviseerd door de beleggingsadviescommissie alsmede door externe adviseurs.

Communicatie

De communicatie van individuele pensioengegevens van deelnemers (UPO's) vindt schriftelijk plaats aan belanghebbenden. Daarnaast vindt het grootste deel van de algemene belangrijke informatie voor de deelnemers, gewezen deelnemers en gepensioneerden plaats via de website. Deze website is vernieuwd.

Herstelplan

Het VO is periodiek geïnformeerd over de actuele positie van het pensioenfonds ten opzichte van het herstelplan.

Adviesaanvragen 2019

Het VO heeft advies uitgebracht op verzoek van het bestuur van het pensioenfonds inzake de vaststelling van de premie voor 2020. Het VO heeft hier uiteindelijk mee ingestemd, ondanks dat ook er voor 2020 sprake zal zijn van een aanzienlijk nadeel op de inkoop van de pensioenrechten voor de actieve deelnemers. Met het bestuur zijn afspraken gemaakt over het vervolgtraject van de nieuw af te sluiten premieperiode 2021 t/m 2025. Een evaluatie van het huidige CDC-contract voor 2016 t/m 2020 zal worden uitgevoerd. Het premietekort van de huidige CDC-periode (2016 t/m 2020) zal worden meegenomen naar de nieuwe contractperiode. Het VO realiseert zich dat premie en opbouw primair de verantwoordelijkheid zijn van de sociale partners, maar het bestuur van het pensioenfonds moet in staat zijn om op basis van evenwichtige belangenafweging voor alle betrokken partijen de regeling uit te kunnen voeren. Tevens is op het verzoek van het bestuur advies gegeven inzake het voorgenomen besluit om de prepensioen spaarregeling om te zetten naar aanspraken in de basis pensioenregeling.

Oordeel

Op basis van de aan ons ter beschikking gestelde documenten evenals de bijeenkomsten met het dagelijks bestuur van het pensioenfonds, is het VO van mening dat het bestuur zijn taken voor 2019 naar behoren heeft uitgevoerd.

Amstelveen, 27 mei 2020

Namens het Verantwoordingsorgaan van Stichting Pensioenfonds Alliance,
A.F.M. Sanders, voorzitter.

Reactie van het bestuur

Het bestuur bedankt het VO voor het oordeel over 2019 en de wijze waarop adviezen zijn uitgebracht. Het bestuur waardeert het dat het VO alle belangen goed heeft afgewogen bij adviesaanvragen.

Ook wil het bestuur het aftredend lid de heer Kempers bedanken voor de jarenlange inzet en betrokkenheid bij het fonds.

Veel is gesproken over de lage premiedekkingsgraad en het premieresultaat over de aflopende CDC-periode 2016-2020. Het is en blijft de intentie van het bestuur de sociale partners te blijven informeren over de behaalde resultaten.

De afspraken voor 2021 zijn de verantwoordelijkheid van sociale partners, maar het bestuur zal, daar waar mogelijk, de sociale partners bijstaan in hun overleg.

Het bestuur staat voor een open en constructieve dialoog met het VO voor de toekomst.

Een goede afstemming met onze stakeholders bij strategische keuzes acht het bestuur van groot belang en het bestuur ziet het overleg met het VO met vertrouwen tegemoet.

SAMENVATTING VERSLAG VISITATIECOMMISSIE

1. Inleiding

Het bestuur van Stichting Pensioenfonds Alliance (Fonds) heeft VCHolland en daarmee de leden van de visitatiecommissie, na advies van het Verantwoordingsorgaan (VO) van het Fonds, de opdracht gegeven tot de uitvoering van een visitatie bij het Fonds.

De visitatiecommissie (VC) heeft tot (wettelijke) taak toezicht te houden op (de totstandkoming van) het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in het Fonds. Binnen dit kader vormt de VC zich een beeld van de wijze waarop het Fonds de Code Pensioenfonds naleeft.

De VC is ten minste belast met het toezien op een adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur en legt verantwoording af over de uitvoering van de taken aan het VO en de werkgever, en in het jaarverslag. Het intern toezicht vervult zijn taak zodanig dat het bijdraagt aan het effectief en slagvaardig functioneren van het Fonds en aan een beheerste en integere bedrijfsvoering.

VCHolland heeft voor de uitvoering van visitaties een werkwijze ontwikkeld die uiteindelijk uitmondt in een rapportage over de bevindingen en het oordeel van de VC. De visitatie strekte zich uit tot de 6 april 2020 beschikbare informatie over de periode tot ultimo 2019.

2. Oordeel/Bevindingen

Samenvattend oordeel:

De VC heeft kunnen vaststellen dat het Fonds in 2019 in algemene zin heeft voldaan aan een adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging. Er is sprake van een effectief en slagvaardig optreden van het bestuur en een beheerste en integere bedrijfsvoering. Voor de implicaties van de lage premiedekkingsgraad vraagt de VC aandacht van het bestuur. Het bestuur is toereikend in control met betrekking tot de uitbestede activiteiten. Gedurende 2019 heeft het Fonds de inrichting van de sleutelfunctiehouders ingevolge de IORP II wet- en regelgeving alsmede het implementeren van hun taken, verantwoordelijkheden en rapportage adequaat ter hand genomen.

Samenvattend oordeel Code Pensioenfonds

De Code Pensioenfonds is ingedeeld in acht hoofdthema's. In de hierna opgenomen tabel wordt inzichtelijk gemaakt op welke wijze deze hoofdthema's zich verhouden tot de onderwerpen waarop de VC haar toezicht heeft gericht.

De VC heeft kennisgenomen van de eigen beoordeling van het Fonds met betrekking tot de naleving van de Code. Deze is naar het oordeel van de VC voldoende. De VC beveelt het Fonds aan er zorg voor te dragen dat de rapportage en uitleg van de uitzonderingen volledig is, en dat de onderwerpen waarover het Fonds wettelijk of volgens de Code is gehouden te rapporteren, toereikend is. De VC merkt op dat beoordeling of goedkeuring van het jaarverslag 2019 niet tot haar mandaat heeft behoord.

	Functioneren VC	Algemeen, opvolging aanbevelingen	Governance	Geschiedheid	Beleggingen	Risico's	Communicatie
Vertrouwen waarmaken		2, 5	1, 3, 4, 5, 9		6, 7	8	
Verantwoordelijkheid nemen			10, 11, 12, 13, 14			12	
Integer handelen		22	15, 16, 17, 18, 19, 20, 21				
Kwaliteit nastreven	28		23, 24, 25	26, 27, 28, 29, 30			
Zorgvuldig benoemen			34, 39, 40	31, 32, 33, 35, 36, 37, 38			
Gepast belonen			41, 42, 43, 44, 45				
Toezicht houden en inspraak waarborgen	46, 48	47, 50	51, 52, 53, 54, 55, 56, 57				
Transparantie bevorderen		58, 59, 61, 62, 64	65		62		60, 61, 63

De gerapporteerde uitzondering ziet op het hoofdthema Zorgvuldig benoemen en de belangrijkste aanbeveling van de VC ziet op dit hoofdthema. Naar het oordeel van de VC zijn de gerapporteerde uitzonderingen en de onderstaand gerapporteerde bevindingen niet van zodanige aard dat hiermee in materiële zin inbreuk wordt gemaakt op het naleven van genoemde hoofdthema's.

a. Opvolging bevindingen en aanbevelingen

De VC is van mening dat het bestuur op een adequate en gestructureerde wijze invulling geeft aan het proces van opvolging van eerdere aanbevelingen van de VC. In principe zijn alle aanbevelingen opgevolgd. In voorkomend geval is een afwijking gemotiveerd. Opvolging geldt ook voor de aanbevelingen van de sleutelfunctiehouder actueel. De VC doet nog wel de aanbeveling de opvolging van de aanbevelingen van de sleutelfunctiehouders te bewaken door opname op een actielijst. Bovendien beveelt de VC aan de periodieke rapportages door de sleutelfunctiehouders risicobeheer en interne audit in gang te zetten.

b. Algemene gang van zaken

De VC deelt de mening van het Fonds dat het een voldoende robuust proces heeft om wijzigingen in wet- en regelgeving en overeenkomsten tijdig te implementeren. Het Fonds volgt de financiële ontwikkelingen op de voet en voert op consistente wijze een actief beleid. Waar nodig worden tijdig acties geïnitieerd. Voor het Fonds is een door DNB goedgekeurd herstelplan van toepassing in verband met een reservetekort, dat gebaseerd is op de maximale parameters. Herstel is naar de verwachting van het bestuur binnen de gestelde termijn nog steeds haalbaar.

Door de VC wordt aandacht gevraagd voor de gevolgen van de lage premiedekkingsgraad en het tijdig delen van scenarioanalyses met sociale partners ten behoeve van de beeldvorming in het kader van de nieuwe CDC premie vanaf 2021.

Het bestuur besteedt voldoende aandacht aan de toekomstbestendigheid van het Fonds door de jaarlijkse update van het strategisch meerjarenplan in het bestuur te bespreken. Ondanks kansen en bedreigingen blijft het Fonds "going concern" hanteren voor de strategie voor de komende jaren.

Naar de mening van de VC voldoet het Fonds aan de gestelde normen met betrekking tot de risicohouding, beleidsuitgangspunten en haalbaarheidstoets alsmede aan de normen inzake externe verslaggeving.

c. Governance

In algemene zin zijn binnen het Fonds voldoende waarborgen aanwezig voor goed pensioenfondsbestuur. Er is sprake van een heldere taakverdeling en gedocumenteerde beleids- en verantwoordingscyclus. Bij de besluitvorming wordt rekening gehouden met een evenwichtige belangenafweging. De VC doet in dit kader wel de aanbeveling om dit bij de besluitvorming in de verslaglegging goed vast te leggen. De inrichting van de organisatie en de bedrijfsprocessen is zodanig dat een beheerste en integere bedrijfsvoering is gewaarborgd. De voorgeschreven sleutelfuncties zijn deugdelijk ingericht, waarvan de goedkeuring in 2020 plaatsvindt. De relatie tussen bestuur en VO is goed en de informatievoorziening is vormgegeven door toegang tot de teamroom van het bestuur. De VC doet nog wel een aanbeveling om de tijdigheid van een adviesaanvraag te bewaken. Het VO geeft blijk van een positief kritische opstelling. Het bestuur heeft het proces rond uitbestedingen adequaat georganiseerd. De VC deelt de mening van het Fonds dat de onafhankelijkheid van de certificerend actuaire en de externe accountant voldoende wordt gewaarborgd en het proces van opvolging van de bevindingen voldoende robuust is.

d. Geschiktheid

Het beleid van het Fonds wordt bepaald door personen die geschikt zijn voor het besturen van een pensioenfonds en wier betrouwbaarheid buiten twijfel staat. Het geschiktheidsbeleid is in 2019 geactualiseerd naar aanleiding van de toegevoegde sleutelfunctiehouders. Over de inrichting van het sleutelfunctiehouderschap zijn geen opmerkingen gemaakt door DNB. Voor de sleutelfunctiehouders en leden van de commissies zijn geen profielen opgesteld. De VC doet hier een aanbeveling over. Periodiek wordt een competentietoets voor de leden van het bestuur gefaciliteerd. De VC deelt de mening van het bestuur dat de continuïteit van de bemensing van het bestuur één van de top drie risico's is. De VC volgt het Fonds dat de vereiste voorzieningen voor het VO worden getroffen en doet nog een aanbeveling het reglement van het VO te actualiseren. Het Fonds besteedt voldoende aandacht aan permanente educatie. Voor het uitoefenen van hun functie in de fondsorganen kunnen de leden voldoende tijd vrijmaken. Hoewel het VO nog niet volledig aan de diversiteitsdoelstelling voldoet, deelt de VC de mening van het bestuur dat het zich voldoende ter zake inspanst. Ten aanzien van de zelfevaluatie dringt de VC erop aan deze jaarlijks naar het functioneren van bestuur en VO uit te voeren.

e. Beleggingen

De VC volgt het Fonds in haar oordeel dat zij voldoet aan de normen met betrekking tot de totstandkoming van de beleggingsstrategie en de invulling daarvan. Het strategisch beleggingsbeleid van het Fonds sluit aan op de missie, visie en risicohouding van het Fonds. Het onderzoek naar de risicohouding van de achterban heeft geen aanleiding gegeven het strategisch beleggingsbeleid aan te passen, evenmin als de begin 2019 uitgevoerde ALM. Bij de ALM zijn de geactualiseerde investment beliefs gebruikt bij de uitgangspunten voor de ALM. De uitvoering van het beleggingsproces en de monitoring daarvan is door middel van de overlegstructuur en beschikbare rapportages adequaat vormgegeven. Het beleid inzake maatschappelijk verantwoord beleggen is in 2019 geactualiseerd. De VC doet aanbevelingen om de risico's van vermogensbeheer onder de scope van de sleutelfunctiehouder risicobeheer te laten vallen, een betrokkenheidsbeleid op te stellen en na te gaan of het betrokkenheidsbeleid van de vermogensbeheerders aansluit bij het eigen ESG-beleid van het Fonds. De VC deelt de mening van het Fonds dat het de verantwoordelijkheid kan dragen voor de uitbestede activiteiten op het gebied van vermogensbeheer, bewaarfunctie en rapportage. De VC beveelt aan de jaarlijkse evaluatie van de fiduciair manager onafhankelijk te laten uitvoeren.

f. Risico's

Het Fonds heeft in algemene zin voldoende oog voor risicobeheer en voldoende zicht op de beheersing van de uitbestedingsrisico's. De ICT-risico's en integriteitsrisico's worden voldoende beheerst zodat aan de normen wordt voldaan. Ten aanzien van de vastlegging van de risico-afweging bij het nemen van besluiten en eigenaarschap doet de VC een aanbeveling. De interne audit en actuariële functie zijn volgens de daaraan te stellen eisen ingericht. De VC deelt de mening van het bestuur dat het vastgestelde beleidskader inzake de eigenrisicobeoordeling voldoet aan de normen.

g. Communicatie

Het Fonds werkt met een tweejarig communicatieplan welk plan goed leesbaar is en een duidelijk visie op communicatie bevat. In het communicatieplan zijn diverse activiteiten opgenomen om het pensioenbewustzijn van de deelnemers te bevorderen en hun goed te informeren over pensioenrelevante onderwerpen. De verstrekte informatie is correct, volledig en evenwichtig. De interactieve website van het Fonds is ingericht volgens het Pensioen 1-2-3 beginsel en voldoet aan de grondbeginselen van het communicatiebeleid. Alle voorgeschreven informatie is op de website aanwezig.

De visitatiecommissie,

Thijs Driessen
Herma Polee, voorzitter
Frank Rijksen

JAARREKENING

BALANS PER 31 DECEMBER

(na voorgestelde bestemming van het saldo van baten en lasten)

(x € 1.000)

	2019	2018
ACTIVA		
Beleggingen voor risico pensioenfonds (1)	716.151	594.717
Vorderingen en overlopende activa (2)	1.870	348
Overige activa (3)	580	1.553
	<u>718.601</u>	<u>596.618</u>

PASSIVA

Stichtingskapitaal en reserves (4)	94.789	42.222
Technische voorzieningen voor risico pensioenfonds (5)		
Pensioenverplichtingen	616.050	535.992
Prepensioenspaarregeling	<u>1.114</u>	<u>9.161</u>
	617.164	545.153
Overige schulden en overlopende passiva (6)	6.648	9.243
	<u>718.601</u>	<u>596.618</u>

(*) De nummering verwijst naar de toelichting

	2019	2018
Dekkingsgraad op basis van FTK (in %)		
Actuele dekkingsgraad	115,4	107,7
Beleidsdekkingsgraad	112,4	112,3

STAAT VAN BATEN EN LASTEN

(x € 1.000)

		2019	2018
BATEN			
Premiebijdragen voor risico pensioenfonds (van werkgevers en werknemers)	(7)	11.168	10.901
Beleggingsresultaten voor risico pensioenfonds	(8)	134.785	-14.090
Overige baten	(9)	117	1
		<u>146.070</u>	<u>-3.188</u>
LASTEN			
Pensioenuitkeringen	(10)	19.782	20.433
Pensioenuitvoeringskosten	(11)	1.379	1.528
Mutatie technische voorzieningen voor risico fonds	(12)		
Pensioenopbouw		11.780	10.967
Toeslagen		5.159	877
Rentetoevoeging		-1.266	-1.368
Onttrekking voor pensioenuitkeringen		-19.786	-20.476
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten		-435	-450
Wijziging marktrente		77.187	21.033
Inkoop prepensioen uit prepensioenkapitalen		8.043	1.035
Saldo van inkomende en uitgaande waardeoverdrachten		-165	566
Wijziging actuariële uitgangspunten		1.145	-5.481
Overige wijzigingen		-1.604	-668
		<u>80.058</u>	<u>6.035</u>
Mutatie prepensioenspaarregeling		-8.047	-1.185
		<u>72.011</u>	<u>4.850</u>
Saldo overdrachten van rechten voor risico pensioenfonds	(13)	158	-596
Herverzekeringen	(14)	145	87
Overige lasten	(15)	28	20
(*) De nummering verwijst naar de toelichting			
		<u>93.503</u>	<u>26.322</u>
Saldo van baten en lasten		<u>52.567</u>	<u>-29.510</u>

	2019	2018
Bestemming van het saldo van baten en lasten		
Mutatie algemene reserve	<u>52.567</u>	<u>-29.510</u>

3 KASSTROOMOVERZICHT

(x € 1.000)

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode.

	2019	2018
Kasstroom uit pensioenactiviteiten		
Ontvangen premiebijdragen voor risico fonds	10.472	11.438
Ontvangen waardeoverdrachten voor risico fonds	63	822
Betaalde pensioenuitkeringen	-19.162	-20.008
Betaalde/ontvangen herverzekeringen	-145	-80
Betaalde waardeoverdrachten voor risico fonds	-184	-225
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	-1.896	-1.398
	-10.852	-9.451
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten		
Ontvangen inzake verkopen beleggingen	139.650	121.360
Betaald inzake aankopen beleggingen	-140.282	-117.476
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten	10.191	9.030
Overige ontvangsten en uitgaven inzake beleggingen	3.403	1.566
Betaalde kosten van vermogensbeheer	-1.339	-1.275
Mutatie liquide middelen onder beleggingen	-1.744	-2.854
	9.879	10.351
Mutatie liquide middelen	-973	900
Samenstelling geldmiddelen		
	2019	2018
Liquide middelen per 1 januari	1.553	653
Mutatie liquide middelen	-973	900
Liquide middelen per 31 december	580	1.553

4 ALGEMENE TOELICHTING

Inleiding

Stichting Pensioenfonds Alliance (hierna het 'fonds'), statutair gevestigd te Amsterdam, is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 419976.

Het doel van het Stichting Pensioenfonds Alliance is het nu en in de toekomst verstrekken van uitkeringen aan gepensioneerden en nabestaanden in het geval van ouderdom en overlijden. Daarnaast verstrekt het fonds uitkeringen aan arbeidsongeschikte deelnemers. Deze doelstelling is nader uitgewerkt in onder andere de statuten, het pensioenreglement, de uitvoeringsovereenkomst en de actuariële en bedrijfstechnische nota. Het fonds geeft uitvoering aan de pensioenregelingen van Nestlé Nederland B.V. en aan Nestlé gelieerde ondernemingen.

Overeenstemmingsverklaring

De jaarrekening is opgesteld volgens de wettelijke bepalingen in Titel 9, Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, in het bijzonder Richtlijn 610.

De bedragen in de jaarrekening zijn vermeld in duizenden euro's, tenzij anders is aangegeven.

Het bestuur heeft op 9 juni 2020 de jaarrekening vastgesteld.

Schattingwijzigingen

Wijziging actuariële grondslagen

In 2019 is de excassokostenopslag gewijzigd van 2,2% naar 2,5%. Het resultaat in verband met deze wijziging in 2019 bedraagt -1.795. Verder worden bij het berekenen van de voorziening voor niet-opgevraagde pensioenen in 2019 voor het eerst vindkansen toegepast. Het resultaat in verband met deze wijziging bedraagt 650.

Presentatiewijzigingen

Het fonds belegt in beleggingsfondsen. Met het oog op transparantie is de toelichting op beleggingen gebaseerd op de beleggingen in de portefeuilles van deze beleggingsfondsen ('look through'). Toelichtingen in de paragraaf "Risicobeheer en derivaten" kunnen daarom afwijken van de balansposten.

De vergelijkende cijfers aangepast. De opgenomen rente in 2018 bestaande uit opgelopen couponrente op obligaties 770 en opgelopen rente op rente swaps 3.516. Bedrag 3.516 behoort tot de rente swaps en zijn onder de derivaten opgenomen.

ALGEMENE GRONDSLAGEN

Opname in de balans en staat van baten en lasten

Een actief is in de balans opgenomen, als het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het fonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar is vastgesteld.

Een verplichting is in de balans opgenomen, als het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de waarde daarvan betrouwbaar is vastgesteld.

Een actief of verplichting is niet (meer) in de balans opgenomen:

- Als door een transactie (nagenoeg) alle toekomstige economische voordelen en (nagenoeg) alle risico's van een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen.
- Vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Hierdoor kan sprake zijn van een post "nog af te wikkelen transacties", die zowel een actief als een passief kan zijn.

Baten zijn in de staat van baten en lasten opgenomen, als een vermeerdering van het economisch potentieel -samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting- heeft plaatsgevonden en de waarde daarvan betrouwbaar is vastgesteld.

Lasten zijn in de staat van baten en lasten opgenomen, als een vermindering van het economisch potentieel -samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting- heeft plaatsgevonden en de waarde daarvan betrouwbaar is vastgesteld.

Saldering van een actief en een verplichting

Een actief en een verplichting zijn gesaldeerd (netto) opgenomen, als er sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen én de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De hiermee samenhangende rentebaten en rentelasten zijn eveneens gesaldeerd opgenomen.

Reële waarde

Activa en verplichtingen zijn gewaardeerd tegen reële waarde, tenzij anders is aangegeven.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening volgens Titel 9, Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt, die van invloed zijn op de grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa, verplichtingen, baten en lasten.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren, die -gegeven de omstandigheden- als redelijk zijn beschouwd. De uitkomsten hiervan vormen de basis voor het oordeel over de boekwaarde van activa en verplichtingen, die niet op eenvoudige wijze uit andere bronnen blijkt. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen zijn opgenomen:

- in het verslagjaar waarin de schatting is herzien, als de herziening alleen voor dat verslagjaar gevolgen heeft, of
- in het verslagjaar van herziening en toekomstige verslagjaren, als de herziening gevolgen heeft voor zowel het verslagjaar als toekomstige verslagjaren.

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Er is geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief transactiekosten, provisies, valutakoersverschillen, e.d., zijn als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen.

Vreemde valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta zijn omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. Deze waardering is onderdeel van de waardering tegen reële waarde.

Baten en lasten uit transacties in vreemde valuta's zijn omgerekend naar euro's tegen de koers per transactiedatum. Alle valutakoersverschillen zijn verwerkt in de staat van baten en lasten.

	31-12-2019	31-12-2018
Koersen vreemde valuta ten opzichte van de euro:		
Amerikaanse Dollar	1,12	1,14
Australische Dollar	1,60	1,62
Canadese Dollar	1,46	1,56
Zwitserse Frank	1,09	1,13
Deense Kroon	7,47	7,46
Brits Pond Sterling	0,85	0,90
Hong Kong Dollar	8,75	8,90
Israelische Shekel	3,88	4,27
Japanse Yen	121,95	125,42
Noorse Kroon	9,86	9,90
Nieuw Zeelandse Dollar	1,66	1,70
Zweedse Kroon	10,51	10,14
Singaporese Dollar	1,51	1,56

SPECIFIEKE GRONDSLAGEN

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

Beleggingen voor risico pensioenfondsen

Algemeen

Beleggingen zijn gewaardeerd tegen de reële waarde per balansdatum, tenzij anders is aangegeven.

Vorderingen en schulden uit beleggingen, behorend bij een specifieke beleggingscategorie, zijn onder beleggingsdebiteuren of -crediteuren opgenomen in de betreffende beleggingscategorie.

Liquide middelen vermogensbeheer, behorend bij een specifieke beleggingscategorie, zijn onder liquide middelen opgenomen in de betreffende beleggingscategorie.

Derivaten zijn opgenomen als een afzonderlijke beleggingscategorie.

Participaties in beleggingsfondsen zijn gewaardeerd volgens de grondslagen voor de onderliggende beleggingen ("look-through"-benadering). Bij gemengde beleggingsfondsen is aangesloten bij de hoofdcategorie.

Vastgoedbeleggingen

- Direct vastgoed is gewaardeerd op basis van onafhankelijke taxaties, waarbij rekening is gehouden met de feitelijke verhuursituatie en/of renovatieactiviteiten. Onroerend goed in ontwikkeling is gewaardeerd op basis van gedane uitgaven, inclusief bouwrente, waarbij is getoetst of die uitgaven tot waardewijzigingen leiden.
- Indirect vastgoed:
 - Beursgenoteerde vastgoedfondsen zijn gewaardeerd tegen de beurswaarde per balansdatum.
 - Niet-beursgenoteerde vastgoedfondsen zijn gewaardeerd op basis van de waarde van de onderliggende beleggingen. Als de waarderingsgrondslagen van vastgoedfondsen afwijken, is de waardering zo mogelijk aangepast aan de waarderingsgrondslagen van het fonds.

Aandelen

- Beursgenoteerde aandelen zijn gewaardeerd tegen de beurswaarde per balansdatum.
- Participaties in beleggingsfondsen in aandelen die geen beursnotering kennen worden gewaardeerd op de per ultimo verslagperiode berekende intrinsieke waarde. De intrinsieke waarde wordt ontleend aan de op lokale grondslagen gebaseerde meest recente opgaven van de desbetreffende fondsmanagers welke uitgaan van waardering op marktwaarde.

Vastrentende waarden

Vastrentende waarden zijn gewaardeerd tegen de reële waarde per balansdatum, inclusief opgelopen rente:

- Voor beursgenoteerde vastrentende waarden is dit de beurswaarde per balansdatum.
- Participaties in beleggingsfondsen in vastrentende waarden die geen beursnotering kennen worden gewaardeerd op de per ultimo verslagperiode berekende intrinsieke waarde. De intrinsieke waarde wordt ontleend aan de op lokale grondslagen gebaseerde meest recente opgaven van de desbetreffende fondsmanagers welke uitgaan van waardering op marktwaarde.

Derivaten

Derivaten zijn gewaardeerd tegen genoteerde marktprijzen of door middel van waarderingsmodellen en -technieken. Derivaten met een negatieve waarde zijn in de balans onder de overige schulden en overlopende passiva opgenomen.

Securities lending

Beleggingen die in het kader van een securities lending contract worden uitgeleend, blijven deel uitmaken van de balans en worden gewaardeerd conform de grondslag voor waardering en resultaatbepaling zoals die geldt voor deze beleggingen. Indien uit hoofde van een securities lending programma als zekerheid beleggingen zijn ontvangen worden deze beleggingen en de daarmee samenhangende verplichtingen niet in de balans opgenomen. Alle uit het securities lending programma voortvloeiende baten en lasten worden volgens het toerekenbeginsel over de looptijd van de betreffende transacties verantwoord onder de (in)directe beleggingsopbrengsten.

Collateral

Activa die in het kader van een collateral worden gestort (zgn. Collateral Pledged), blijven deel uitmaken van de balans en worden gewaardeerd conform de grondslag voor waardering en resultaatbepaling zoals die geldt voor beleggingen. Alle uit beleggingen voortvloeiende baten en lasten worden onder de (in)directe beleggingsopbrengsten geboekt. Indien uit hoofde van collateral activa zijn ontvangen (zgn. Collateral Held) worden deze activa en de daarmee samenhangende verplichtingen niet in de balans opgenomen. Alle uit deze beleggingen voortvloeiende baten en lasten worden niet verantwoord onder de (in)directe beleggingsopbrengsten.

Ontvangen of gestort collateral in de vorm van liquiditeiten welke ten gunste of ten laste gaan van de beleggingsrekeningen van het fonds worden verantwoord op die geldrekeningen waarbij tegelijkertijd een schuld of een vordering op de balans wordt opgenomen om de geldmutatie voor het fonds vermogensneutraal te verwerken.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen en overlopende activa zijn bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Daarna tegen de geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde als er geen sprake is van transactiekosten) onder aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen, als er sprake is van oninbaarheid.

Overige activa

Onder overige activa zijn liquide middelen opgenomen, voor zover dit onmiddellijk opeisbare banktegoeden zijn. Liquide middelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Liquide middelen uit hoofde van beleggingstransacties zijn opgenomen onder beleggingen.

Stichtingskapitaal en reserves

Algemeen

Stichtingskapitaal en reserves zijn bepaald door het bedrag dat resteert nadat alle activa en verplichtingen volgens de van toepassing zijnde waarderingsgrondslagen in de balans zijn opgenomen.

Technische voorzieningen voor risico pensioenfondsen

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfondsen

De voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfondsen is gewaardeerd tegen reële waarde op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen. Hierbij is het volgende van belang:

- Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken en de onvoorwaardelijke (toeslag)toezeggingen.
- De contante waarde is bepaald met behulp van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur.
- Bij de berekening is uitgegaan van de op de balansdatum geldende actuariële en bedrijfstechnische nota en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken.
- Jaarlijks wordt door het bestuur besloten of op de opgebouwde pensioenaanspraken toeslagverlening kan worden toegepast. Alle per balansdatum bestaande toeslagbesluiten (ook voor toeslagbesluiten na balansdatum voor zover sprake is van ex ante condities) zijn in de berekening opgenomen. Er is hierbij geen rekening gehouden met toekomstige salarisontwikkelingen.
- Bij de bepaling van de actuariële grondslagen en veronderstellingen is uitgegaan van voor DNB acceptabele grondslagen, waarbij rekening is gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen.

De berekeningen zijn uitgevoerd op basis van de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen per 31 december 2019:

Rekenrente

De gemiddelde rekenrente per 31 december 2019: 0,74% (31 december 2018: 1,36%).

Overlevingstafels

De door het Koninklijk Actuariel Genootschap gepubliceerde Prognosetafel AG2018, startkolom 2020 (2018: startkolom 2019) en met fondsspecifieke correcties op de overlevingskansen.

Partnerfrequentie

Onbepaald partnersysteem voor het partnerpensioen bij vooroverlijden.

Leeftijdverschil man-vrouw

Voor partnerpensioen is aangenomen dat de partner 3 jaar jonger is dan de mannelijke deelnemer en 3 jaar ouder dan vrouwelijke deelnemer.

Overige onderdelen technische voorzieningen

Onder overige technische voorzieningen zijn voorzieningen opgenomen voor met de pensioenverplichtingen samenhangende risico's voor zover niet opgenomen in de berekening van de pensioenvoorziening. Hieronder zijn opgenomen:

De voorziening voor toekomstige uitvoeringskosten (excassokosten).

Er is een kostenopslag opgenomen van 2,5% (2018: 2,2%) van de technische voorzieningen voor toekomstige administratie- en excassokosten.

De voorziening voor ziekten

Dit betreft een reservering voor op de balansdatum zieke deelnemers die naar verwachting arbeidsongeschikt zullen worden verklaard. Vervolgens ontstaat er eventueel recht op een excedent arbeidsongeschiktheidspensioen.

Technische voorziening prepensioenspaarregeling

De technische voorziening prepensioenspaarregeling wordt gewaardeerd tegen de waarde van de aanspraken van de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden.

Overige schulden en overlopende passiva

Overige schulden en overlopende passiva zijn bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Daarna tegen de geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde als er geen sprake is van transactiekosten).

GRONDSLAGEN VOOR DE RESULTAATBEPALING

Algemeen

Baten en lasten zijn toegerekend aan het verslagjaar waarop deze betrekking hebben. De in de staat van baten en lasten opgenomen posten zijn sterk gerelateerd aan de in de balans gehanteerde waarderingsgrondslagen. Zowel gerealiseerde als ongerealiseerde resultaten zijn opgenomen in het resultaat.

Premiebijdragen voor risico pensioenfonds (van werkgevers en werknemers)

Dit zijn de aan werkgever(s) en deelnemers in rekening gebrachte en te brengen bedragen voor de in het verslagjaar verzekerde pensioenen. Premies zijn toegerekend aan het verslagjaar waarop deze betrekking hebben. De premiebijdragen zijn gebaseerd op de definitieve loonsomopgaven van de werkgever(s).

Onder de premiebijdragen is separaat opgenomen de inkoop(som)(men) van ingekochte pensioenaanspraken uit hoofde van VPL.

Beleggingsresultaten

De beleggingsresultaten voor risico fonds en uit hoofde van VPL zijn op dezelfde wijze vastgesteld. (In)directe beleggingsresultaten zijn toegerekend aan het verslagjaar waarop deze betrekking hebben.

Directe beleggingsopbrengsten

Directe beleggingsopbrengsten zijn rentebaten en -lasten, dividenden, huuropbrengsten, e.d. Dividend is verantwoord op het moment van betaalbaarstelling.

Indirecte beleggingsopbrengsten

Indirecte beleggingsopbrengsten zijn gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen en valutaresultaten:

- Er is geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen.
- Aankoopkosten zijn verwerkt in de reële waarde van de beleggingen.
- Verkoopkosten zijn verantwoord als onderdeel van de herwaarderingen.

Kosten van vermogensbeheer

Onder kosten van vermogensbeheer zijn de externe en de daaraan toegerekende interne kosten opgenomen.

Verrekening van kosten

Met de directe en indirecte beleggingsopbrengsten zijn verrekend de aan de opbrengsten gerelateerde transactiekosten, provisies, valutaverschillen, e.d.

Overige baten

Overige baten zijn toegerekend aan het verslagjaar waarop deze betrekking hebben.

Pensioenuitkeringen

Pensioenuitkeringen zijn de aan deelnemers uitgekeerde bedragen inclusief afkopen. De pensioenuitkeringen zijn berekend op actuariële grondslagen en toegerekend aan het verslagjaar waarop deze betrekking hebben.

Pensioenuitvoeringskosten

Pensioenuitvoeringskosten zijn toegerekend aan het verslagjaar waarop deze betrekking hebben.

Mutatie technische voorzieningen voor risico fonds

Mutatie technische voorzieningen voor risico fonds zijn de wijzigingen in de waarde van de technische voorzieningen.

Saldo overdrachten van rechten voor risico pensioenfonds

Dit is het saldo van overgenomen en overgedragen pensioenaanspraken.

Herverzekeringen

De risico's ten aanzien van de partnerpensioenen, arbeidsongeschiktheidspensioenen en premievrije pensioenopbouw bij arbeidsongeschiktheid zijn door het fonds herverzekerd bij een externe, onder toezicht van De Nederlandsche Bank staande, verzekeringsmaatschappij. Per 1 januari 2015 is een nieuwe overeenkomst afgesloten voor een periode van vijf jaar tot en met 31 december 2019. Per 1 januari 2020 is deze stop-loss verzekering voor 5 jaar onder dezelfde voorwaarden verlengd.

Overige lasten

Overige lasten zijn toegerekend aan het verslagjaar waarop deze betrekking hebben.

GRONDSLAGEN KASSTROOMOVERZICHT

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode:

- Alle ontvangsten en uitgaven zijn hierbij als zodanig gepresenteerd.
- Er is onderscheid gemaakt tussen kasstromen uit pensioen- en beleggingsactiviteiten.

5 TOELICHTING OP DE BALANS

(x € 1.000)

ACTIVA

1. Beleggingen voor risico pensioenfondsen

Het fonds belegt in beleggingsfondsen. Met het oog op transparantie is de toelichting op beleggingen gebaseerd op de beleggingen in de portefeuilles van deze beleggingsfondsen ("look through"). Toelichtingen in de paragraaf "Risicobeheer en derivaten" kunnen daarom afwijken van de balansposten.

Verloopoverzicht per beleggingscategorie

	Vastgoed- beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Totaal
Stand per 1 januari 2019	67.328	209.496	264.453	47.591	588.868
Aankopen	6	6.551	126.730	5.572	138.859
Verkopen	-213	-33.609	-106.402	-	-140.224
Overige mutaties	11.340	6.996	-7.162	82	11.256
Waardemutaties	-	58.428	15.549	41.127	115.104
Stand per 31 december 2019	78.461	247.862	293.168	94.372	713.863

Bij: Derivaten met een negatieve waarde					2.288
					716.151

	Vastgoed- beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Totaal
Stand per 1 januari 2018	67.419	232.555	272.069	41.093	613.136
Aankopen	-	16.802	106.272	-	123.074
Verkopen	-445	-18.442	-101.933	-829	-121.649
Overige mutaties	-	-	-12.516	3.517	-8.999
Waardemutaties	354	-21.419	561	3.810	-16.694
Stand per 31 december 2018	67.328	209.496	264.453	47.591	588.868

Bij: Derivaten met een negatieve waarde					5.849
					594.717

De vergelijkende cijfers 2018 zijn aangepast. De opgenomen rente in 2018 bestaan uit opgelopen couponrente op obligaties 770 en opgelopen rente op rente swaps 3.516. Bedrag 3.516 behoort tot de rente swaps en zijn onder de derivaten opgenomen.

Overige mutaties betreffen onder andere mutaties gerelateerd aan te vorderen dividend(-belasting), nog af te wikkelen transacties en lopende interest.

Aan- en verkopen van derivaten zijn gesaldeerd opgenomen. Derivaten met een negatieve waarde zijn onder de overige schulden en overlopende passiva opgenomen.

Onderpand met betrekking tot derivaten

Het fonds belegt in derivaten. Afhankelijk van de waarde van de derivaten wordt onderpand ontvangen of verstrekt. Bij een positieve waarde van de derivaten wordt onderpand ontvangen, bij een negatieve waarde wordt onderpand verstrekt.

Het pensioenfonds heeft eind 2019 € 95,0 miljoen (waarvan € 0,4 miljoen in afwachting) (2018: € 48,0 miljoen) aan onderpand ontvangen in de vorm van (staats) obligaties als gevolg van positieve waardeontwikkeling van de derivaten. Het ontvangen onderpand staat niet ter vrije beschikking.

Het pensioenfonds heeft eind 2019 € 3,3 miljoen (2018: € 1,4 miljoen) aan onderpand verstrekt in de vorm van (staats) obligaties als gevolg van negatieve waardeontwikkeling van derivaten. De verstrekte (staats) obligaties zijn verantwoord onder de vastrentende waarden.

Securities lending binnen de beleggingsfondsen

Het pensioenfonds stelt een deel van de aandelen beschikbaar voor het in bruikleen geven van effecten. Het pensioenfonds behoudt het economisch eigendom en zijn derhalve opgenomen op de balans onder de betreffende categorie. Per balansdatum is een bedrag van € 4,8 miljoen (2018: geen) aan aandelen uitgeleend. Het pensioenfonds heeft hiervoor voor € 5,0 miljoen (2018: geen) (inclusief haircut) aan aandelen ontvangen.

Reële waarde

Afgezien van de beleggingsvorderingen en -schulden zijn de beleggingen van het fonds gewaardeerd tegen reële waarde. Het is over het algemeen mogelijk en gebruikelijk om de reële waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen. De boekwaarde van alle activa en de financiële verplichtingen op balansdatum benadert de reële waarde.

Voor de meerderheid van de beleggingen van het fonds kan gebruik worden gemaakt van genoteerde marktprijzen. Echter, bepaalde beleggingen zijn gewaardeerd door middel van gebruikmaking van onafhankelijke taxaties, netto contante waarde berekeningen dan wel andere methoden.

- Beleggingen met genoteerde marktprijzen worden verhandeld aan een effectenbeurs of betreffen liquide middelen. Hieronder vallen aandelen, obligaties, onderpanden en banktegoeden.
- Onafhankelijke taxaties worden toegepast voor de waardering van onroerend goed in bezit van het fonds. Alle vastgoedobjecten worden jaarlijks getaxeerd door externe taxateurs waarvan de onafhankelijkheid ten opzichte van de waardering onbetwist is. De juistheid en volledigheid van de gebruikte informatie voor de taxatie wordt gecontroleerd.
- De netto contante waarde methode wordt bepaald door de te ontvangen kasstromen contant te maken op basis van de geldende markttrente. In de waardering is rekening gehouden met het oninbaarheidsrisico.
- Andere methode: marktwaardebepaling niet gebaseerd op marktdata, maar gebaseerd op aannames en schattingen die de prijs significant beïnvloeden.

Beleggingsdebiteuren, -crediteuren en liquide middelen vermogensbeheer zijn opgenomen onder genoteerde marktprijzen.

Waarderingsystematiek op basis van Richtlijn 290

	Genoteerde marktprijzen	Onafhankelijke taxaties	NCW- berekeningen	Andere methode(n)	Totaal
Per 31 december 2019					
Vastgoedbeleggingen	59.297	-	-	19.164	78.461
Aandelen	231.216	-	-	16.646	247.862
Vastrentende waarden	293.168	-	-	-	293.168
Derivaten	-	-	94.372	-	94.372
Totaal	583.681	-	94.372	35.810	713.863

	Genoteerde marktprijzen	Onafhankelijke taxaties	NCW- berekeningen	Andere methode(n)	Totaal
Per 31 december 2018					
Vastgoedbeleggingen	47.580	-	-	19.748	67.328
Aandelen	192.333	-	-	17.163	209.496
Vastrentende waarden	264.453	-	-	-	264.453
Derivaten	-	-	47.591	-	47.591
Totaal	504.366	-	47.591	36.911	588.868

Vastgoedbeleggingen

De vastgoedbeleggingen zijn als volgt gespecificeerd:

	31-12-2019	31-12-2018
Specificatie naar soort:		
CBRE Dutch Real Estate Fund	19.165	19.748
State Street Global Advisors (SSgA) Global Real Estate Fund	59.296	47.580
	78.461	67.328

De vastgoedbelegging bij CBRE betreft een indirecte belegging via participaties in een vastgoedfonds. De onderliggende vastgoedobjecten in het fonds zijn voor 100% getaxeerd door een onafhankelijke, beëdigde taxateur. De vastgoedportefeuille is volledig in Nederland belegd. Objecten in het boekjaar verkocht maar met levering in het volgende boekjaar zijn niet als verkoop in het boekjaar verantwoord. De vastgoedbelegging bij SSgA betreft een indirecte belegging in een wereldwijd beursgenoteerd onroerend goed fonds.

Aandelen

De aandelen zijn als volgt gespecificeerd:

	31-12-2019	31-12-2018
Specificatie naar soort:		
Indirecte beleggingen via participaties in beleggingsfondsen	231.216	192.333
Private equity aandelen	16.646	17.163
	<u>247.862</u>	<u>209.496</u>

Vastrentende waarden

De vastrentende waarden zijn als volgt gespecificeerd:

	31-12-2019	31-12-2018
Specificatie naar soort:		
Staatsobligaties inclusief opgelopen rente	90.284	87.874
<i>Indirecte beleggingen via participaties in beleggingsfondsen:</i>		
Credit funds	90.589	74.366
High yield fund	54.416	47.638
Euro Credit Sustainable fund	27.282	27.249
Emerging Markets bond fund	27.857	17.640
Nog te ontvangen verkoopopbrengst	-	4.999
Liquide middelen	2.740	4.688
	<u>293.168</u>	<u>264.454</u>

Derivaten

	31-12-2019	31-12-2018
Specificatie naar soort:		
Rentederivaten (renteswaps)	89.724	43.781
Valutaderivaten (valutatermijncontracten)	1.049	294
Opgelopen rente rentederivaten	3.599	3.516
	<u>94.372</u>	<u>47.591</u>

Het fonds gebruikt uitsluitend derivaten voor zover dit passend is binnen het beleggingsbeleid. De portefeuillestructuur en het risicoprofiel, berekend inclusief de economische effecten van derivaten, moeten zich binnen de door het bestuur vastgestelde grenzen (limieten) bevinden. Het fonds gebruikt derivaten voornamelijk om het valutarisico en het renterisico af te dekken.

Eén van de belangrijkste risico's bij derivaten is het kredietrisico. Dit is het risico dat tegenpartijen niet aan hun betalingsverplichtingen kunnen voldoen. Dit risico wordt beperkt door alleen transacties aan te gaan met partijen met een hoge kredietwaardigheid. Bovendien wordt zoveel mogelijk gewerkt met onderpand.

Het fonds maakt gebruik van onder meer de volgende instrumenten:

- Valutatermijncontracten: met individuele banken afgesloten contracten waarbij de verplichting wordt aangegaan tot de verkoop van een valuta en de aankoop van een andere valuta, tegen een vooraf vastgestelde prijs en op een vooraf vastgestelde datum. Met valutatermijncontracten worden valutarisico's afgedekt.
- Renteswaps: met individuele banken afgesloten contracten waarbij de verplichting wordt aangegaan tot het uitwisselen van rentebetalingen over een nominale hoofdsom. Met renteswaps wordt de rentegevoeligheid van de portefeuille beïnvloed.

De derivatenposities per 31 december 2019:

Type contract	Activa	Passiva
Rente derivaten	95.611	2.288
Valuta derivaten	1.049	-
	<u>96.660</u>	<u>2.288</u>

De derivatenposities per 31 december 2018:

Type contract	Activa	Passiva
Rente derivaten	53.146	4.970
Valuta derivaten	294	879
	<u>53.440</u>	<u>5.849</u>

2. Vorderingen en overlopende activa

	31-12-2019	31-12-2018
Werkgever uit hoofde van premiebijdragen	1.870	340
Overig	-	8
	<u>1.870</u>	<u>348</u>

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

3. Overige activa

	31-12-2019	31-12-2018
Liquide middelen	<u>580</u>	<u>1.553</u>

Onder de liquide middelen zijn opgenomen kasmiddelen en banktegoeden die onmiddellijk dan wel op korte termijn opeisbaar zijn. Bankrekeningen die beheerd worden door de vermogensbeheerder zijn onder de overige beleggingen opgenomen.

Er zijn geen kredietfaciliteiten van toepassing.

PASSIVA

4. Stichtingskapitaal en reserves

Mutatieoverzicht eigen vermogen

	Stichtings- kapitaal	Algemene reserve	Totaal
Stand per 1 januari 2019	5	42.217	42.222
Uit bestemming saldo van baten en lasten	-	52.567	52.567
Stand per 31 december 2019	5	94.784	94.789
	Stichtings- kapitaal	Algemene reserve	Totaal
Stand per 1 januari 2018	5	71.727	71.732
Uit bestemming saldo van baten en lasten	-	-29.510	-29.510
Stand per 31 december 2018	5	42.217	42.222
	31-12-2019	31-12-2018	
	In %	In %	

Solvabiliteit

Pensioenvermogen	711.953	115,4	587.375	107,7
Af: technische voorzieningen	617.164	100,0	545.153	100,0
Eigen vermogen	94.789	15,4	42.222	7,7
Af: vereist eigen vermogen	131.565	21,3	115.968	21,3
Vrij vermogen	-36.776	-5,9	-73.746	-13,6
Minimaal vereist eigen vermogen	26.144	4,2	23.368	4,3
Actuele dekkingsgraad		115,4		107,7
Beleidsdekkingsgraad		112,4		112,3
Reële dekkingsgraad		91,5		92,4

Het vereist eigen vermogen is zodanig vastgesteld dat met de wettelijk vastgelegde zekerheidsmaat van 97,5% wordt voorkomen dat het pensioenfonds binnen 1 jaar over minder middelen beschikt dan de technische voorzieningen voor de onvoorwaardelijke toezeggingen. Voor de berekening van de solvabiliteit hanteert het fonds het standaardmodel van DNB. Uitgangspunt voor de bepaling van de solvabiliteit is de strategische verdeling van de beleggingen over de verschillende categorieën. Het aanwezige vermogen is lager dan het vereist eigen vermogen dus is er sprake van een reservetekort.

De uitkomsten van de solvabiliteitstoets zijn opgenomen onder toelichting "Risicobeheer en derivaten".

Het minimaal vereist eigen vermogen is bepaald conform artikel 11 van het besluit FTK pensioenfondsen.

De actuele dekkingsgraad wordt bepaald door de aanwezige solvabiliteit te delen door de totale technische voorzieningen.

De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de actuele dekkingsgraden van de afgelopen 12 maanden. De beleidsdekkingsgraad is bepalend voor de financiële positie van het fonds.

Het pensioenfonds heeft naast de nominale dekkingsgraad ook de reële dekkingsgraad. Dit is een maat om aan te geven in hoeverre vanuit het huidige vermogen ook toekomstige toeslagen kunnen worden gefinancierd. Deze is berekend conform artikel 7 van de Regeling Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling.

Als de beleidsdekkingsgraad lager is dan de minimaal vereiste dekkingsgraad, dan bevindt het fonds zich in een situatie van dekkingstekort. Als de beleidsdekkingsgraad lager is dan de vereiste dekkingsgraad, maar wel tenminste gelijk is aan de minimaal vereiste dekkingsgraad, dan bevindt het fonds zich in een situatie van reservetekort.

Herstelplan

De actuele dekkingsgraad eind 2018 was 107,7%. Omdat de beleidsdekkingsgraad (het 12-maands gemiddelde) eind 2018 met 112,3% lager was dan de vereiste dekkingsgraad van 121,6%, heeft het fonds in maart 2019 een nieuw herstelplan opgesteld en ingediend bij DNB. Het herstelplan is op 23 mei 2019 goedgekeurd door DNB. Het herstelplan toont aan dat het fonds over voldoende herstelkracht beschikt.

Indien de verwachtingen van het herstelplan uitkomen dan zal het fonds aan het einde van het jaar 2022 een beleidsdekkingsgraad hebben van 123,0% en daarmee voldoen aan de vereiste dekkingsgraad.

In 2019 heeft de dekkingsgraad zich ten opzichte van het herstelplan als volgt ontwikkeld:

	Werkelijk 2019	Herstelplan 2019
	%	%
Dekkingsgraad per 1 januari	107,7	107,7
Premie	-0,5	-0,4
Rendement	21,7	5,0
Uitkeringen	0,5	0,3
Indexering	-0,2	-0,5
Rente	-13,4	-
Actuariële grondslagen	-0,2	-
Overige effecten	-0,2	0,1
Dekkingsgraad per 31 december	115,4	112,2

De dekkingsgraad bedroeg op 31 december 2019 115,4% en liep daarmee voor op het herstelplan dat uitgaat van 112,2% op die datum.

5. Technische voorzieningen voor risico pensioenfonds

Mutatieoverzicht voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds

	Voorziening pensioen- verplichting	Prepensioen- spaarregeling	Totaal
Stand per 1 januari 2019	535.992	9.161	545.153
Mutatie technische voorzieningen	80.058	-8.047	72.011
Stand per 31 december 2019	616.050	1.114	617.164
	Voorziening pensioen- verplichting	Prepensioen- spaarregeling	Totaal
Stand per 1 januari 2018	529.957	10.346	540.303
Mutatie technische voorzieningen	6.035	-1.185	4.850
Stand per 31 december 2018	535.992	9.161	545.153

Mutatie voorziening pensioenverplichtingen

	2019	2018
Pensioenopbouw	11.780	10.967
Toeslagen	5.159	877
Rentetoevoeging	-1.266	-1.368
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-19.786	-20.476
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	-435	-450
Wijziging marktrente	77.187	21.033
Inkoop prepensioen uit prepensioenkapitalen	8.043	1.035
Saldo van inkomende en uitgaande waardeoverdrachten	-165	566
Wijziging actuariële uitgangspunten	1.145	-5.481
Overige wijzigingen	-1.604	-668
	<u>80.058</u>	<u>6.035</u>

Zie voor de toelichting op de verschillende posten de toelichting van de mutatie technische voorzieningen in de staat van baten en lasten.

Specificatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds:

	31-12-2019	31-12-2018
Actieve deelnemers en arbeidsongeschikten	152.799	125.792
Gewezen deelnemers	166.280	132.886
Pensioentrekkenden	278.088	265.011
Overige voorziening excassokosten	15.006	11.521
Overige voorziening zieke deelnemers	801	782
Overige voorziening premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid	3.076	-
Totaal technische voorzieningen	<u>616.050</u>	<u>535.992</u>

Mutatieoverzicht voorziening prepensioenspaarregeling

	2019	2018
Toegekend rendement	28	6
Inkoop prepensioen uit prepensioenkapitalen	-8.075	-1.085
Overige mutaties	-	-106
	<u>-8.047</u>	<u>-1.185</u>

In 2019 is het merendeel van de kapitalen uit de prepensioenspaarregeling omgezet in een levenslang ouderdomspensioen met ingangslleeftijd 65 jaar met een bijbehorend levenslang partnerpensioen.

Korte beschrijving van de pensioenregeling

Basispensioenregeling

De pensioenregeling is een voorwaardelijk geïndexeerde middelloonregeling met een pensioenleeftijd van 68 jaar.

Pensioengrondslag

Onder pensioengrondslag voor een deelnemer wordt verstaan het per 1 januari (of een latere datum bij indiensttreding) geldend pensioengevend salaris (12 maal de som van het schaaalsalaris en de eventuele persoonlijke toeslag, vermeerderd met de vakantietoeslag en de eindejaarsuitkering), verminderd met de per 1 januari van dat jaar geldende franchise. De franchise wordt ieder jaar vastgesteld en bedraagt in 2019 € 13.785,-.

Ouderdomspensioen

De deelnemers bouwen per jaar 1,875% van de pensioengrondslag op.

Het ouderdomspensioen gaat in principe in op 68-jarige leeftijd. Eerdere ingang van het ouderdomspensioen dan 68 jaar is mogelijk.

Partnerpensioen

De deelnemers bouwen per jaar 1,3125% van de pensioengrondslag op. Het partnerpensioen wordt levenslang uitgekeerd aan de partner van de overleden deelnemer (of werknemer). Bij overlijden van de deelnemer voor de 68-jarige leeftijd wordt een partnerpensioen uitgekeerd ter grootte van het opgebouwde partnerpensioen, vermeerderd met het product van 1,3125% van de pensioengrondslag en het aantal deelnemersjaren tussen de overlijdensdatum en de pensioendatum. Uitrui van partnerpensioen vanaf de pensioendatum is mogelijk.

Tijdelijk partnerpensioen

Bij overlijden van de deelnemer tijdens het deelnemerschap wordt het partnerpensioen met een tijdelijk partnerpensioen verhoogd met € 15.496,- (2018: € 15.186,-). Het tijdelijk partnerpensioen wordt uitgekeerd tot de eerste van de maand waarin de nabestaande de 68-jarige leeftijd bereikt.

Wezenpensioen

Het wezenpensioen bedraagt per kind 20% van het partnerpensioen (voor maximaal 4 kinderen). De pensioenen worden uitgekeerd tot en met de maand waarin het kind 20 jaar wordt, doch uiterlijk in bepaalde gevallen tot de 27-jarige leeftijd.

Aanvullende pensioenregeling

Indien het variabele salaris gelijk is aan of meer bedraagt dan 5% van het vaste salaris wordt er aanvullend pensioen toegekend. Het ouderdomspensioen dat in een deelnemersjaar wordt opgebouwd, bedraagt 1,875% van het variabele salaris over het aan de peildatum (1 januari) voorafgaande kalenderjaar indien de deelnemer op deze datum nog in dienst is. Het opgebouwde aanvullende pensioen wordt aangepast aan de algemene loonontwikkeling indien de middelen van het fonds daarvoor toereikend zijn. Het partnerpensioen dat in een deelnemersjaar wordt opgebouwd, bedraagt 1,3125% van het variabele salaris over het aan de peildatum (1 januari) voorafgaande kalenderjaar indien de deelnemer op deze datum nog in dienst is. Op de pensioendatum kan het partnerpensioen worden uitgeruild tegen een hoger ouderdomspensioen. Het uitruilpercentage wordt jaarlijks vastgesteld door het bestuur.

Regeling excedent arbeidsongeschiktheidspensioen

De regeling excedent arbeidsongeschiktheidspensioen voorziet bij volledige arbeidsongeschiktheid in een arbeidsongeschiktheidsuitkering ter grootte van 80% van het salaris uitgaande boven het maximum dagloon voor de WAO/WIA-uitkering. De uitkering geschiedt zolang de deelnemer arbeidsongeschikt is, doch uiterlijk tot aan de pensioendatum. Bij gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid wordt de uitkering verlaagd analoog aan de WAO/WIA-uitkering. Het excedent arbeidsongeschiktheidspensioen is nominaal en wordt dus na ingang niet geïndexeerd.

Voor werknemers die voor Nestlé naar het buitenland zijn uitgezonden en waarvoor de pensioenopbouw wordt voortgezet bij het fonds, en voor wie de het arbeidsongeschiktheidsrisico niet gedekt is middels de werknemersverzekeringen in Nederland of in het land van uitzending, geldt dat de regeling ook voorziet in een uitkering op basis van het loon tot het maximum dagloon. De arbeidsongeschiktheidsuitkering bedraagt het hoogste percentage van het loon dat voor de werknemersverzekeringen zou gelden.

Prepensioenspaarregeling

Vanaf 1 april 1996 voert het pensioenfonds een prepensioenspaarregeling uit. In deze regeling spaarden de deelnemers voor een pensioenkapitaal. Dat pensioenkapitaal kan vanaf de 60-jarige leeftijd worden aangewend voor de aankoop van een tijdelijk prepensioen tot 65 of 68 jaar.

Het bestuur heeft in nauwe samenwerking met sociale partners besloten de deelnemers te berichten dat de pensioenspaarkapitalen kunnen worden omgezet naar de pensioenbasisregeling. Deze interne waardeoverdracht is in september 2019 omgezet, behalve voor 40 deelnemers die bezwaar hebben gemaakt.

VPL-regeling

Aan deelnemers geboren op of na 1 januari 1950 en in dienst van de werkgever op 31 december 2005 wordt extra ouderdomspensioen en partnerpensioen toegekend in verband met niet benutte fiscale ruimte over de deelnemersjaren aan de pensioenregeling van het fonds tot aan 1 januari 2006.

Op de eerste dag van de maand waarin de deelnemer de 61-jarige leeftijd bereikt, dan wel op 31 december 2020 indien deze datum is gelegen vóór de eerste dag van de maand waarin de 61-jarige leeftijd wordt bereikt, wordt aan de deelnemer een aanspraak toegekend op een ouderdomspensioen en een bijbehorend partnerpensioen ter grootte van 70% van dat ouderdomspensioen. De aanspraak wordt slechts toegekend wanneer de deelnemer op 31 december 2020 of zoveel eerder dat hij de 61-jarige leeftijd heeft bereikt, tenminste 10 jaar ononderbroken werkzaam is geweest in dienst van de werkgever. Wanneer deelname aan de pensioenregeling eindigt voordat deze aanspraak is toegekend, bestaat er geen recht op dit deel van de toezegging.

Herverzekeringsbeleid

De risico's ten aanzien van de partnerpensioenen, arbeidsongeschiktheidspensioenen en premievrije pensioenopbouw bij arbeidsongeschiktheid zijn door het fonds verzekerd bij een externe, onder toezicht van De Nederlandsche Bank staande, verzekeringsmaatschappij. Per 1 januari 2015 is een nieuwe overeenkomst afgesloten voor een periode van vijf jaar tot en met 31 december 2019. Per 1 januari 2020 is deze stop-loss verzekering voor 5 jaar onder dezelfde voorwaarden verlengd.

Toeslagverlening

Toeslagverlening actieven

Het pensioenfonds streeft ernaar de opgebouwde pensioenrechten van de actieve deelnemers jaarlijks aan te passen aan de loonontwikkeling volgens de Nestlé CAO 1. De toeslagverlening heeft een voorwaardelijk karakter. Dit betekent dat geen recht op toeslagen bestaat en dat het niet zeker is of en in hoeverre in de toekomst toeslagverlening kan plaatsvinden. Een eventuele achterstand in de toeslagverlening kan in principe worden ingehaald.

Toeslagverlening van ingegane en premievrije pensioenen

Het pensioenfonds streeft er tevens naar de ingegane pensioenen en de premievrije pensioenrechten (gewezen deelnemers) jaarlijks aan te passen aan de ontwikkeling van de prijsindex. Ook deze toeslagverlening heeft een voorwaardelijk karakter. Een eventuele achterstand in de toeslagverlening kan in principe worden ingehaald.

6. Overige schulden en overlopende passiva

	31-12-2019	31-12-2018
Derivaten met negatieve waarde	2.288	5.849
Vooruit ontvangen premies VPL-regeling	2.903	2.077
Belastingen en premies	408	432
Nog te betalen pensioenuitkeringen	347	268
Overige schulden	702	617
	<u>6.648</u>	<u>9.243</u>

Alle schulden hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

Belastingen en premies betreft de nog af te dragen loonheffing over december.

De nog te betalen pensioenuitkeringen betreft pensioenuitkeringen van onvindbare pensioengerechtigden die hun pensioen nog niet hebben opgevraagd.

Vooruit ontvangen premies VPL-regeling betreft de over het boekjaar en voorafgaande jaren ontvangen VPL-premies die niet benodigd waren voor inkoop van pensioen in het betreffende jaar. Het verloopoverzicht van de post 'Vooruit ontvangen premies VPL-regeling' is als volgt:

	2019	2018
Verloop vooruit ontvangen premies VPL-regeling		
Stand per 1 januari	2.077	2.034
Ontvangen premies	550	550
Aanwending voor inkoop rechten	-241	-462
Toegekend rendement	517	-45
Stand per 31 december	<u>2.903</u>	<u>2.077</u>

De post derivaten bestaan uit de marktwaarde van valutatermijncontracten en interest- en inflatiederivaten. De post overige schulden betreffen voornamelijk nog te betalen administratie-, advies- en vermogensbeheerkosten.

Alle schulden, met uitzondering van de nog te betalen pensioenuitkeringen en de vooruitontvangen premies VPL-regeling, hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

Risicobeheer en derivaten

Solvabiliteitsrisico

Het fonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het fonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen. Voor het realiseren van deze doelstelling wordt gestreefd naar een toereikende solvabiliteit op basis van de reële waarde van de pensioenverplichtingen.

Het belangrijkste risico voor het fonds is het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat het fonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. De solvabiliteit wordt gemeten zowel op basis van algemeen geldende normen als ook naar de specifieke normen welke door de toezichthouder worden opgelegd. Indien de solvabiliteit van het fonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat het fonds de premie voor de onderneming en deelnemers moet verhogen en het risico dat er geen ruimte beschikbaar is voor een eventuele toeslag van opgebouwde pensioenrechten. In het uiterste geval kan het noodzakelijk zijn dat het fonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten moet verminderen.

De actuele dekkingsgraad heeft zich als volgt ontwikkeld:

	Vermogen	Technische voorzieningen	Dekkingsgraad %
Stand per 31 december 2018	587.375	545.153	107,7
Mutatie	124.578	72.011	7,7
Stand per 31 december 2019	<u>711.953</u>	<u>617.164</u>	<u>115,4</u>

	31-12-2019	31-12-2018
Het surplus/tekort op FTK-grondslagen is als volgt:		
Pensioenverplichtingen	617.164	545.153
Buffers:		
S1 Renterisico	4.465	9.623
S2 Risico zakelijke waarden	112.780	99.592
S3 Valutarisico	34.731	16.336
S4 Grondstoffenrisico	-	-
S5 Kredietrisico	19.052	17.044
S6 Verzekeringstechnisch risico	16.468	14.139
S7 Liquiditeitsrisico	-	-
S8 Concentratierisico	-	-
S9 Operationeel risico	-	-
S10 Actief beheerrisico	10.491	9.204
Diversificatie effect	-66.422	-49.970
Totaal S (vereiste buffers)	<u>131.565</u>	<u>115.968</u>
Vereist vermogen (artikel 132 Pensioenwet)	748.729	661.121
Pensioenvermogen (totaal activa - schulden)	<u>711.953</u>	<u>587.375</u>
Tekort/Tekort	<u>-36.776</u>	<u>-73.746</u>

Het fonds heeft ter afdekking van risico's derivatencontracten afgesloten. Hiermee is bij het bepalen van de vereiste buffers rekening gehouden. Bij de berekening van de buffers past het fonds het standaardmodel van DNB toe, waarbij uitgegaan wordt van het vereist vermogen in evenwichtssituatie, gebaseerd op de strategische asset mix.

Beleid en risicobeheer

Het bestuur beschikt over een aantal beleidsinstrumenten ten behoeve van het beheersen van deze risico's. Deze beleidsinstrumenten betreffen:

- beleggingsbeleid;
- premiebeleid;
- herverzekeringsbeleid;
- toeslagbeleid.

De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten vindt plaats na uitvoerige analyses ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. Daarbij wordt onder meer gebruikgemaakt van ALM-studies. Een ALM-studie is een analyse van de structuur van de pensioenverplichtingen en van verschillende beleggingsstrategieën en de ontwikkeling daarvan in diverse economische scenario's.

De uitkomsten van deze analyses vinden hun weerslag in jaarlijks door het bestuur vast te stellen beleggingsrichtlijnen als basis voor het uit te voeren beleggingsbeleid. De beleggingsrichtlijnen geven normen en limieten aan waarbinnen de uitvoering van het beleggingsbeleid moet plaatsvinden. Ze zijn gericht op het beheersen van de volgende belangrijkste (beleggings)risico's. Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt gebruik gemaakt van derivaten.

Marktrisico's (S1 - S4)

Het marktrisico omvat het renterisico, het prijs(koers)risico, valutarisico en het grondstoffenrisico. Marktrisico omvat de mogelijkheden voor winst of verlies en door een verandering van marktfactoren. Marktfactoren kunnen bijvoorbeeld marktprijzen zijn van aandelen, grondstoffen, vastgoed en private equity (prijsrisico), maar ook valutakoersen (valutarisico) of rentes (renterisico).

De strategie van het fonds met betrekking tot het beleggingsrisico wordt bepaald door de beleggingsdoelstellingen. Het marktrisico wordt op dagelijkse basis beheerst in overeenstemming met de aanwezige beleidskaders en richtlijnen. De overallmarktposities worden periodiek gerapporteerd aan het bestuur.

De mate waarin de beleggingsportefeuille van het fonds gevoelig is voor het prijs- en renterisico is in de volgende alinea weergegeven, vervolgens worden de risico's die het fonds loopt nader toegelicht.

S1 Renterisico

Het renterisico is het risico dat de waarden van de vastrentende waarden en de pensioenverplichtingen wijzigen als gevolg van veranderingen in de marktrente.

De rentegevoeligheid kan worden gemeten door middel van de duration. De duration is de (met de contante waarde van de kasstromen) gewogen gemiddelde resterende looptijd in jaren. De duration geeft aan hoeveel procent bij benadering de reële waarde verandert bij een parallelle verschuiving van de rentecurve met 1 procentpunt. Een hoge duration geeft een hoge gevoeligheid voor veranderingen in de rente weer.

	31-12-2019		31-12-2018	
	Balanswaarde	Duration	Balanswaarde	Duration
Vastrentende waarden (na derivaten)	386.491	20,7	311.750	20,1
Totaal beleggingen	713.863	11,4	588.868	10,7
Pensioenverplichtingen	617.164	18,3	545.153	16,9

Op de balansdatum is de duration van de beleggingen korter dan de duration van de verplichtingen. Er is derhalve sprake van een zogenaamde "duration mismatch". Dit betekent dat bij een rentestijging de waarde van de beleggingen minder snel daalt dan de waarde van de verplichtingen (bij toepassing van de reële marktrentestructuur), waardoor de dekkingsgraad stijgt. Bij een rentedaling zal de waarde van de beleggingen minder snel stijgen dan de waarde van de verplichtingen, waardoor de dekkingsgraad daalt.

Door het fonds zijn contracten aangegaan om het renterisico gedeeltelijk af te dekken. In deze contracten wordt een vaste lange rente geruild tegen een variabele korte rente. Het pensioenfonds ontvangt in dit geval een lange rente, vergelijkbaar met de kasstroom van een langlopende obligatie en betaalt daarvoor een variabele korte rente. Door het afdekken van het renterisico worden wijzigingen in het renteniveau gecompenseerd door de waarde van de onderliggende contracten.

De samenstelling van de vastrentende waarden naar looptijd is als volgt:

	31-12-2019		31-12-2018	
		In %		In %
Resterende looptijd < 1 jaar	62.238	21,6	74.742	29,7
Resterende looptijd > 1 en < 5 jaar	88.911	31,0	63.479	25,2
Resterende looptijd > 5 jaar en < 10 jaar	101.809	35,5	91.600	36,4
Resterende looptijd >10 jaar en < 20 jaar	22.790	7,9	11.730	4,7
Resterende looptijd > 20 jaar	11.340	4,0	10.129	4,0
	<u>287.088</u>	<u>100,0</u>	<u>251.680</u>	<u>100,0</u>

S2 Risico zakelijke waarden

Het risico zakelijke waarden of prijsrisico is het risico van waardeveranderingen door de ontwikkeling van marktprijzen, die wordt veroorzaakt door factoren gerelateerd aan een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren. Omdat alle beleggingen worden gewaardeerd tegen reële waarde waarbij waardeveranderingen onmiddellijk in het saldo van baten en lasten worden verwerkt, zijn alle wijzigingen in marktomstandigheden direct zichtbaar in het beleggingsresultaat. Het prijsrisico wordt gemitigeerd door diversificatie.

	31-12-2019		31-12-2018	
		In %		In %
Specificatie vastgoedbeleggingen naar aard:				
Participaties in vastgoedmaatschappijen	68.071	78,0	54.244	73,3
Participaties in winkelfonds	19.164	22,0	19.748	26,7
	<u>87.235</u>	<u>100,0</u>	<u>73.992</u>	<u>100,0</u>

	31-12-2019		31-12-2018	
	In %		In %	
Specificatie aandelen naar sector:				
Basismaterialen	11.996	5,1	11.698	5,7
Communicatie diensten	15.384	6,5	5.407	2,6
Cyclische consumptiegoederen	24.152	10,2	23.061	11,2
Defensieve consumptiegoederen	20.557	8,5	21.462	10,3
Diversen	-	-	393	0,2
Energie	10.314	4,4	10.722	5,2
Financiële dienstverlening	44.311	18,7	40.198	19,5
Gezondheidszorg	28.219	11,9	24.166	11,7
Industrie	37.022	15,6	28.802	13,9
Nutsbedrijven	6.346	2,7	4.991	2,4
Overig	840	0,4	2.012	1,0
Technologie	37.844	16,0	33.777	16,3
	236.985	100,0	206.689	100,0

	31-12-2019		31-12-2018	
	In %		In %	
Specificatie aandelen naar regio:				
Azië ex Japan	17.432	7,4	12.784	6,2
Europa EU	78.711	33,2	73.746	35,7
Europa niet-EU	18.252	7,7	13.461	6,5
Midden- en Zuid-Amerika	3.409	1,4	2.675	1,3
Noord-Amerika	99.641	42,1	86.747	42,0
Pacific	18.097	7,6	15.952	7,7
Overig	1.416	0,6	1.304	0,6
Niet bekend	27	-	20	-
	236.985	100,0	206.689	100,0

Het fonds heeft er niet voor gekozen om het prijsrisico middels derivaten (gedeeltelijk) af te dekken.

S3 Valutarisico

Het valutarisico is het risico dat de waarde van een financieel instrument zal fluctueren als gevolg van veranderingen in valutawisselkoersen.

De vreemde valutapositie voor en na afdekking door valutaderivaten is als volgt weer te geven:

	Positie voor afdekking	Valuta- derivaten	Nettopositie na afdekking 2019	Nettopositie na afdekking 2018
Amerikaanse Dollar	247.923	-191.469	56.454	47.929
Australische Dollar	5.091	238	5.329	4.856
Canadese Dollar	6.171	-739	5.432	4.811
Zwitserse Frank	11.484	59	11.543	9.878
Deense Kroon	2.155	-	2.155	1.353
Euro	337.964	190.659	528.623	444.010
Brits Pond Sterling	26.052	-3.402	22.650	19.577
Hong Kong Dollar	9.357	75	9.432	8.546
Israëlische Shekel	222	-127	95	77
Japanse Yen	19.510	1.897	21.407	16.231
Noorse Kroon	1.702	-	1.702	1.448
Nieuw Zeelandse Dollar	137	38	175	189
Zweedse Kroon	5.297	-	5.297	4.443
Singaporese Dollar	1.708	-4	1.704	1.055
Overige	35.990	5.876	41.866	26.458
	<u>710.763</u>	<u>3.101</u>	<u>713.864</u>	<u>590.861</u>

S4 Grondstoffenrisico

Het effect van een daling van de waarde van de beleggingen in grondstoffen (commodities) met 35%. Het fonds belegt niet in grondstoffen.

S5 Kredietrisico

Het kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het fonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het fonds (potentiële) vorderingen heeft. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan partijen die obligatieleningen uitgeven, banken waar deposito's worden geplaatst, marktpartijen waarmee "Over The Counter (OTC)"-derivatenposities worden aangegaan en aan bijvoorbeeld herverzekeraars.

Een voor beleggingsactiviteiten specifiek onderdeel van kredietrisico is het settlementrisico. Dit heeft betrekking op het risico dat partijen waarmee het fonds transacties is aangegaan niet meer in staat zijn hun tegenprestatie te verrichten, waardoor het fonds financiële verliezen lijdt.

Beheersing vindt plaats door het stellen van limieten aan tegenpartijen op totaalniveau, dat wil zeggen met inachtneming van alle posities die een tegenpartij heeft ten opzichte van het fonds; het vragen van extra zekerheden zoals onderpand en dergelijke bij hypothecaire geldleningen en het uitlenen van effecten; het hanteren van prudente verstrekkingnormen bij hypothecaire geldleningen. Ter afdekking van het settlementrisico wordt door het fonds alleen belegd in markten waar een voldoende betrouwbaar clearing- en settlementstelsel functioneert. Voordat in nieuwe markten wordt belegd, wordt eerst onderzoek gedaan naar de waarborgen op dit gebied. Met betrekking tot OTC-derivaten wordt door het fonds alleen gewerkt met tegenpartijen waarmee ISDA/CSA-overeenkomsten zijn afgesloten, zodat posities van het fonds adequaat worden afgedekt door onderpand. Er wordt gebruik gemaakt van dagelijkse waarderingen.

	31-12-2019		31-12-2018	
	In %		In %	
Specificatie vastrentende waarden naar sector:				
Staatsobligaties	104.297	36,3	94.356	37,5
Bedrijfsobligaties	181.371	63,2	156.109	62,0
Inflation linked bonds	1.419	0,5	954	0,4
Overige	-	-	261	0,1
	287.087	100,0	251.680	100,0

Ten aanzien van de kredietwaardigheid van de debiteuren van de vastrentende portefeuille kan het volgende overzicht worden gegeven:

	31-12-2019		31-12-2018	
	In %		In %	
AAA	42.124	14,6	47.636	18,9
AA	60.812	21,2	53.914	21,4
A	49.000	17,1	36.632	14,6
BBB	78.046	27,2	58.875	23,4
Lower than BBB	60.928	21,2	53.179	21,1
Not rated	-3.823	-1,3	1.444	0,6
	<u>287.087</u>	<u>100,0</u>	<u>251.680</u>	<u>100,0</u>

Voor de bepaling van de credit rating wordt afhankelijk van beschikbaarheid gebruik gemaakt van S&P en Moody's of Fitch. Instrumenten waarvoor geen rating bij ons bekend is maar welke wel een rating zouden moeten hebben worden ingedeeld in de categorie "Lower than BBB".

S6 Verzekeringstechnisch risico

De belangrijkste verzekeringstechnische risico's zijn de risico's van langlevens, overlijden arbeidsongeschiktheid en het toeslagrisico.

Langlevensrisico

Het langlevensrisico is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld verondersteld wordt bij de bepaling van de technische voorziening. Als gevolg hiervan volstaat de opbouw van het pensioenvermogen niet voor de uitkering van de pensioenverplichting.

Overlijdensrisico

Het overlijdensrisico betekent dat het fonds in geval van overlijden mogelijk een nabestaandenpensioen moet toekennen waarvoor door het fonds geen voorzieningen zijn getroffen. Dit risico kan worden uitgedrukt in risicokapitalen. Om dit risico te verminderen heeft het fonds een deel hiervan herverzekerd bij een externe onder toezicht van DNB staande verzekeringsmaatschappij. Dit is een stop-loss contract met een looptijd tot en met 31 december 2019, waarbij ook het arbeidsongeschiktheidsrisico is herverzekerd. Per 1 januari 2020 is deze stop-loss verzekering voor 5 jaar onder dezelfde voorwaarden verlengd.

Arbeidsongeschiktheidsrisico

Het arbeidsongeschiktheidsrisico betreft het risico dat het fonds voorzieningen moet treffen voor premievrijstelling bij invaliditeit en het toekennen van een arbeidsongeschiktheidspensioen (schadereserve). Voor dit risico wordt jaarlijks een risicopremie in rekening gebracht. Het verschil tussen de risicopremie en de werkelijke kosten wordt verwerkt via het resultaat. De actuariële uitgangspunten voor de risicopremie worden periodiek herzien.

Toeslagrisico

Het bestuur van het fonds heeft de ambitie om toeslagen op pensioen toe te kennen in relatie tot de algemene prijsontwikkeling. De mate waarin dit kan worden gerealiseerd is afhankelijk van de ontwikkelingen in de rente, rendement, looninflatie en demografie (beleggings- en actuariële resultaten). Uitdrukkelijk wordt opgemerkt dat de toeslagverlening voorwaardelijk is.

De zogenaamde reële dekkingsgraad geeft inzicht in de mate waarin toeslagen kunnen worden toegekend (ook wel aangeduid als toeslagruimte). Voor het bepalen van de reële dekkingsgraad worden onvoorwaardelijke nominale pensioenverplichtingen verdisconteerd tegen een reële, in plaats van nominale, rentetermijnstructuur. Omdat er op dit moment geen markt voor financiële instrumenten aanwezig is waaruit de reële rentetermijnstructuur kan worden afgeleid, wordt gebruik gemaakt van een benaderingswijze.

De nominale rente kan worden verminderd met een bepaald (vast) percentage dat de toeslagambitie op lange termijn weergeeft. Ook kan gebruik worden gemaakt van de verwachte loon- of prijsinflatie (afhankelijk van de bepalingen omtrent toeslagverlening in het reglement).

S7 Liquiditeitsrisico

Het liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen. Hierdoor kan het fonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen voldoen. Waar de overige risicocomponenten vooral de langere termijn betreffen (solvabiliteit), gaat het hierbij om de kortere termijn. Dit risico wordt beheerst door in het strategische en tactische beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities. Er wordt eveneens rekening gehouden met de directe beleggingsopbrengsten en andere inkomsten zoals premies.

Uit 2019 zijn er voldoende beleggingen, die onmiddellijk zonder waardeverlies te gelde kunnen worden gemaakt om eventuele onvoorziene uitstroom van geldmiddelen te financieren. Het fonds beschikt over een cash flow planning die jaarlijks wordt afgestemd met de fiduciair manager.

S8 Concentratierisico

In het algemeen geldt dat concentratierisico kan optreden als een adequate spreiding van activa en passiva ontbreekt. Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie van de portefeuille in regio's, economische sectoren of tegenpartijen. Een portefeuille van beleggingen die sterk sectorgebonden is, kan door deze sectorconcentratie een verhoogd risico lopen. Indien aandelen in dezelfde sector worden aangehouden is sprake van een cumulatief concentratierisico.

Grote posten zijn aan te duiden als een vorm van concentratierisico. Om te bepalen welke posten hieronder vallen, moeten per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur worden gesommeerd. Als grote post wordt aangemerkt elke post die meer dan 2% van het balanstotaal uitmaakt. Concentratierisico is gemeten naar concentratie van een land of bij een tegenpartij.

Dit betreft per 31 december 2019 (geen posten) (percentage ten opzichte van het balanstotaal ultimo 2019 respectievelijk ultimo 2018):

	31-12-2019		31-12-2018	
	In %		In %	
Nederland	-	-	20.913	3,5
Duitsland	-	-	12.344	2,1
	-	-	33.257	5,6

Om concentratierisico's in de beleggingsportefeuille te beheersen maakt het bestuur gebruik van diversificatie en limieten voor beleggen in landen, regio's, sectoren en tegenpartijen. Deze uitgangspunten zijn door het fonds vastgesteld op basis van de ALM-studie. De uitgangspunten zijn vastgelegd in de contractuele afspraken met de vermogensbeheerders en het bestuur monitort op kwartaalbasis de naleving hiervan.

Naast concentraties in de beleggingsportefeuille kan ook sprake zijn van concentraties in de verplichtingen en de uitvoering. De belangrijkste vorm van concentratierisico in de verplichtingen van het fonds is de demografische opbouw van de deelnemers. Gegeven de aard is dit risico niet te beïnvloeden.

Bij de bepaling van het vereist vermogen past het fonds het standaardmodel van DNB toe. In dat model wordt het concentratierisico vooralsnog op nihil gesteld.

S9 Operationeel risico

Het operationeel risico is het risico van een onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Dergelijke risico's worden door het fonds beheerst door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering betrokken zijn op gebieden zoals interne organisatie, procedures, processen en controles, kwaliteit geautomatiseerde systemen, enzovoorts. Deze kwaliteitseisen worden periodiek getoetst door het bestuur.

Het bestuur voert periodiek gesprekken met haar uitvoerders waarin de voortgang en performance worden geëvalueerd. De pensioenadministratie is uitbesteed aan Achmea Pensioenservices en de financiële- en beleggingsadministratie is uitbesteed aan Caceis. Met beide uitvoerders is een overeenkomst afgesloten waarin de werkzaamheden en performancenormen zijn beschreven in een Service Level Agreement (SLA). Periodiek vindt evaluatie plaats. De matching portefeuille (afdekking rente- en valutarisico) is uitbesteed aan Cardano. Deze drie organisaties beschikken over een recent ISAE 3402 type II rapport. Ook van de meeste vermogensbeheerders is over 2019 een ISAE 3402 of vergelijkbaar rapport ontvangen.

Systeemrisico

Het systeemrisico betreft het risico dat het mondiale financiële systeem (de internationale markten) niet langer naar behoren functioneert waardoor beleggingen van het fonds niet langer verhandelbaar zijn en zelfs, al dan niet tijdelijk, hun waarde kunnen verliezen. Net als voor andere marktpartijen, is dit risico voor het fonds niet beheersbaar.

Specifieke financiële instrumenten (derivaten)

Voor de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt tevens gebruikgemaakt van financiële derivaten. Als hoofdregel geldt, dat derivaten uitsluitend worden gebruikt voor zover dit passend is binnen het algemene beleggingsbeleid. De portefeuillestructuur en het risicoprofiel, berekend inclusief de economische effecten van derivaten, dienen zich binnen de door het bestuur vastgestelde grenzen (limieten) te bevinden.

Het fonds gebruikt derivaten hoofdzakelijk om de hiervoor vermelde vormen van marktrisico zo veel mogelijk af te dekken. Een van de belangrijkste risico's bij derivaten is het kredietrisico. Dit is het risico dat tegenpartijen niet aan hun betalingsverplichtingen kunnen voldoen. Dit risico wordt beperkt door alleen transacties aan te gaan met te goeder naam en faam bekend staande partijen. Bovendien geldt dat zoveel mogelijk wordt gewerkt met onderpand.

Gebruik kan worden gemaakt van onder meer de volgende instrumenten.

- Valutatermijncontracten: dit zijn met individuele banken afgesloten contracten waarbij de verplichting wordt aangegaan tot het verkopen van een valuta en de aankoop van een andere valuta, tegen een vooraf vastgestelde prijs en op een vooraf vastgestelde datum. Door middel van valutatermijncontracten worden valutarisico's afgedekt.
- Renteswaps: dit betreft met individuele banken afgesloten contracten waarbij de verplichting wordt aangegaan tot het uitwisselen van rentebetalingen over een nominale hoofdsom. Door middel van swaps kan het fonds de rentegevoeligheid van de portefeuille beïnvloeden.

S10 Actief beheerrisico

Het actief beheerrisico heeft betrekking op de ruimte om bij de uitvoering van het beleggingsbeleid af te wijken van de strategisch nageleefde portefeuille. De mate van actief beheer is bepaald aan de hand van de tracking error ten opzichte van de voor de portefeuille vastgestelde benchmark.

Verbonden partijen

Identiteit van verbonden partijen

Er is sprake van een relatie tussen de verbonden partijen tussen het fonds en de sponsor, de aangesloten ondernemingen en hun bestuurders. Er wordt niet rechtstreeks belegd in aandelen van de sponsor Nestlé.

Transacties met bestuurders

De meeste bestuurders nemen deel aan de pensioenregeling van het fonds op basis van de voorwaarden van het pensioenreglement. Een van de bestuursleden is als externe deskundige in het bestuur benoemd en neemt geen deel aan de pensioenregeling. Bestuurders in dienst van de sponsor ontvangen geen beloning van het fonds. De bestuurders zonder een dienstverband ontvangen per bestuursvergadering vacatiegeld en voor speciale projecten wordt een vergoeding betaald. Er zijn geen leningen verstrekt aan bestuurders noch is er sprake van vorderingen op (voormalige) bestuurders. Alle bestuurders hebben verklaard dat zijzelf, hun partner en/of familieleden geen transacties hebben verricht met het fonds.

Overige transacties met verbonden partijen

Inzake de uitvoeringsovereenkomst tussen fonds en werkgever met betrekking tot de financiering van de aanspraken en de uitvoering van de regeling is het volgende relevant:

- Werkgever is verplicht binnen 1 maand na ingang van de pensioenovereenkomst de werknemer aan te melden bij het fonds. Deze aanmelding dient vergezeld te gaan van alle voor het fonds relevante gegevens betreffende de werknemer.
- De werkgever is verplicht de premiebijdragen van zowel de werknemer als de werkgever binnen 10 dagen na afloop van de maand aan het fonds af te dragen, bij te late betaling is de werkgever een interestvergoeding verschuldigd. Met de werkgeverspremie wordt verrekend een vergoeding voor de uitvoeringskosten zoals overeengekomen tussen de werkgever en het fonds, deze vergoeding bedraagt 200.000 euro per jaar.
- De werkgever heeft geen andere verplichtingen dan het voldoen van de premies en heeft dus geen verplichting tot bijstorting in geval van onderdekking of reservetekort bij het fonds.
- Indien het bedrijfsbelang dit noodzakelijk maakt kan de werkgever de betaling van de premie staken. Werkgever heeft de verplichting de werknemers hiervan onmiddellijk in kennis te stellen. De verworven aanspraken zullen niet worden aangetast.

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Private equity

Een deel van het vermogen van het fonds is belegd in private equity fund of funds. Ten behoeve van deze beleggingen heeft het fonds zich verplicht 24,0 miljoen in te leggen.

Onderstaande tabel geeft een specificatie per 31 december 2019:

	Commitment	Capital calls	Unfunded
Robusta PE	20.000	17.600	2.400
Harbourvest Venture	4.000	3.840	160
Totaal	24.000	21.440	2.560

Langlopende contractuele verplichtingen

Het fonds heeft een uitbestedingsovereenkomst afgesloten met Achmea Pensioenservices N.V. voor het verrichten van de financiële, deelnemers- en uitkeringenadministratie en communicatie met ingang van 1 januari 2019 voor een periode van 5 jaar. De te betalen jaarlijkse vaste vergoeding voor reguliere werkzaamheden bedraagt 442 incl. BTW. De totale verplichting voor de resterende looptijd per 31 december 2019 bedraagt in totaal 1.768 incl. BTW.

Indexatie rechten ex-Carnation

Het fonds heeft de verplichting om de rechten van deelnemers en oud-deelnemers, welke zijn ondergebracht bij een verzekeraar te indexeren, indien het bestuur van Alliance besluit tot indexatie van de rechten van deelnemers van Alliance. In 2019 waren de lasten van deze indexatie 44.

VPL-rechten

De niet in de balans opgenomen verplichtingen met betrekking tot de voorwaardelijke pensioenaanspraken betreft de zogenaamde VPL-rechten (bijlage III bij het pensioen reglement). Deze voorwaardelijke verplichting is uitsluitend van toepassing voor op 31 december 2005 actieve deelnemers waarvan het dienstverband niet voortijdig is beëindigd. De inkoop van voorwaardelijke verplichtingen met betrekking tot VPL loopt door tot en met 31 december 2020. Deze verplichtingen worden in de komende jaren gefinancierd uit de premiebijdragen. Het inverdienen van de pensioenrechten zorgt voor een daling van deze post. De daling van de marktrente zorgt voor de stijging van deze verplichtingen.

Belangrijke gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn na de balansdatum geen gebeurtenissen geweest van dien aard dat een wezenlijk ander beeld zou ontstaan van de financiële positie per einde 2019 dan op grond van dit jaarrapport kan worden verkregen.

De uitbraak van het coronavirus gedurende de eerste maanden van 2020 heeft grote gevolgen voor de wereldwijde economie. Op 11 maart 2020 heeft de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) de uitbraak van het COVID-19 virus officieel bestempeld als een pandemie. De gevolgen van de uitbraak van het coronavirus worden aangemerkt als gebeurtenissen na balansdatum en hebben geen invloed op de jaarrekening 2019. Omdat in vele landen verregaande maatregelen zijn getroffen wordt omvangrijke economische schade verwacht. De beurskoersen zijn in maart 2020 aanzienlijk gedaald en daardoor is ook de dekkingsgraad van het pensioenfonds aan het einde van het eerste kwartaal van 2020 aanzienlijk gedaald ten opzichte van eind 2019.

De daling van 115,4% eind 2019 tot 99,8% eind maart 2020 heeft niet geleid tot het in werking treden van het financieel crisisplan. In april 2020 herstelde de dekkingsgraad zich weer enigszins tot 104,0%. Bij het opmaken van de jaarstukken is de volledige impact van de uitbraak van het coronavirus nog niet duidelijk. Dit zal namelijk mede afhangen van de wijze waarop de uitbraak van het coronavirus kan worden beheerst. Door de grote onzekerheid is het moeilijk om de verschillende scenario's in kaart te brengen.

De beheerste en integere bedrijfsvoering van het fonds komt echter niet in gevaar. De diverse organisaties waaraan de taken van het fonds zijn uitbesteed hebben de noodzakelijke maatregelen genomen om de voortgang van de activiteiten in stand te houden. Voorts heeft het fonds aanvullende maatregelen genomen om de liquiditeitspositie op orde te houden en de uitbetaling van de pensioenuitkeringen te kunnen waarborgen.

Het fonds verwacht geen problemen met de betaling van de pensioenpremie door de werkgever aangezien sprake is van een solvabele onderneming. Het fonds is een lange termijn belegger en volgt de beleggingscyclus uit het beleggingsplan 2020, tenzij er een onvoorziene impact is door deze coronacrisis.

6 TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

(x € 1.000)

7. Premiebijdragen voor risico pensioenfonds (van werkgevers en werknemers)

	2019	2018
Premiebijdragen werkgevers	8.141	8.332
Premiebijdragen werknemers	2.786	2.107
Totale premie exclusief VPL-regeling	10.927	10.439
Premiebijdragen werkgevers VPL-regeling	241	462
Totale premie (incl. VPL)	11.168	10.901

Van de totale ontvangen premie voor VPL-inkoop ad 550 is 241 (2018: 462) gebruikt voor de inkoop van VPL-aanspraken. Het overschot is op de balans opgenomen onder 'vooruit ontvangen premies VPL'

De totale bijdrage van de werkgever bedraagt 15% (2018: 15%) van de pensioengevende salarissen plus 0,25% van de salarissom. De werknemerspremie bedraagt 7,25% (2018: 7,25%) van het pensioengevend salaris minus de franchise.

De kostendeekkende, gedempte kostendeekkende en feitelijke premie volgens artikel 130 van de Pensioenwet zijn als volgt:

	2019	2018
Kostendeekkende premie	15.151	14.071
Gedempte kostendeekkende premie	8.393	8.178
Feitelijke premie (incl. premie VPL-regeling)	11.168	10.901

De kostendeekkende premie wordt bepaald aan de hand van de rentetermijnstructuur en bestaat uit de volgende componenten:

- de actuariële benodigde premie voor de inkoop van nieuwe pensioenverplichtingen en risicopremies
- een opslag voor uitvoeringskosten;
- een opslag voor het in stand houden van het eigen vermogen.

De samenstelling van de kostendeekkende premie is als volgt:

	2019	2018
Benodigd voor nieuwe aanspraken en risicopremies	11.453	10.386
Solvabiliteitsopslag (Vereist Eigen Vermogen)	2.527	2.400
Kostenopslag	1.171	1.285
	15.151	14.071

De benodigde solvabiliteitsopslag wordt berekend over de actuariële premie voor de onvoorwaardelijke onderdelen van de pensioentoezegging, inclusief de herverzekeringspremies. De gehanteerde solvabiliteitsopslag bedraagt 21,6%. In 2018 bedroeg deze 22,7%.

De gedempte kostendeekkende premie is bepaald op basis van een disconteringsvoet van 3% en bestaat uit dezelfde componenten als de kostendeekkende premie. De gedempte kostendeekkende premie is lager dan de kostendeekkende premie zonder demping van de disconteringsvoet.

De samenstelling van de gedempte kostendeekkende premie is als volgt:

	2019	2018
Benodigd voor nieuwe aanspraken en risicopremies	3.704	3.227
Premies bestemd voor voorwaardelijke toeslagverlening	2.861	3.068
Solvabiliteitsopslag (Vereist Eigen Vermogen)	816	745
Kostenopslag	1.012	1.138
	<u>8.393</u>	<u>8.178</u>

De feitelijke premie is de werkelijk van werkgevers en werknemers ontvangen premie.

De samenstelling van de feitelijke premie is als volgt:

	2019	2018
Benodigd voor nieuwe aanspraken en risicopremies	3.704	3.227
Bestemd voor voorwaardelijke toeslagverlening	2.861	3.068
Solvabiliteitsopslag (Vereist Eigen Vermogen)	816	745
Kostenopslag	1.012	1.138
	<u>8.393</u>	<u>8.178</u>
Risico-opslag conform Abtn	2.534	2.261
Werkgeversbijdrage VPL	241	462
	<u>11.168</u>	<u>10.901</u>

8. Beleggingsresultaten voor risico pensioenfondsen

2019	Directe beleggings-opbrengsten	Indirecte beleggings-opbrengsten	Kosten van vermogens-beheer	Totaal
Vastgoedbeleggingen	647	11.339	-	11.986
Aandelen	1.307	55.587	-	56.894
Vastrentende waarden	2.232	15.749	-	17.981
Derivaten	5.900	41.127	-	47.027
Private Equity	-	2.842	-	2.842
Overige opbrengsten en lasten	-	-	-1.428	-1.428
	<u>10.086</u>	<u>126.644</u>	<u>-1.428</u>	<u>135.302</u>
Af: Rendementstoerekening VPL				-517
				<u>134.785</u>

2018	Directe beleggings- opbrengsten	Indirecte beleggings- opbrengsten	Kosten van vermogens- beheer	Totaal
Vastgoedbeleggingen	456	354	-	810
Aandelen	747	-16.356	-	-15.609
Vastrentende waarden	2.211	-7.002	-	-4.791
Derivaten	5.838	-1.308	-	4.530
Private Equity	318	1.932	-	2.250
Overige opbrengsten en lasten	-	-	-1.325	-1.325
	<u>9.570</u>	<u>-22.380</u>	<u>-1.325</u>	<u>-14.135</u>
Af: Rendementstoerekening VPL				45
				<u>-14.090</u>

9. Overige baten

	2019	2018
Overige baten	<u>117</u>	<u>1</u>

De bate betreft een correctie op een balanspost inzake de premie.

10. Pensioenuitkeringen

	2019	2018
Prepensioen	947	928
Ouderdomspensioen	13.990	14.292
Nabestaandenpensioen	4.629	4.582
Invalideitpensioen	178	155
Afkopen pensioen	31	436
WAO-hiaatpensioen	7	40
	<u>19.782</u>	<u>20.433</u>

De post afkopen is de afkoop van pensioenen die lager zijn dan € 484,09 (2018: € 474,11) per jaar overeenkomstig de Pensioenwet (artikel 66).

De per 1 januari 2019 toegepaste verhoging bedraagt 0,47% voor de pensioengerechtigden. De per 1 januari 2018 toegepaste verhoging voor de pensioengerechtigden bedraagt 0,15%.

11. Pensioenuitvoeringskosten

	2019	2018
Pensioenadministratie	653	713
Communicatie met deelnemers	31	68
Bestuur en secretariaat	200	200
Bestuurskosten op basis van vergoedingsregeling	23	24
Actuariskosten	213	196
Accountantskosten	69	39
Overige advieskosten	99	186
Toezichtskosten (DNB, AFM, Visitatie)	57	60
Opleidingskosten	16	21
Overige kosten	18	21
	<u>1.379</u>	<u>1.528</u>
Aantal deelnemers (actieven en pensioengerechtigden)	3.324	3.393
Kosten per deelnemer (in €)	415	450

Honoraria onafhankelijke accountant

	Onafhankelijke accountant	Overig netwerk	Totaal
2019			
Controle van de jaarrekening	66	-	66
Andere controlewerkzaamheden	3	-	3
Fiscale advisering	-	-	-
Andere niet-controle diensten	-	-	-
	<u>69</u>	<u>-</u>	<u>69</u>

In de kosten van 2019 is nog een slotdeclaratie van 2018 opgenomen ad 20. De andere controlewerkzaamheden hebben betrekking op de transitie.

	Onafhankelijke accountant	Overig netwerk	Totaal
2018			
Controle van de jaarrekening	39	-	39
Andere controlewerkzaamheden	-	-	-
Fiscale advisering	-	-	-
Andere niet-controle diensten	-	-	-
	<u>39</u>	<u>-</u>	<u>39</u>

In bovenstaande opstelling is de methode gehanteerd waarbij wordt opgegeven de in het boekjaar ten laste gebrachte totale honoraria voor onderzoek van de jaarrekening en verslagstaten en de totale honoraria voor andere controleopdrachten, uitgevoerd door de onafhankelijke accountant. Deze werkzaamheden zijn zowel in 2019 als 2018 uitgevoerd door Mazars Accountants N.V.

Overeenkomstig artikel 96 van de Pensioenwet wordt vermeld dat:

- het fonds in het boekjaar 2019 geen dwangsommen en boetes zijn opgelegd;
- het fonds in het boekjaar 2019 geen aanwijzing als bedoeld in artikel 171 van de Pensioenwet is gegeven;
- in het boekjaar 2019 geen bewindvoerder als bedoeld in artikel 173 van de Pensioenwet is aangesteld.

Bezoldiging bestuurders

Bestuurders in dienst van de sponsor ontvangen geen beloning van het fonds. De bestuurders zonder een dienstverband ontvangen per bestuursvergadering vacatiegeld en voor speciale projecten wordt een vergoeding betaald. Afgezien hiervan zijn geen bezoldigingen toegekend.

12. Mutatie technische voorzieningen voor risico pensioenfonds

	2019	2018
Pensioenopbouw	11.780	10.967
Toeslagen	5.159	877
Rentetoevoeging	-1.266	-1.368
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-19.786	-20.476
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	-435	-450
Wijziging marktrente	77.187	21.033
Inkoop prepensioen uit prepensioenkapitalen	8.043	1.035
Saldo van inkomende en uitgaande waardeoverdrachten	-165	566
Wijziging actuariële uitgangspunten	1.145	-5.481
Overige wijzigingen	-1.604	-668
	<u>80.058</u>	<u>6.035</u>

Pensioenopbouw

Onder pensioenopbouw is opgenomen de actuariel berekende waarde van de diensttijdopbouw. Dit is het effect op de voorziening pensioenverplichtingen van de in het verslagjaar opgebouwde nominale rechten ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen. Verder is hierin begrepen het effect van de individuele salarisontwikkeling.

Toeslagen

Deze post bestaat uit de lasten van de in het boekjaar toegekende toeslagen uit hoofde van de voorwaardelijke toeslagverlening. De per 1 januari 2019 toegepaste verhoging bedraagt 0,56% voor actieven en 0,47% voor de slapers en de pensioengerechtigden. De per 1 januari 2020 toegepaste verhoging bedraagt 0,50% voor actieven en 0,39% voor de slapers en de pensioengerechtigden. Deze verhogingen zijn ten laste van het behaalde resultaat over 2019 gebracht.

Rentetoevoeging

De voorziening pensioenverplichtingen is in het boekjaar opgerent met -0,235% (2018: -0,260%). Dit is de 1-jaarsrente uit de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur per 31 december 2018.

Onttrekking voor pensioenuitkeringen

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuariel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de uitbetaling van pensioenen in de verslagperiode.

Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten

Verwachte toekomstige pensioenuitvoeringskosten (in het bijzonder excassokosten) worden vooraf actuariel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de verwachte uitvoeringskosten in de verslagperiode.

Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening pensioenverplichtingen is het saldo van overgedragen pensioenverplichtingen (uitgaande waardeoverdrachten) en overgenomen pensioenverplichtingen (inkomende waardeoverdrachten).

Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de actuele waarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt verantwoord onder het hoofd wijziging marktrente.

Wijziging actuariële uitgangspunten

In 2019 is de excassokostenopslag gewijzigd van 2,2% naar 2,5%. Het resultaat in verband met deze wijziging bedraagt -/ - 1.795. Verder worden bij het berekenen van de voorziening voor niet-opgevraagde pensioenen in 2019 voor het eerst vindkansen toegepast. Het resultaat in verband met deze wijziging bedraagt 650.

Inkoop prepensioen uit prepensioenkapitalen

In 2019 is het merendeel van de kapitalen uit de prepensioenspaarregeling omgezet in een levenslang ouderdomspensioen met ingangleeftijd 65 jaar met een bijbehorend levenslang partnerpensioen.

Inkoop uit hoofde van VPL-regeling

In 2019 is een bedrag van 245 (2018: 461) toegekend aan pensioenaanspraken uit hoofde van de VPL-regeling. Dit betreft de inkoop van de onvoorwaardelijke pensioenrechten.

Overige wijzigingen

	2019	2018
Resultaat op kanssystemen:		
Resultaat op sterfte	-636	-844
Resultaat op arbeidsongeschiktheid	-471	191
Resultaat op mutaties	-497	-171
Resultaat op overige technische grondslagen	-	-186
Resultaat andere wijziging van pensioenregeling	-	342
	<u>-1.604</u>	<u>-668</u>

Mutatie overige technische voorzieningen

13. Saldo overdrachten van rechten voor risico pensioenfonds

	2019	2018
Inkomende waardeoverdrachten	-26	-821
Uitgaande waardeoverdrachten	55	225
Uitgaande waardeoverdrachten kleine wettelijke	129	-
	<u>158</u>	<u>-596</u>

Dit betreft de ontvangst van of betaling aan fonds of pensioenverzekeraar van respectievelijk de vorige of nieuwe werkgever van de contante waarde van premievrije pensioenaanspraken van deelnemers die tot de ontslagdatum zijn opgebouwd. De ontvangen koopsommen worden aangewend voor de inkoop van extra dienstjaren.

	2019	2018
Wijziging technische voorziening inzake overdracht van rechten:		
- toevoeging aan de technische voorzieningen	29	759
- onttrekking aan de technische voorzieningen	-194	-199
	<u>-165</u>	<u>560</u>

	2019	2018
Het resultaat op de waardeoverdrachten is als volgt:		
- overgenomen pensioenverplichting	-3	62
- overgedragen pensioenverplichting	10	-26
	<u>7</u>	<u>36</u>

14. Herverzekeringen

	2019	2018
Herverzekeringspremies	<u>145</u>	<u>87</u>

Herverzekeringspremies worden betaald aan een verzekeringsmaatschappij ter dekking van het overlijdensrisico en het arbeidsongeschiktheidsrisico.

15. Overige lasten

	2019	2018
Incidentele lasten	-	14
Negatieve creditrente bankrekening	28	6
	<u>28</u>	<u>20</u>

Belastingen

De activiteiten van het fonds zijn vrijgesteld van belastingheffing in het kader van de vennootschapsbelasting. Wel wordt door het fonds btw afgedragen over vermogensbeheerdiensten uit het buitenland.

Bestemming saldo van baten en lasten

Ten aanzien van de bestemming van het saldo van baten en lasten is geen bepaling opgenomen in de statuten van het fonds. Het saldo van de baten en lasten wordt toegevoegd aan of ten laste gebracht van de reserves. Het resultaat over het boekjaar is toegevoegd aan de algemene reserve.

Vaststelling van de jaarrekening door het bestuur

Het bestuur van Stichting Pensioenfonds Alliance heeft de jaarrekening 2019 vastgesteld in de vergadering van 9 juni 2020.

Amsterdam, 9 juni 2020

STICHTING PENSIOENFONDS ALLIANCE,

Namens het Bestuur

Vertegenwoordigers van de werkgevers

G. Griffioen, voorzitter

mw. C.H.M. Raats

M. Schreurs

F.F. Albrecht

Vertegenwoordigers van de werknemers
en pensioengerechtigden

M.G. Leenstra

H.J.A. van de Kamer

mw. A. van Geluk

OVERIGE GEGEVENS

7 ACTUARIËLE VERKLARING

Opdracht

Door Stichting Pensioenfonds Alliance te Amstelveen is aan Triple A – Risk Finance Certification B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2019.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaire ben ik onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds Alliance, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 2.936.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 86.000 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeel van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- de technische voorzieningen, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen toereikend zijn vastgesteld;
- de kostendeekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend vastgesteld. Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum lager dan het wettelijk vereist eigen vermogen, maar hoger dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van artikel 132 (vereist eigen vermogen).

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is lager dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen, doch hoger dan de dekkingsgraad bij het minimaal vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds Alliance is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening niet voldoende, omdat het aanwezig eigen vermogen lager is dan het vereist eigen vermogen.

In het kader van dit oordeel wijs ik op de ontwikkelingen na balansdatum als gevolg van de Coronacrisis, zoals die door het pensioenfonds in het jaarverslag zijn toegelicht.

Amsterdam, 9 juni 2020

drs. Pieter Heesterbeek AAG

verbonden aan Triple A – Risk Finance Certification B.V.

8 CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan het bestuur van Stichting Pensioenfonds Alliance

VERKLARING OVER DE IN HET JAARVERSLAG OPGENOMEN JAARREKENING 2019

ONS OORDEEL

Wij hebben de jaarrekening 2019 van Stichting Pensioenfonds Alliance (hierna ook: "het pensioenfonds") te Amsterdam gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Pensioenfonds Alliance op 31 december 2019 en van de staat van baten en lasten over 2019 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2019;
2. de staat van baten en lasten over 2019; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

DE BASIS VOOR ONS OORDEEL

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van het pensioenfonds zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

BENADRIUKING GEVOLGEN VAN DE CORONACRISIS

Wij vestigen de aandacht op het onderdeel "Gebeurtenissen na balansdatum" op bladzijde 90 van de toelichting op de jaarrekening waarin het bestuur van het pensioenfonds uiteenzet wat haar inschatting is ten aanzien van de gevolgen van de Coronacrisis op het pensioenfonds. Ons oordeel is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheid.

MATERIALITEIT

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 3.558.000. De materialiteit is vastgesteld op basis van een percentage van 0,5% van de som van het stichtingskapitaal, de reserves en technische voorzieningen. Wij hebben voor deze grondslag gekozen gelet op het feit deze bepalend is bij de berekening van de (beleids-)dekkingsgraad. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn. Wij zijn met het bestuur overeengekomen dat wij aan het bestuur tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven € 107.000 rapporteren, alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

DE KERNPUNTEN VAN ONZE CONTROLE

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met het bestuur gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot deze kernpunten bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel. Onze bevindingen ten aanzien van de individuele kernpunten moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen over deze kernpunten.

Beschrijving kernpunt	Samenvatting uitgevoerde werkzaamheden
Waardering van beleggingen De beleggingen zijn een significante post op de balans van het pensioenfonds en bestaan uit beleggingen in niet-beursgenoteerde beleggingsfondsen en derivaten. In de toelichting op de balans per 31 december 2019 heeft het pensioenfonds de gehanteerde waarderingmethoden en belangrijke veronderstellingen voor waardering van de beleggingen uiteengezet. De beoordeling van de reële waarde van deze beleggingen is significant voor onze controle, mede omdat de waardering (deels) gebaseerd is op modellen en subjectieve elementen bevat.	Onze controlewerkzaamheden omvatten onder andere het: • oordelen van de juiste werking van interne beheersingsmaatregelen bij Caceis, die belast is met het voeren van de beleggingsadministratie en bewaring van de beleggingen. Voor zover relevant en mogelijk hebben wij gebruikgemaakt van de ISAE 3402 type II rapportage van Caceis; • voor beleggingen in beursgenoteerde effecten: het afstemmen van de juiste waardering door 're-pricing' uit te voeren; • voor beleggingen in beleggingsfondsen: vaststellen dat de waarderinggrondslagen van de beleggingsfondsen vergelijkbaar zijn met die van het pensioenfonds en dat de waarde per participatie volgens de laatste jaarrekening overeenkomt met de door het pensioenfonds gehanteerde waarde. Voor zover geen recente jaarrekening beschikbaar is: verrichten van andere werkzaamheden, waaronder 'backtesting'; • voor de derivaten: beoordelen of de gehanteerde waarderingmethoden en -technieken geschikt zijn om de marktwaarde van deze beleggingen te bepalen. Verder het beoordelen van de uitkomsten van de waarderingmodellen waarbij tevens een eigen waarderingsspecialist is ingezet; • toetsen of de in de jaarrekening opgenomen toelichting adequaat is gegeven de geldende verslaggevingsregels.
Waardering van de technische voorzieningen De technische voorzieningen dienen ter dekking van de belangrijkste verplichtingen van het pensioenfonds volgens uit toegezegde pensioenen. In de toelichting op de jaarrekening geeft het pensioenfonds de gehanteerde waarderinggrondslagen weer. Tevens is in de jaarrekening de gevoeligheid van de berekening van de technische voorzieningen voor schattingen en onzekerheden uiteengezet.	Bij de vaststelling van de adequate waardering, waaronder de toereikendheid, van de technische voorzieningen hebben wij gebruik gemaakt van de uitkomsten van de werkzaamheden van de certificerende actuaire. Om dit te kunnen doen hebben wij onder andere instructies gegeven aan de certificerende actuaire en hebben wij de bevindingen en het certificeringsrapport met hem besproken. Door ons is tevens nagegaan of: • de administratieve basisgegevens van deelnemers, slapers en pensioengerechtigden, die door de certificerende actuaire worden gehanteerd bij het certificeren van de actuariële berekening van de

	technische voorziening voor pensioenverplichtingen, in alle van materieel van belang zijnde aspecten juist, volledig en in overeenstemming met de pensioenregelingen door de uitvoeringsorganisatie zijn opgesteld; • de toegepaste methodiek ter bepaling van de voorziening aanvaardbaar is, gegeven de karakteristieken van de verzekerde risico's; • de door het bestuur gebruikte aannames en schattingen in overeenstemming zijn met de gekozen actuariële grondslagen, voldoende zijn onderbouwd en juist zijn toegepast; • de interne beheersing met betrekking tot de volledigheid van de aangesloten deelnemers is geborgd; • de interne beheersing met betrekking tot mutatieverwerking in de pensioenadministratie is geborgd.
--	--

VERKLARING OVER DE IN HET JAARVERSLAG OPGENOMEN ANDERE INFORMATIE

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit het bestuursverslag en de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

BESCHRIJVING VAN VERANTWOORDELIJKHEDEN INZAKE DE JAARREKENING

VERANTWOORDELIJKHEDEN VAN HET BESTUUR INZAKE DE JAARREKENING

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW). In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of het pensioenfonds in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om het pensioenfonds te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of het pensioenfonds haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

ONZE VERANTWOORDELIJKHEDEN VOOR DE CONTROLE VAN DE JAARREKENING

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van het pensioenfonds;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of het pensioenfonds haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat het pensioenfonds haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bevestigen aan het bestuur dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met het bestuur over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met het bestuur hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Rotterdam, 9 juni 2020

MAZARS ACCOUNTANTS N.V.

drs. C.A. Harteveld RA

BIJLAGEN

1 VERLOOPSTAAT DEELNEMERS

	2019	
	Aantal	Aantal
Deelnemers		
Stand vorig boekjaar		1.170
Nieuwe toetredingen	221	
Ingang pensioen	-1	
Overlijden	-2	
Ontslag met premievrije aanspraak	-227	
Andere oorzaken	3	
		-6
Stand einde boekjaar		1.164
Gewezen deelnemers		
Stand vorig boekjaar		2.072
Herintreding	-5	
Ingang pensioen	-37	
Overlijden	-3	
Ontslag met premievrije aanspraak	227	
Waardeoverdrachten	-71	
Afkopen	-7	
Andere oorzaken	3	
		107
Stand einde boekjaar		2.179
Pensioentrekkenden		
Stand vorig boekjaar		2.223
Ingang pensioen	38	
Overlijden	-107	
Toekenning nabestaandenpensioen	45	
Afloop	-5	
Andere oorzaken	-34	
		-63
Stand einde boekjaar		2.160
		5.503